

Bibliotéka poučná a zábavná

vydávaná
Dědictvím sv. Cyrilla a Methoděje.

Veškerých Dědictvím vydaných spisů čís. 44 na rok 1898.

Učení katolického náboženství

čili

Katechismus.

V Brně, 1898.

V komisi u K. Winikra v Brně, Bedřicha Grosse v Olomouci
a v Cyrillo - Methodějském knihkupectví (Gustava Francla)
v Praze.

Učení

katolického náboženství

čili

Katechismus.

Schválen na valné schůzi biskupů rakouských ve Vídni dne 9. dubna 1894.

Nákladem

„Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje“ na rok 1898.

(Veškerých Dědictvím vydaných spisů čís. 44.)

V Brně, 1898.

V komisi u K. Winikra v Brně, Bedřicha Grosse v Olomouci
a v Cyrillo - Methodějském knihkupectví (Gustava Francla)
v Praze.

Obsah.

	Strana
Úvod	f
Část první. O víře a apoštolském vyznání víry.	
Oddělení první. O křesťanské víře	3
Oddělení druhé. O apoštolském vyznání víry	10
První článek víry	11
Druhý článek víry	24
Třetí článek víry	27
Čtvrtý článek víry	32
Pátý článek víry	35
Šestý článek víry	36
Sedmý článek víry	38
Osmý článek víry	. 40
Devátý článek víry	43
Desátý článek víry	. 52
Jedenáctý článek víry	. 53
Dvanáctý článek víry	. 54
Část druhá. O naději a modlitbě.	
Oddělení první. O křesťanské naději	. 56
Oddělení druhé. O modlitbě	. 57
1. O modlitbě vůbec	57
2. O modlitbě Páně	61
3. O pozdravení andělském	65
4. O některých jiných modlitbách a pobožnostech .	67

Část třetí. O lásce a přikázáních.

	Strana
Oddělení první. O křesťanské lásce	70
1. O lásce k Bohu	70
2. O křesťanské lásce k sobě samému	71
3. O křesťanské lásce k bližnímu	72
Oddělení druhé. O desateru Božích přikázání .	74
O prvním přikázání Božím	75
O druhém přikázání Božím	81
O třetím přikázání Božím	83
O čtvrtém přikázání Božím	85
O pátém přikázání Božím	90
O šestém přikázání Božím .	92
O sedmém přikázání Božím	94
O osmém přikázání Božím	98
O posledních dvou přikázáních Božích	101
Oddělení třetí. O pateru přikázání církevních	102
O prvním přikázání církevním	103
O druhém přikázání církevním	104
O třetím přikázání církevním .	106
O čtvrtém přikázání církevním	108
O pátém přikázání církevním .	109

Část čtvrtá. O milosti a svátostech.

Oddělení první. O milosti	111
Oddělení druhé. O svátostech vůbec	114
Oddělení třetí. O svátostech zvlášť	117
1. O svátosti křtu	117
2. O svátosti biřmování	121
3. O nejsvětější svátosti oltářní	125
4. O svátosti pokání	137
5. O svátosti posledního pomazání	155
6. O svátosti svěcení kněžstva	158
7. O svátosti stavu manželského .	159
Oddělení čtvrté. O svátostinách a církevních obřadech .	163

Část pátá. O křesťanské spravedlnosti a čtyřech posledních věcech člověka.

	Strana
Oddělení první. O křesťanské spravedlnosti	166
První díl křesťanské spravedlnosti	166
O hříchu osobním a jeho družích	167
A. O sedmeru hlavních hříchův	170
B. O šesteru hříchů proti Duchu svatému	173
C. O čtveru hříchů do nebe volajících	173
D. O devateru cizích hříchův	174
Druhý díl křesťanské spravedlnosti	175
A. O křesťanské ctnosti .	176
1. O božských ctnostech	177
2. O mravných ctnostech	178
a. O čtveru hlavních ctností	179
b. O ctnostech, které jsou protivou sedmera hlavních hříchův	180
c. O ctnostech, kteréž se v kázání na hoře zvláště velebí	182
d. O ctnostech, jež se nám v evanděliu zvláště přikazují	183
B. O dobrých skutcích	184
C. O snaze po křesťanské dokonalosti	188
Oddělení druhé. O čtyřech posledních věcech člověka	189
1. O smrti	190
2. O soudu	191
3. O pekle	192
4. O nebi	194

Přídavek.

Modlitby	196
Zrcadlo zpovědní	. 212

Úvod.

1. Které učení jest nejpotřebnější?

Nejpotřebnější učení jest učení katolickému náboženství.

2. Proč jest učení katolickému náboženství učním nejpotřebnějším?

Učení katolickému náboženství je proto učním nejpotřebnějším, že nás učí, co máme činiti, bychom Bohu sloužili a na věky spaseni byli.

3. Jak se jmenuje kniha, ve které je krátce obsaženo učení katolickému náboženství?

K n i h a, ve které je krátce obsaženo učení katolickému náboženství, jmenuje se katechismus.

4. Na kolik částí dělíme katechismus?

Katechismus dělíme na pět částí.

5. O čem jedná pět částí katechismu?

Pět částí katechismu jedná:

první o víře a apoštolském vyznání víry;

druhá o naději a modlitbě;

třetí o lásce a přikázáních;

čtvrtá o milosti a svátostech;

pátá o křesťanské spravedlnosti a čtyřech posledních věcech člověka.

Naučení. Naslouchej pilně a pozorně vyučování svatému náboženství a vtiskni je sobě hluboko do srdce, bys dosáhl věčné blaženosti! Nebo „co jest platno člověku, byť všecken svět získal, a na své duši škodu trpěl?“ (Mat. 16, 26.)

Část první.

O víře a apoštolském vyznání víry.

O d ě l e n í p r v n í .

O křesťanské víře.

6. Co jest „křesťansky věřiti“?

„Křesťansky věřiti“ jest všecko za pravdu míti, co Bůh zjevil a skrze církev katolickou k věření předkládá.

7. Proč musíme míti za pravdu, co Bůh zjevil?

Co Bůh zjevil, musíme míti za pravdu, protože Bůh je pravda sama a nemůže tedy ani se mýlit ani klamat.

* 8. Skrze koho zjevil Bůh, co máme věřiti?

Co máme věřiti, zjevil Bůh skrze patriarchy a proroky a nejposléze skrze Syna svého Ježíše Krista a apoštoly.¹⁾

¹⁾ „Mnohokráte a mnohými způsoby mluvíval někdy Bůh otcům skrze proroky, a nejposléze v těchto dnech mluvil nám skrze Syna.“ (K žid. 1, 1. 2.)

*** 9. Komu svěřil Ježíš Kristus, co Bůh zjevil?**

Co Bůh zjevil, svěřil Ježíš Kristus církvi katolické.

*** 10. K čemu svěřil Ježíš Kristus církvi katolické, co Bůh zjevil?**

Co Bůh zjevil, svěřil Ježíš Kristus církvi katolické, by to neporušené zachovávala, všecy lidi učila a jim předkládala, co jest jim věřiti a činiti, by došli spasení.

11. Proč musíme míti za pravdu, co se nám skrze církev katolickou k věření předkládá?

Co se nám skrze církev katolickou k věření předkládá, musíme míti za pravdu:

1. protože Ježíš Kristus udělil církvi dar neomylnosti;
2. protože výslovně poručil, aby chom církev poslouchali.

12. Kde jest obsaženo, co Bůh zjevil a skrze církev k věření předkládá?

Co Bůh zjevil a skrze církev k věření předkládá, obsaženo jest dílem v písmě svatém anebo bibli, dílem v ústním podání nebo tradici.

13. Co je písmo svaté?

Písmo svaté je sbírka knih, kteréž vnukáním Ducha svatého sepsány a od církve za slovo Boží uznány byly.

*** 14. Jak se dělí písmo svaté?**

Písmo svaté se dělí na písmo svaté starého a nového zákona.

*** 15. Co obsahuje písmo svaté starého zákona?**

Písmo svaté starého zákona obsahuje zjevení Boží od stvoření světa až po Krista Pána.¹⁾

*** 16. Co obsahuje písmo svaté nového zákona?**

Písmo svaté nového zákona obsahuje zjevení, které nám Bůh učinil skrze Ježíše Krista a jeho apoštoly.²⁾

17. Co rozumíme ústním podáním?

Ústním podáním rozumíme zjevené pravdy, které apoštolové sice kázali, ale nenapsali.³⁾

1) Písmo svaté starého zákona skládá se z 21 knih dějepisných, 7 naučných a 17 prorockých. Knihy dějepisné jsou: 5 knih Mojžíšových; knihy: Josue, soudcův a Ruth; 4 knihy královské; 2 knihy Paralipomenon; knihy: Esdrášova, Nehemiášova, Tobiášova, Judith a Esther; 2 knihy Machabejské. — Knihy naučné jsou: Kniha Jobova, kniha žalmů, kniha přísloví, kazatel, píseň Šalomounova, kniha moudrosti a kniha Sirachova. — Knihy prorocké jsou: knihy velikých prorokův: Isaiáše, Jeremiáše s Baruchem, Ezechiela a Daniela; a knihy malých prorokův: Oseáše, Joela, Amosa, Abdiáše, Jonáše, Micheáše, Nahuma, Habakuka, Sofoniáše, Aggea, Zachariáše a Malachiáše.

2) Písmo svaté nového zákona skládá se ze 4 evandélií podle sv. Matouše, Marka, Lukáše a Jana; ze skutkův apoštolských sv. Lukáše; ze 14 listů sv. Pavla a 7 listů druhých apoštolův; a ze zjevení sv. Jana. — 14 listů sv. Pavla jest: 1 k Římanům, 2 ke Korinthským, 1 ke Galatům, 1 k Efeským, 1 k Filippenským, 1 ke Kolossenským, 2 k Thessalonským, 2 k Timotheovi, 1 k Titovi, 1 k Filemonovi, 1 k židům; 7 listů druhých apoštolů jest: 1 sv. Jakuba, 2 sv. Petra, 3 sv. Jana, 1 sv. Judy Thaddeáše.

3) „Protož, bratří, stůjte a zachovávejte ustanovení, kterýmž jste se naučili buďto skrze (naši) řeč anebo skrze náš list.“ (II. k Thess. 2, 14.)

*** 18. Kterak se dostalo ústní podání až na nás?**

Ústní podání dostalo se až na nás:

1. ústním vyučováním a obřady svaté církve;
2. vyznáními víry, jimižto svatá církev svou víru vyznávala;
3. výroky papežův a církevních sněmův;
4. spisy církevních otcův a církevními památkami.¹⁾

*** 19. Můžeme-li také rozumem poznati zjevené pravdy?**

Některé zjevené pravdy můžeme také rozumem poznati, mnohých však nemůže žádný rozum stvořený poznati a tím méně pochopiti.

*** 20. Jak se jmenují zjevené pravdy, kterých nemůže žádný rozum stvořený ani poznati ani pochopiti?**

Zjevené pravdy, kterých nemůže žádný rozum stvořený ani poznati ani pochopiti, jmenují se tajemství víry.

21. Je-li víry ke spasení třeba?

Víry je ke spasení nevyhnutelně třeba, neboť „bez víry nemožno jest, Bohu se líbiti“. (K žid. 11, 6.)

*** 22. Proč jest víry ke spasení nevyhnutelně třeba?**

Víry jest ke spasení nevyhnutelně třeba, protože člověk určen jest k cíli, který jenom skrze víru

¹⁾ Nejznamenitější církevní otcové jsou na západě: sv. Ambrož († 397), sv. Jeroným († 420), sv. Augustin († 430), sv. Řehoř Veliký († 604); na východě: sv. Athanáš († 373), sv. Basil († 379), sv. Řehoř Nazianský († 389), sv. Jan Zlatoústý († 407).

může poznati, a kterého jenom životem podle víry může dosíci. ¹⁾

23. Jaká musí býti víra naše?

Víra naše musí býti:

1. obecná,
2. pevná,
3. živá,
4. stálá.

*** 24. Kdy jest víra naše obecná?**

Víra naše jest obecná, věříme-li všecko bez výjimky, čemu církev katolická učí.

*** 25. Kdy jest víra naše pevná?**

Víra naše jest pevná, věříme-li tak, že ani dosti málo nepochybujeme.

*** 26. Kdy jest víra naše živá?**

Víra naše jest živá, jsme-li tak živi, jak toho víra žádá. ²⁾

*** 27. Kdy je víra naše stálá?**

Víra naše je stálá, jsme-li ochotni, raději všecko, i život, dáti, než bychom od víry odpadli nebo ji zapřeli. ³⁾

28. Stačí-li jenom všeobecně věřiti, co Bůh zjevil?

Nestačí jenom všeobecně věřiti, co Bůh zjevil, nýbrž máme se přičiniti, bychom zjevené pravdy také výslovně věděli a věřili.

¹⁾ „Kdo neuvěří, bude zatracen.“ (Mar. 16, 16.)

²⁾ „Jako tělo bez ducha mrtvé jest, tak jest i víra beze skutků mrtvá.“ (Jak. 2, 26.)

³⁾ Příkl.: svatí mučeníci.

29. Které pravdy musíme zvláště výslovně věděti a věřiti?

Zvláště výslovně musíme věděti a věřiti šestero pravd základních, totiž:

1. že jest jeden Bůh;
2. že Bůh je spravedlivý soudce, který dobré odměňuje a zlé tresce;¹⁾
3. že jsou tři božské osoby: Otec, Syn a Duch svatý;
4. že druhá božská osoba člověkem učiněna jest, aby nás svou smrtí na kříži vykoupila a na věky spasila;
5. že duše lidská jest nesmrtelná;²⁾
6. že jest milosti Boží ke spasení nevyhnutelně třeba.³⁾

*** 30. Proč musíme zvláště šestero pravd základních výslovně věděti a věřiti?**

Musíme zvláště šestero pravd základních výslovně věděti a věřiti, poněvadž jsou základem křesťanského života.

31. Co se nám přikazuje mimo šestero pravd základních ještě věděti?

Mimo šestero pravd základních přikazuje se nám ještě věděti:

1. apoštolské vyznání víry;
2. modlitbu Páně a pozdravení andělské;

¹⁾ „Kdo k Bohu přistupuje, musí věřiti, že (Bůh) jest, a že těm, kteříž ho hledají, odplatitelem jest.“ (K žid. 11, 6.)

²⁾ „Nebojte se těch, kteříž zabijejí tělo, ale duše nemohou zabiti.“ (Mat. 10, 28.)

³⁾ „Beze mne nemůžete ničeho učiniti.“ (Jan 15, 5.)

3. desatero Božích přikázání a patero přikázání církevních;
4. sedmero svatých svátostí;
5. hlavní pravidla křesťanské spravedlnosti.

32. Stačí-li, abychom víru toliko znali a v srdci chovali?

Nestačí, abychom víru toliko znali a v srdci chovali; musíme ji také zevně slovem i skutkem vyznávatí.¹⁾

33. Kterým znamením zvláště vyznává katolický křesťan svou víru?

Katolický křesťan vyznává svou víru zvláště znamením svatého kříže.

*** 34. Kterak děláme kříž?**

Kříž děláme dvojím způsobem:

1. tak, že znamenáme palcem pravé ruky čelo, ústa a prsa znamením kříže, říkáme: „Ve jménu Otce i Syna i Ducha † svatého. Amen“;
2. tak, že se dotýkáme pravou rukou čela a prsou, pak levého a posléze pravého ramene, říkáme: „Ve jménu Otce — i Syna — i Duchá — svatého. Amen.“

35. Které pravdy svaté víry zvláště vyznáváme znamením svatého kříže?

Znamením svatého kříže vyznáváme zvláště tyto dvě pravdy svaté víry:

¹⁾ „Kdožkoli vyzná mne před lidmi, toho i já vyznám před Otcem svým, jenž jest v nebesích; kdož by pak zapřel mne před lidmi, zapřímť i já ho před Otcem svým, kterýž jest v nebesích.“
(Mat. 10, 32. 33.)

1. že jsou tři božské osoby;
2. že nás Ježíš Kristus svou smrtí na kříži vykoupil.

36. Kde je krátce obsaženo, co má katolický křesťan věřit?

Co má katolický křesťan věřit, je krátce obsaženo v „apoštolském vyznání víry“

Naučení. Děkuj Bohu za milost svaté víry a drž se pevně učení církve katolické; neboť, jak sv. Augustin praví, „není bohatství, není pokladu nad víru katolickou.“ Vyznávej vždycky veřejně a statečně katolickou víru svou a nikdy se také nestyd' za znamení svatého kříže! — Blaze ti, budeš-li moci někdy zvolati se sv. Pavlem: „Dobrý boj jsem bojoval, . . . víru jsem zachoval.“ (II. k Tim. 4, 7.)

Oddělení druhé.

O apoštolském vyznání víry.

37. Jak zní apoštolské vyznání víry?

Apoštolské vyznání víry zní:

„Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země; — I v Jezu Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho; — jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny; — trpěl pod pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest; — sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých; — vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího; — odtud přijde soudit živých i mrtvých. — Věřím v Ducha svatého; — svatou církev obecnou, svatých obcování; — hříchův odpuštění; — těla vzkříšení; — život věčný. — Amen.“

38. Proč se jmenuje apoštolské vyznání víry „apoštolské“?

Apoštolské vyznání víry jmenuje se „apoštolské“, protože pochází od apoštolův.

39. Kolik článků má apoštolské vyznání víry?

Apoštolské vyznání víry má dvanáct článkův.

První článek víry.

40. Jak zní první článek víry?

První článek víry zní: „Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země.“

41. Čemu učí první článek víry?

První článek víry učí:

1. že jest jeden Bůh;
2. že se první božská osoba jmenuje Otec;
3. že Bůh stvořil nebe i zemi.

1. O Bohu.

42. Co jest Bůh?

Bůh jest bytost, která¹ je sama od sebe a nekonečně dokonalá.¹⁾

43. Co znamená: Bůh je sám od sebe?

Bůh je sám od sebe, znamená: Bůh nepovstal a nedostal svých dokonalostí od žádné jiné bytosti.

44. Proč říkáme: Bůh jest nekonečně dokonalý?

Říkáme: Bůh jest nekonečně dokonalý, protože má všechny dobré vlastnosti v míře největší.

¹⁾ „Já jsem, kterýž jsem“ (II. Mojž. 3, 14.) — „Není podobného tobě, Hospodine; veliký jsi ty, a veliké jméno tvé v síle.“ (Jer. 10, 6.)

45. Které vlastnosti Boží máme sobě zvláště pamatovati?

Tyto vlastnosti Boží máme sobě zvláště pamatovati: Bůh jest pouhý duch; jest věčný a nezměnitelný, všudypřítomný a vševědoucí, nejvyšší moudrý a všemohoucí, nejvyšší svatý a spravedlivý, nejvyšší dobrotitivý a milosrdný, nejvyšší pravdomluvný a věrný.

46. Co znamená: Bůh jest pouhý duch?

Bůh jest pouhý duch, znamená: Bůh jest bytost, která má nejdokonalejší rozum a nejdokonalejší svobodnou vůli, ale těla nemá. ¹⁾

47. Co znamená: Bůh jest věčný?

Bůh jest věčný, znamená: Bůh byl vždy, jest a bude vždy. ²⁾

48. Co znamená: Bůh jest nezměnitelný?

Bůh jest nezměnitelný, znamená: Bůh jest od věčnosti do věčnosti sám v sobě vždy týž. ³⁾

49. Co znamená: Bůh je všudypřítomný?

Bůh je všudypřítomný, znamená: Bůh jest všudy, na nebi i na zemi. ⁴⁾

50. Co znamená: Bůh je vševědoucí?

Bůh je vševědoucí, znamená: Bůh ví všechno,

¹⁾ „Bůh jest duch.“ (Jan 4, 24.)

²⁾ „Prvé než učiněny byly hory a než jest způsobena země a okršlek zemský, od věkův až na věky jsi ty Bůh.“ (Žalm 89, 2.)

³⁾ „Já jsem Hospodin a neměním se.“ (Mal. 3, 6.)

⁴⁾ „Kamž půjdu od Ducha tvého a kam před tváří tvou uteku? Jestliže bych vstoupil na nebe, tam jsi ty; pak-li bych sstoupil do pekla, přítomen jsi.“ (Žalm 138, 7. 8.)

minulé, přítomné i budoucí; ví i naše nejtajnější myšlenky. ¹⁾

51. Co znamená: Bůh jest nejvyšší moudrý?

Bůh jest nejvyšší moudrý, znamená: Bůh pořádá všecko tak, že vždycky dosahuje svých nejsvětějších úmyslův. ²⁾

52. Co znamená: Bůh je všemohoucí?

Bůh je všemohoucí, znamená: Bůh stvořil nebe i zemi i všecko, což jest; může všecko, cožkoli chce. ³⁾

53. Co znamená: Bůh jest nejvyšší svatý?

Bůh jest nejvyšší svatý, znamená: Bůh chce a miluje jenom dobré a zlého nenávidí. ⁴⁾

54. Co znamená: Bůh jest nejvyšší spravedlivý?

Bůh jest nejvyšší spravedlivý, znamená: Bůh dobré odměňuje a zlé tresce, jak kdo zasluhuje. ⁵⁾

55. Co znamená: Bůh jest nejvyšší dobrotivý?

Bůh jest nejvyšší dobrotivý, znamená: Bůh jest pln lásky ke svým tvorům; všecko dobré máme od něho. ⁶⁾

¹⁾ „Není žádného neviditelného stvoření před očima jeho, ale všechny věci jsou nahé a odkryté očím toho, o kterémž jest řeč naše.“ (K žid. 4, 13.)

²⁾ „Jak velicí jsou skutkové tvoji, Hospodine! Všecky věci s moudrostí jsi učinil.“ (Žalm 103, 24.)

³⁾ „Všecko, cožkoli chce, Hospodin činí na nebi, na zemi v moři i ve všech propastech.“ (Žalm 134, 6.)

⁴⁾ „Já jsem Hospodin Bůh váš; svatí buďte, nebo já svatý jsem.“ (III. Mojž. 11, 44.) — Zákon Boží daný na hoře Sinai. (II. Mojž. 20.)

⁵⁾ „Bez přijímání osob soudí podle skutků jednohokaždého.“ (I. Petr. 1, 17.) — Příkl.: bohatec a chudý Lazar. (Luk. 16, 19. nn.)

⁶⁾ „Co máš, čeho bys nebyl [odjinud] vzal?“ (I. ke Kor. 4, 7.)

56. Co znamená: Bůh jest nejvyšš milosrdný?

Bůh jest nejvyšš milosrdný, znamená: Bůh rád hříchy odpouští a zlé od nás odvrací.¹⁾

57. Co znamená: Bůh jest nejvyšš pravdomluvný a věrný?

Bůh jest nejvyšš pravdomluvný a věrný, znamená: vše, co Bůh mluví, je pravda; a co přislibuje nebo čím hrozí, splní.²⁾

* 58. Z čeho poznáváme, že Bůh jest a jaké vlastnosti má?**

Že Bůh jest a jaké vlastnosti má, poznáváme:

1. z viditelného světa;³⁾
2. z hlasu svého svědomí;⁴⁾
3. zvláště pak z nadpřirozeného zjevení.

Naučení. Raduj se z toho, že Bůh nejvyšš dokonalejší jest, a miluj ho nade všecko; on jediný

¹⁾ „Žít jsem já, praví Pán Bůh, [nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil bezbožný od cesty své a živ byl.“ (Ezech. 33, 11.)
— Příkl. Ninive (Jon. 3.); marnotratný syn. (Luk. 15, 11. nn.)

²⁾ „Není Bůh jako člověk, aby klamal; ani jako syn člověka, aby se měnil. Řekl tedy, a neučiní? Mluvil, a nenaplní?“ (IV. Mojž. 23, 19.)

³⁾ „Řekl nesmyslný v srdci svém: Není Boha.“ (Žalm 13, 1.)
— „Neviditelné vlastnosti jeho (Boha) ze stvoření světa skrze ty věci, kteréž jsou učiněny, rozumem pochopené spatřiny bývají, totiž jeho věčná moc a božství, tak že nemohou (pohané) míti výmluvy.“ (K Řím. 1, 20.)

⁴⁾ „Jenžto (pohané) ukazují dílo zákona napsané v srdcích svých, když jim svědectví vydává svědomí jejich.“ (K Řím. 2, 15.)
— „Nikdo nepopírá Boha, leč kdo si přeje, by Boha nebylo.“ (Sv. Augustin.)

může srdce tvoje oblažiti. „Co mi jest na nebi (krom tebe)? A bez tebe co jsem chtěl na zemi? . . . Bůh srdce mého a díl můj jest Bůh na věky.“ (Žalm 72, 25. 26.)

2. O třech božských osobách.

59. Je-li více než jeden Bůh?

Jeden toliko jest Bůh.¹⁾

60. Kolik jest v Bohu osob?

V Bohu jsou tři osoby.

61. Jak se jmenují tři božské osoby?

Tři božské osoby se jmenují: první Otec, druhá Syn, třetí Duch svatý.²⁾

62. Je-li každá božská osoba pravý Bůh?

Každá božská osoba je pravý Bůh: Otec je pravý Bůh, Syn je pravý Bůh, Duch svatý je pravý Bůh; přece však jest jeden toliko Bůh.

* 63. Proč jsou tři božské osoby jeden toliko Bůh?

Tři božské osoby jsou jeden toliko Bůh, protože mají všechny tři osoby jednu a touž nedílnou bytnost a přirozenost a tudíž i tytéž božské vlastnosti.

* 64. Kterak se od sebe rozeznávají tři božské osoby?

Tři božské osoby se takto od sebe rozeznávají: Otec jest od věčnosti sám od sebe; Syn jest od

¹⁾ „Já jsem Hospodin a není žádného více; kromě mne není Boha.“ (Is. 45, 5.)

²⁾ „Křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ (Mat. 28, 19.) — Křest Páně. (Mat. 3, 13. nn.)

věčnosti od Otce zplozen; Duch svatý od věčnosti od Otce i Syna zároveň vychází. ¹⁾

*** 65. Které skutky se zvláště připisují jednotlivým božským osobám?**

Jednotlivým božským osobám připisují se zvláště tyto skutky: Otcí stvoření, Synu vykoupení, Duchu svatému posvěcení.

66. Jak se jmenují tři božské osoby dohromady?

Tři božské osoby dohromady jmenují se nejsvětější Trojice.

(Slavnost nejsvětější Trojice.)

Naučení. Klaněj se u víře pokorné nevystihlému tajemství nejsvětější Trojice a děkuj Otcí, který tě stvořil, Synu, který tě vykoupil, a Duchu svatému, který tě posvětil! „Sláva Otcí i Synu i Duchu svatému, jakož byla na počátku, i nyní i vždycky a na věky věkův. Amen.“ Také nikdy nezapomínej, co jsi nejsvětější Trojici na křtu svatém slavně přislíbil!

3. O stvoření, zachovávání a řízení světa.

67. Proč se jmenuje Bůh „Stvořitel nebe i země“?

Bůh se jmenuje „Stvořitel nebe i země“, protože celý svět: nebe i zemi i všecko, což jest, stvořil. ²⁾

68. Co znamená slovo „stvořiti“?

Slovo „stvořiti“ znamená: z ničeho něco učiniti.

¹⁾ „Hospodin řekl ke mně: Syn můj jsi ty; já dnes zplodil jsem tebe.“ (Žalm 2, 7.) — „Když pak přijde Utěšitel, kteréhož já pošlu vám od Otce, ducha pravdy, kterýž od Otce pochází, tenť bude o mně svědectví vydávati.“ (Jan 15, 26.)

²⁾ „Na počátku stvořil Bůh nebe i zemi.“ (I. Mojž. 1, 1.)

69. K čemu stvořil Bůh svět?

Bůh stvořil svět:

1. ku své cti a slávě,
2. ku blahu tvorův.

70. Kterak pečuje Bůh o svět, který stvořil?

O svět, který stvořil, pečuje Bůh tím, že jej ustavičně zachovává a spravuje.

*** 71. Co znamená: Bůh zachovává svět?**

Bůh zachovává svět, znamená: Bůh působí svou všemohoucností, že celý svět a každý jednotlivý tvor tak dlouho trvá, dokud Bůh chce. ¹⁾

*** 72. Co znamená: Bůh spravuje svět?**

Bůh spravuje svět, znamená: Bůh řídí a vede všechno k dobrému; nic se neděje bez jeho vůle nebo bez jeho dopuštění. ²⁾

* 73. Zda-li Bůh řídí a vede k dobrému i nehody a utrpení?**

Bůh řídí a vede k dobrému i nehody a utrpení; chceť jimi hříšníky potrestati a napraviti, spravedlivé pak zkoušeti a jejich zásluhy pro neke rozmnožiti.

* 74. Proč dopouští Bůh i hříchy?**

Bůh dopouští i hříchy, protože nechce zbaviti člověka svobodné vůle, a protože i následky hříchův umí obracet v dobré. ³⁾

¹⁾ „Kterak by pak mohlo co zůstati, kdybys ty byl nechtěl?“ (Moudr. 11, 26.)

²⁾ „Zda-liž neprodávají dvou vrabců za penízek? A jeden z nich nepadne na zem bez otce vašeho? Vaši pak i vlasové na hlavě všickni sečtení jsou.“ (Mat. 10, 29. 30.)

³⁾ „Vy (totiž bratři Josefa egyptského) jste myslili o mně zlé, ale Bůh obrátil to v dobré.“ (I. Mojž. 50, 20.)

75. Jak se jmenuje péče, kterouž Bůh všechno zachovává a spravuje?

Péče, kterouž Bůh všechno zachovává a spravuje, jmenuje se prozřetelnost Boží.

Naučení. Měj vždycky pevnou a dětinnou důvěru v Boží prozřetelnost, která s tebou smýšlí vždy dobře, a nereptej nikdy proti Božímu řízení! „Milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobrému.“ (K Řím. 8, 28.)

4. O andělech.

76. Kteří jsou nejznamenitější tvorové Boží?

Nejznamenitější tvorové Boží jsou andělé.

77. Co jsou andělé?

Andělé jsou pouzí duchové, to jest, tvorové, kteří mají rozum a svobodnou vůli, ale těla nemají.¹⁾

78. K čemu stvořil Bůh anděly?

Bůh stvořil anděly, aby se mu klaněli, jej milovali, jemu sloužili a lidí ostříhali.²⁾

79. Jací byli andělé, když je Bůh stvořil?

Když Bůh anděly stvořil, byli dobří a blaženi; byli obdařeni posvěcující milostí a mnohými dokonalostmi.

¹⁾ V písmě svatém jmenuje se devět řádů nebo kůrův andělských, totiž: andělé, archandělé, knížatstva, mocnosti, síly, panstva, trůnové, cherubíni a serafíni. (K Efes. 1, 21; ke Kol. 1, 16.)

²⁾ „Dobrořečte Hospodinu všickni andělé jeho; (vy) mocní v síle, jenž činíte slovo jeho.“ (Žalm 102, 20.) — „Andělům svým přikázal o tobě, aby ostříhali tě na všech cestách tvých.“ (Žalm 90, 11.) — Příkl.: Lot (I. Mojž. 19.); Tobiáš. (Tob. 5. nn.)

80. Zda-li všichni andělé zachovali milost Boží?

Všichni andělé milosti Boží nezachovali; mnozí ji hříchem pýchy ztratili.

81. Kterak potrestal Bůh pyšné anděly?

Bůh potrestal pyšné anděly tím, že je na věky zavrhl a do pekla odsoudil.¹⁾

82. Jak nazýváme zavržené anděly?

Zavržené anděly nazýváme zlými duchy nebo ďábly.

83. Kterak odměnil Bůh anděly, kteří v dobrém setrvali?

Anděly, kteří v dobrém setrvali, Bůh odměnil věčnou blažeností v nebi.²⁾

84. Kterak se k nám chovají andělé dobří?

Andělé dobří chovají se k nám blahovolně: milují nás a ochraňují na těle i na duši; povzbuzují nás k dobrému a prosí za nás.

85. Jak jmenujeme anděly, které zvláště Bůh ustanovil k naší ochraně?

Anděly, které zvláště Bůh ustanovil k naší ochraně, jmenujeme anděly strážci.

(Slavnost svatých andělů strážcův.)

86. Čím jsme povinni svým andělům strážcům?

Svým andělům strážcům jsme povinni tím, že je máme ctíti a vzývati, jejich vnuknutí poslouchati a jim vděčni býti.

¹⁾ „Bůh hřešícím andělům neodpustil, ale pekelnými provazy je do pekla strhnuv vydal k mučení.“ (II. Petr. 2, 4.)

²⁾ „Andělé jejich v nebesích vždycky hledí na tvář Otce mého, kterýž v nebesích jest.“ (Mat. 18, 10.)

87. Kterak se k nám chovají duchové zlí?

Duchové zlí se k nám chovají nepřátelsky: nenávidí nás a závidí nám; pokoušejí nás ke hříchu; hledí nám škoditi na těle i na duši a nás učiniti nešťastnými na věky. ¹⁾

*** 88. Kterak máme odpírati zlým duchům?**

Zlým duchům máme odpírati bděním a modlitbou a statečným přemáháním jejich pokušení. ²⁾

Naučení. Následuj andělů dobrých: buď čistého srdce, poslušný, nábožný, bohabojný, bližnímu napomáhej ke všemu dobrému! — Chraň se, bys hříchem nepodobal se duchům zlým a sváděním ke hříchu nebyl dokonce pomocníkem jejich!

5. O lidech.

89. Kterí jsou po andělech nejznamenitější tvorové Boží?

Po andělech jsou lidé neznamenitější tvorové Boží.

90. Z čeho se skládá člověk?

Člověk se skládá z těla a z nesmrtelné duše, kteráž jest přirozeným obrazem Božím. ³⁾

¹⁾ Příkl.: Eva (I. Mojž. 3.); Job (Job 2.); Jidáš (Jan 13, 2.); ďáblem posedlí.

²⁾ „Střízliví buďte a bděte; nebo protivník váš ďábel jako lev řvoucí obchází hledaje, koho by sežral; jemužto odpírejte silni u víře.“ (I. Petr. 5, 8. 9.)

³⁾ „Učinil tedy Hospodin Bůh člověka z hlíny země a vdechl v tvář jeho dchnutí života, i učiněn jest člověk v duši živou.“ (I. Mojž. 2, 7.) — „Učiňme člověka k obrazu a podobnosti svému.“ (I. Mojž. 1, 26.)

91. Čím jest duše lidská přirozeným obrazem Božím?

Přirozeným obrazem Božím jest duše lidská tím, že jest nesmrtelný duch a má rozum a svobodnou vůli.

92. K čemu stvořil Bůh lidi?

Bůh stvořil lidi, aby ho poznávali a ctili, jej milovali a jemu sloužili a tak na věky spaseni byli. ¹⁾

*** 93. Mohou-li lidé dojít věčného spasení pouhými silami svými přirozenými?**

Pouhými silami svými přirozenými nemohou lidé dojít věčného spasení, neboť blaženost, ku které povoláni jsou, jest nadpřirozená a může tedy jenom nadpřirozenými prostředky víry a milosti dosažena býti.

94. Kterak se jmenovali první lidé?

První lidé se jmenovali Adam a Eva; oni jsou prarodiči celého pokolení lidského.

95. Jací byli první lidé, když je Bůh stvořil?

Když Bůh první lidi stvořil, byli dobří a blaženi; neboť:

1. měli posvěcující milost, byli svatí a spravedliví a tak i nadpřirozeným obrazem Božím;
2. byli dítkami Božími a měli nároky na nadpřirozenou blaženost v nebi;
3. byli obdařeni velikými vědomostmi a vůlí nákloněnou k dobrému;
4. žili v ráji, byli prosti všeho utrpení a také dle těla nesmrtelní.

¹⁾ „Milovati budeš Pána Poha svého z celého srdce svého.“ (Mat. 22, 37.) — Bůh „chce, aby všickni lidé spaseni byli a ku poznání pravdy přišli.“ (I. k Tim. 2, 4.)

96. Zda-li dostali první lidé dary od Boha jim propůjčené toliko pro sebe?

První lidé nedostali darův od Boha jim propůjčených toliko pro sebe; i jejich potomci měli je po nich děditi.

97. Zda-li zůstali první lidé dobrými a blaženými?

První lidé nezůstali dobrými a blaženými; zhřešili těžce a stali se tak nešťastnými na duši i na těle.

98. Čím těžce zhřešili první lidé?

První lidé těžce zhřešili tím, že, ďáblem byvše svedeni, jedli ovoce se stromu, se kterého jim Bůh zapověděl.

99. Kterak se stali první lidé hříchem svým nešťastnými na duši i na těle?

První lidé stali se hříchem svým nešťastnými na duši i na těle takto:

1. ztratili milost posvěcující a přestali býti nadpřirozeným obrazem Božím;
2. přestali býti dítkami Božími, pozbyli nároků na nadpřirozenou blaženost v nebi a stali se hodnými věčného zavržení;
3. rozum jejich se zatemnil a vůle jejich naklonila ke zlému;
4. byli vyhnáni z ráje a mnohým utrpením a smrti podrobeni.

100. Uškodil-li hřích Adamův toliko prvním lidem?

Hřích Adamův neuškodil toliko prvním lidem, nýbrž přešel i se zlými následky svými také na nás, kteříž od Adama pocházíme. ¹⁾

¹⁾ „Jako skrze jednoho člověka hřích na tento svět všel a skrze hřích smrt: a tak na všechny lidi smrt přišla, v němž všickni zhřešili.“ (K Řím. 5, 12.)

101. Jak se jmenuje hřích, který od prvních lidí také na nás přešel?

Hřích, který od prvních lidí také na nás přešel, jmenuje se hřích dědičný, protože jsme se ho sami nedopustili, nýbrž jej jakoby zdědili.

102. Kdo jediný zůstal uchráněn hřichu dědičného?

Jediná blahoslavená Panna Maria zůstala zvláštní milostí, vzhledem na zásluhy Ježíše Krista, uchráněna hřichu dědičného.

(Svátek neposkvrněného početí Panny Marie, 8. prosince.)

*** 103. Proč zůstala blahoslavená Panna Maria uchráněna hřichu dědičného?**

Blahoslavená Panna Maria zůstala uchráněna hřichu dědičného, protože byla vyvolena za matku Boží.

104. Co učinil Bůh, aby lidé po pádu zase mohli dojítí spasení?

Aby lidé po pádu zase mohli dojítí spasení, smiloval se Bůh nad nimi a slíbil hned prvním lidem Vykupitele. ¹⁾

105. Kdy přišel slíbený Vykupitel?

Slíbený Vykupitel přišel asi čtyři tisíce let po stvoření prvních lidí.

*** 106. Proč neposlal Bůh Vykupitele hned, jak jej slíbil?**

Bůh neposlal Vykupitele hned, jak jej slíbil, protože chtěl, aby lidé bídu hřichu poznali, po Vykupiteli toužili a ochotně jej přijali.

(Advent.)

¹⁾ „Nepřátelství položím mezi tebou a ženou a mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím; onať (žena) potře hlavu tvou, a ty úklady činiti budeš patě její.“ (I. Mojž. 3, 15.)

107. Kdo je slíbený Vykupitel?

Slíbený Vykupitel jest Ježíš Kristus.

Naučení. Děkuj Bohu, že tě stvořil ke svému obrazu a podobnosti, a měj v nenávisti hřích, skrze nějž všechno zlé na svět přišlo! Děkuj však Bohu také za to, že tě nezavrhl na věky jako pyšné anděly, nýbrž ti poslal Vykupitele!

Druhý článek víry.

108. Jak zní druhý článek víry?

Druhý článek víry zní: „I v Jezu Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho.“

109. Čemu učí druhý článek víry?

Druhý článek víry učí, že Ježíš Kristus jest:

1. jednorozený syn Boha Otce,
2. Bůh a spolu člověk,
3. náš Pán.

110. Co znamená jméno „Ježíš“?

Jméno „Ježíš“ znamená: Vykupitel anebo Spasitel. ¹⁾
(Slavnost nejsvětějšího jména Ježíš.)

*** 111. Proč nazýváme Pána Ježíše Vykupitelem anebo Spasitelem?**

Pána Ježíše nazýváme Vykupitelem anebo Spasitelem, protože nás ode hříchu a věčného zatracení vykoupil a nám milost a spásu přinesl.

112. Co znamená jméno „Kristus“?

Jméno „Kristus“ znamená totéž, co jméno „Messiáš“, totiž: Pomazaný.

¹⁾ „Nazveš jméno jeho Ježíš; onť zajisté vysvobodí lid svůj ode hříchů jejich.“ (Mat. 1, 21.)

*** 113. Proč se jmenuje Pán Ježíš Pomazaný?**

Pán Ježíš se jmenuje Pomazaný, protože ve starém zákoně nejvyšší důstojnost a moc mazáním se udílela, Ježíš pak všelikou důstojnost a moc v sobě spojil, jsa naším nejvyšším učitelem, knězem a králem. ¹⁾

114. Proč se jmenuje Pán Ježíš „jednorozený“ Syn Boží?

Pán Ježíš se jmenuje „jednorozený“ Syn Boží, protože jest jediný a pravý Syn Boží.

115. Proč říkáme: Ježíš Kristus jest „Bůh a spolu člověk“?

Říkáme: Ježíš Kristus jest „Bůh a spolu člověk“, protože, jsa Bohem od věčnosti, v čase vzal na sebe i lidskou přirozenost, tělo totiž a duši, a tak se stal člověkem. ²⁾

116. Kolik jest přirozeností v Ježíši Kristu?

V Ježíši Kristu jsou dvě přirozenosti: božská a lidská.

117. Kolik jest osob v Ježíši Kristu?

V Ježíši Kristus jest jedna toliko osoba, a to osoba božská, kteráž v sobě spojuje přirozenost božskou i lidskou.

118. Proč se stal Syn Boží člověkem?

Syn Boží se stal člověkem, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil a na věky spasil.

¹⁾ „Bůh pomazal Ježíše z Nazareta Duchem svatým a mocí.“
(Sk. apošt. 10, 38.)

²⁾ „A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“
(Jan 1, 14.)

119. Proč se nazývá Ježíš Kristus „Pánem naším“?

Ježíš Kristus se nazývá „Pánem naším“, protože jest Bůh a Vykupitel náš a my tedy jemu zcela náležíme.

*** 120. Odkud víme, že Ježíš Kristus je Syn Boží a pravý Bůh?**

Že Ježíš Kristus je Syn Boží a pravý Bůh, víme:

1. ze svědectví Otce nebeského; ¹⁾
2. z jeho vlastních výpovědí; ²⁾
3. z učení apoštolův; ³⁾
4. z ustavičného podání církve katolické.

*** 121. Odkud víme, že Ježíš Kristus je slíbený Vykupitel?**

Že Ježíš Kristus je slíbený Vykupitel, víme odtud, že se na něm vyplnilo všecko, co o Vykupiteli předpověděli proroci, a co o něm naznačovaly předobrazy.

*** 122. Co předpověděli proroci o Vykupiteli?**

Proroci o Vykupiteli předpověděli:

1. čas jeho příští a místo jeho narození; ⁴⁾

¹⁾ „Tentož je Syn můj milý, v němž jsem sobě zalíbil.“ (Mat. 3, 17.)

²⁾ „Kníže pak kněžské (Kaifáš) řeklo jemu: Zaklínám tě skrze Boha živého, bys nám pověděl, jsi-li ty Kristus, Syn Boží?“ (Mat. 26, 63.) — „Ježíš pak řekl jemu: Já jsem.“ (Mar. 14, 62.)

³⁾ „Odpovědév Šimon Petr, řekl: Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.“ (Mat. 16, 16.) — „Odpověděl Tomáš a řekl jemu: Pán můj a Bůh můj.“ (Jan 20, 28.)

⁴⁾ „Nebude odjata berla od Judy a kníže z beder jeho, dokavadž nepřijde, který má poslán býti, a on bude očekávání

2. jeho zázraky, utrpení a smrt; ¹⁾
3. jeho zmrtvýchvstání a nanebevstoupení; ²⁾
4. založení a ustavičné trvání církve jeho. ³⁾

*** 123. Které jsou hlavní předobrazy Vykupitele?**

Hlavní předobrazy Vykupitele jsou: Abel, Melchisedech a Isák, Josef egyptský a Jonáš; beránek velikonoční a měděný had.

Naučení. „Pochválen buď Ježíš Kristus — až na věky!“ Jemu, našemu Pánu a Vykupiteli, chceme náležeti; neboť „není jiného jména pod nebem daného lidem, skrze kteréž bychom měli spasení býti.“ (Sk. apošt. 4, 12.)

Třetí článek víry.

124. Jak zní třetí článek víry?

Třetí článek víry zní: „Jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny.“

národův.“ (I. Mojž. 49, 10.) — „Tak psáno jest skrze proroka (Micheáše): A ty Betléme, země judská, nikoli nejsi nejmenší mezi knížaty judskými; neboť z tebe vyjde vévoda, kterýž by spravoval lid můj israelský.“ (Mat. 2, 5. 6.)

¹⁾ „Bůh sám přijde a spasí vás. Tehdáž otevrou se oči slepých, i uši hluchých otevřeny budou. Tehdáž poskočí kulhavý jako jelen, a rozvázán bude jazyk němých.“ (Is. 35, 4—6.) — „Zbodli ruce mé i nohy mé, sčtli všecky kosti mé; . . . rozdělili sobě roucha má a o můj oděv metali los.“ (Žalm 21, 17—19.)

²⁾ „Nezanecháš duše mé v hrobě, aniž dáš svatému svému viděti porušení.“ (Žalm 15, 10.)

³⁾ „A panovati bude od moře až k moři. A klaněti se budou jemu všickni králové, všickni národové sloužiti budou jemu.“ (Žalm 71, 8. 11.)

125. Čemu učí třetí článek víry?

Třetí článek víry učí, kterak se Syn Boží stal člověkem.

126. Kterak se stal Syn Boží člověkem?

Syn Boží se stal člověkem tak, že zázračným způsobem, mocí Ducha svatého, vzal na sebe lidskou přirozenost. ¹⁾

(Slavnost zvěstování Panny Marie, 25. března.)

127. Koho má Ježíš Kristus jako člověk za matku?

Ježíš Kristus má jako člověk za matku Marii, nejblahoslavenější Pannu.

128. Proč se nazývá Maria „matkou Boží“?

Maria se nazývá „matkou Boží“, protože porodila Ježíše Krista, jenž jest Bůh a spolu člověk. ²⁾

*** 129. Proč se nazývá Maria „nejblahoslavenější Pannou“?**

Maria se nazývá „nejblahoslavenější Pannou“, protože vždycky pannou zůstala a my ji blahoslaviti máme nade všechny panny. ³⁾

130. Má-li Ježíš Kristus jako člověk otce?

Ježíš Kristus jako člověk nemá otce; Josef, ženich Panny Marie, byl jen pěstounem Ježíše Krista.

(Slavnost sv. Josefa, 19. března.)

¹⁾ „Duch svatý sstoupí v tě, a moc Nejvyššího zastíní tebe.“
(Luk. 1, 35.)

²⁾ „Odkud mi to, že matka Pána mého přišla ke mně?“
(Luk. 1, 43.)

³⁾ „Aj panna počne a porodí syna.“ (Is. 7, 14.) — „Od této chvíle blahoslavenou mne nazývati budou všickni národové.“
(Luk. 1, 48.)

131. Kde se narodil Ježíš Kristus?

Ježíš Kristus se narodil v Betlémě ve chlévě.
(Hod Boží vánoční, 25. prosince.)

132. Kdo zvěstoval narození Ježíše Krista?

Narození Ježíše Krista zvěstovali:

1. anděl pastýřům;
2. hvězda mudrcům na východě;
3. mudrcové králi Herodesovi a zákonníkům;
4. Duch svatý starci Simeonovi a prorokyni Anně v Jeruzalémě;
5. Simeon a Anna lidu v chrámě.

133. Co víme z dětství Ježíšova?

Z dětství Ježíšova víme:

1. že byl osmého dne po svém narození obřezán a Ježíš nazván;
2. že byl čtyřicátého dne v chrámě obětován;
3. že mudrci od východu se mu klaněli a zlato, kadidlo a myrrhu darem mu přinesli;
4. že ušel úkladů Herodesových útekem do Egypta, a po smrti jeho že byl přinesen do Nazareta.

(1. Slavnost obřezání Páně nebo nový rok.

2. Hromnice, 2. února.

3. Slavnost zjevení Páně nebo sv. tři králů, 6. ledna.

4. Slavnost mladětek, 28. prosince. — Svatá rodina.)

134. Co víme z mládí Ježíšova?

Z mládí Ježíšova víme:

1. že šel, když mu bylo dvanáct let, se svými rodiči na slavnost do Jeruzaléma, tam zůstal a byl po třech dnech od nich v chrámě nalezen;

2. že byl rodičům svým poddán, prospíval věkem, moudrostí a milostí u Boha i u lidí a vedl život skrytý, až začal konati svůj veřejný úřad učitelský.

135. Kdy začal Pán Ježíš konati svůj úřad učitelský?

Pán Ježíš začal konati svůj úřad učitelský, když mu bylo třicet let.

136. Co bylo přípravou na učitelský úřad Pána Ježíše?

Přípravou na učitelský úřad Pána Ježíše bylo toto :

1. Jan Křtitel kázal pokání a svědčil, že Ježíš jest beránek Boží, který snímá hřích světa;
2. Ježíš se dal od Jana v řece Jordáně pokřtiti; (Slavnost sv. Jana Křtitele, 24. června.)
3. při křtu Ježíšově Duch svatý sestoupil na něho viditelně ve způsobě holubice, a Bůh Otec vydal hlas: „Tentož jest Syn můj milý, v němž jsem sobě zalíbil“ (Mat. 3, 17.);
4. Ježíš odešel, veden jsa od Ducha svatého, na poušť a tam se čtyřicet dní a nocí postil; byl pak pokoušen od ďábla, a andělé mu sloužili. (Čtyřicetidenní půst.)

137. Kterak konal Pán Ježíš svůj úřad učitelský?

Pán Ježíš konal svůj úřad učitelský takto :

1. chodil ve své vlasti z místa na místo a všude dobře činil;
2. přijímal učenníky a vyvolil z nich dvanáct apoštolův;
3. učil pravdám, které věřiti, a ctnostem, které konati máme.

138. Čím potvrzoval Pán Ježíš pravdu svého učení?

Pán Ježíš potvrzoval pravdu svého učení:

1. svatostí svého života; ¹⁾
2. svědectvími svatého písma; ²⁾
3. zázraky a proroctvími. ³⁾

*** 139. Co je zázrak?**

Zázrak je mimořádný skutek, který nemůže býti vykonán žádnou silou přirozenou, nýbrž toliko všemohoucností Boží.

*** 140. Které zázraky činil Pán Ježíš?**

Pán Ježíš činil rozličné zázraky, na příklad: proměnil vodu ve víno a dvakrát nasýtil tisíce lidí několika chleby; vymítal ďábelství a utišil bouři na moři; uzdravoval pouhým slovem nemocné všeho druhu, křísil mrtvé a sám vstal slavně z mrtvých.

*** 141. Co jest proroctví?**

Proroctví jest určitá předpověď o takové budoucí věci, které nemůže nikdo věděti leč Bůh sám.

*** 142. Co předpověděl Pán Ježíš?**

Pán Ježíš předpověděl, že ho Jidáš zradí a Petr zapře, že bude ukřižován a vstane z mrtvých, že vstoupí na nebesa a sešle Ducha svatého, že Jeruzalém bude zbořen a mnoho jiného.

¹⁾ „Kdo z vás bude mne trestati z hříchu?“ (Jan 8, 46.)

²⁾ „Zpytujte písma, tať jsou, ježto svědectví vydávají o mně.“ (Jan 5, 39.)

³⁾ „Skutkové, kteréž já činím, svědectví o mně vydávají, že mne Otec poslal.“ (Jan 5, 36.)

143. Zda-li všichni uvěřili v Pána Ježíše?

Všichni neuvěřili v Pána Ježíše; zvláště nejvyšší kněží, zákonníci a fariseové nenáviděli ho pro jeho učení a hleděli ho usmrtiti.

Naučení. Děkuj Bohu, že z lásky k tobě stal se člověkem; drž se ho pevně i jeho učení a následuj ho! Onť volá k tobě: „Já jsem cesta, pravda i život. Žádný nepřichází k Otci než skrze mne.“ (Jan 14, 6.)

Čtvrtý článek víry.

144. Jak zní čtvrtý článek víry?

Čtvrtý článek víry zní: „Trpěl pod pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest.“

145. Trpěl-li Ježíš Kristus jako Bůh anebo jako člověk?

Ježíš Kristus trpěl pouze jako člověk; neboť jako Bůh nemohl trpěti.

146. Co trpěl Ježíš Kristus?

Ježíš Kristus trpěl nevýslovně veliké bolesti na duši i na těle.

147. Co trpěl Ježíš Kristus na duši?

Na duši trpěl Ježíš Kristus velikou úzkost a zármutek, posměch a pohrdání, pomluvy a jiné křivdy.¹⁾

148. Co trpěl Ježíš Kristus na těle?

Na těle trpěl Ježíš Kristus mnoho trýznění, bití a ran; byl bičován, trním korunován a ukřižován.

¹⁾ „Smutnáť jest duše má až k smrti.“ (Mat. 26, 38.)

149. Kdo odsoudil Pána Ježíše na kříž?

Pontský Pilát, vladař judský, z bázně před židy odsoudil Pána Ježíše na kříž.

150. Kdo obžaloval Pána Ježíše u Piláta?

Nejvyšší kněží a zákonníci z nenávisti a závisti křivě obžalovali Pána Ježíše u Piláta, řkouce, že prý se rouhal Bohu a chtěl býti králem židovským.

151. Kde byl Pán Ježíš ukřižován a umřel?

Pán Ježíš byl ukřižován na hoře Kalvarii blíže města Jeruzaléma a tam na kříži umřel, když se duše jeho od těla odloučila.¹⁾
(Veliký pátek.)

*** 152. Zda-li se při smrti Pána Ježíše odloučilo božství od jeho člověčenství?**

Při smrti Pána Ježíše neodloučilo se božství od jeho člověčenství, nýbrž zůstalo s tělem i s duší spojeno.

*** 153. Které zázraky staly se při smrti Ježíšově?**

Při smrti Ježíšově staly se tyto zázraky: slunce se zatmělo, opona chrámová se roztrhla, země se třásla, skály se pukaly, hrobové se otvírali a mnozí zemřelí vstali z mrtvých.

154. Kdo pochoval tělo Ježíšovo?

Josef z Arimathie a Nikodem pochovali tělo Ježíšovo; položili je do nového, ve skále vytesaného hrobu, do něhož ještě nikdo položen nebyl.

¹⁾ „A zvolav Ježíš hlasem velikým, řekl: Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.“ (Luk. 23, 46.) — A to pověděv, „naklonil hlavy a vypustil duši.“ (Jan 19, 30.)

*** 155. Proč chtěl Ježíš Kristus trpěti a umřítí?**

Ježíš Kristus chtěl trpěti a umřítí:

1. aby za nás spravedlnosti Boží dokonale dosti učinil;
2. aby nás ode hříchu, otroctví ďábla a věčného zatracení vysvobodil;¹⁾
3. aby nám hojnou milost a věčnou blaženost zasloužil.

*** 156. Proč mohl Pán Ježíš za nás dokonale dosti učiniti?**

Pán Ježíš mohl za nás dokonale dosti učiniti, protože jest netoliko člověk, nýbrž také Bůh a tudíž jeho utrpení a smrt mají cenu nekonečnou.

*** 157. Mohou-li pro zásluhy Ježíše Krista všichni lidé dojítí spasení?**

Všichni lidé mohou pro zásluhy Ježíše Krista dojítí spasení, konají-li, čeho třeba jest, aby se jich stali účastnými.²⁾

(Pašijový nebo svatý týden, památka smrtelných úzkostí Páně, památka smrti Páně na kříži, Boží hrob, uctívání bolestné matky Boží, křížová cesta, nalezení a povýšení svatého kříže.)

Naučení. „Hle, beránek Boží, hle, kterýž snímá hřích světa!“ (Jan 1, 29.) — „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal,

¹⁾ „On pak raněn jest pro nepravosti naše, potřín jest pro hříchy naše; kázeň pokoje našeho leží na něm, a zsinlostí jeho uzdraveni jsme.“ (Is. 53, 5.) — „Zamiloval nás a umyl nás svou krví ode hříchů našich.“ (Zjev. 1, 5.)

²⁾ „A on jest obět slitování za hříchy naše, a netoliko za naše, ale i za všeho světa.“ (I. Jan 2, 2.)

aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.“ (Jan 3, 16.) — Pozoruj Pána Ježíše na kříži; „vše tu dýše jeho láskou: hlava nakloněna, by tě políbila; ruce rozpjaty, by tě objaly; srdce otevřeno, by tě v sobě skrylo.“ (Šv. Augustin.)

Pátý článek víry.

158. Jak zní pátý článek víry?

Pátý článek víry zní: „Sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých.“

159. Co znamenají slova: „Sstoupil do pekel“?

Slova: „Sstoupil do pekel“ znamenají, že duše Pána Ježíše, když se od těla odloučila, sestoupila do předpekli.¹⁾

160. Co rozumíme předpekli?

Předpekli rozumíme místo, kde duše spravedlivých, před Kristem zemřelých, pokojně a bez bolesti očekávaly Vykupitele.

161. Proč sestoupil Pán Ježíš do předpekli?

Pán Ježíš sestoupil do předpekli, by zvěstoval duším spravedlivých, že jsou vykoupeny.

162. Co znamenají slova: „Vstal z mrtvých“?

Slova: „Vstal z mrtvých“ znamenají, že Ježíš Kristus vlastní mocí spojil duši svou opět s tělem a ze zavřeného hrobu vyšel slavný a nesmrtelný. (Hod Boží velikonoční.)

¹⁾ „(Kristus byl) umrtven sice podle těla, ale obživen podle ducha, v kterémž i těm duchům, kteříž byli v žaláři, přišed kázal.“ (I. Petr. 3, 18. 19.)

*** 163. Kdo dosvědčuje, že Ježíš Kristus vpravdě z mrtvých vstal?**

Že Ježíš Kristus vpravdě z mrtvých vstal, dosvědčují apoštolové, kteří jej po jeho zmrtvýchvstání častěji vidali a jeho se dotýkali, s ním mluvili a jedli a za tuto pravdu život svůj položili.

*** 164. Co dokazuje zmrtvýchvstání Ježíše Krista?**

Zmrtvýchvstání Ježíše Krista dokazuje:

1. že se vyplnilo, co o něm proroci předpověděli, ¹⁾ i co sám o sobě předpověděl; ²⁾
2. že je skutečně Bůh, a jeho učení že je pravé; ³⁾
3. že i my jednou z mrtvých vstaneme. ⁴⁾

Naučení. Jako Kristus vstal z mrtvých, tak máme i my v novotě života choditi. (K Řím. 6, 4.) „Věrné (jest) slovo: Nebo jestliže jsme s ním zemřeli, spolu s ním i živi budeme; budeme-li (s ním) trpěti, budeme s ním také kralovati.“ (II. k Tim. 2, 11. 12.)

Šestý článek víry.

165. Jak zní šestý článek víry?

Šestý článek víry zní: „Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího.“

¹⁾ „Nezanecháš duše mé v hrobě, aniž dáš svatému svému viděti porušení.“ (Žalm 15, 10.)

²⁾ „Zrušte chrám tento, a ve třech dnech jej zase vzdělám. . . . Ale on to pravil o chrámu těla svého.“ (Jan 2, 19. 21.)

³⁾ „Nevstal-li Kristus z mrtvých, tedy jest marné kázání naše, a marná jest i víra vaše.“ (I. ke Kor. 15, 14.)

⁴⁾ „Ale nyní Kristus vstal z mrtvých, prvotiny těch, kteříž zesnuli; nebo zajisté skrze člověka smrt, skrze člověka i vzkříšení z mrtvých.“ (I. ke Kor. 15, 20. 21.)

166. Kdy vstoupil Ježíš Kristus na nebesa?

Ježíš Kristus vstoupil na nebesa čtyřicátého dne po svém zmrtvýchvstání.

(Slavnost nanebevstoupení Páně.)

167. Kterak vstoupil Ježíš Kristus na nebesa?

Ježíš Kristus vstoupil na nebesa s hory olivetské svou vlastní mocí, s tělem i s duší, před očima svých učenníkův.

*** 168. Proč vstoupil Ježíš Kristus na nebesa?**

Ježíš Kristus vstoupil na nebesa:

1. by také jako člověk vešel do slávy, které sobě zasloužil; ¹⁾
2. by církvi své seslal Ducha svatého; ²⁾
3. by v nebesích byl naším prostředníkem a přímluvcem u Otce; ³⁾
4. by nám otevřel nebe a nám tam připravil místo. ⁴⁾

169. Co znamená: Ježíš „sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího“?

Ježíš „sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího“, znamená: Ježíš má i jako člověk

¹⁾ „Zda-liž nemusel Kristus těch věcí trpěti a tak vjíti do slávy své?“ (Luk. 24, 26.)

²⁾ „Neodejdu-li, nepřijde k vám Utěšitel; pak-li odejdu, pošlu ho k vám.“ (Jan 16, 7.)

³⁾ „Přímluvce máme u Otce Ježíše Krista spravedlivého.“ (I. Jan 2, 1.)

⁴⁾ „V domě Otce mého jsou mnozí příbytkové, jdu, abych vám připravil místo.“ (Jan 14, 2.)

nejvyšší slávu a moc nade vším na nebi i na zemi. ¹⁾

Naučení. V bojích a utrpeních pohlížej vzhůru k nebesům, kdež jest i tobě připraveno místo! „Těch věcí, kteréž svrchu jsou, hledejte, kdež Kristus jest, sedě na pravici Boží; o věci, kteréž svrchu jsou, pečujte, ne (o ty), kteréž jsou na zemi!“ (Ke Kol. 3, 1. 2.)

Sedmý článek víry.

170. Jak zní sedmý článek víry? \

Sedmý článek víry zní: „Odtud přijde soudit živých i mrtvých.“

171. Kdy přijde Pán Ježíš zase s nebe?

Pán Ježíš přijde zase s nebe v poslední den, to jest, na konec světa, s velikou mocí a velebností. ²⁾

172. Proč přijde Pán Ježíš zase v poslední den?

Pán Ježíš přijde zase v poslední den, aby soudil všecky lidi, živé i mrtvé, dobré i zlé. ³⁾

¹⁾ „Ponížil sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti, a to k smrti kříže. Protož i Bůh povýšil ho a dal jemu jméno, kteréž jest nad všeliké jméno, aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo, nebeských, zemských i pekelných, a každý jazyk (aby) vyznával, že Pán Ježíš Kristus jest ve slávě Boha Otce.“ (K Filipp. 2, 8—11.)

²⁾ „Uzří Syna člověka přicházejícího v oblacích nebeských s mocí velikou a s velebností.“ (Mat. 24, 30.)

³⁾ „Všichni my zajisté ukázati se musíme před soudnou stolicí Kristovou, aby přijal jedenkaždý na těle vlastním, jakž činil, buďto dobré nebo zlé.“ (II. ke Kor. 5, 10.)

*** 173. Jak se jmenuje soud, který se bude konati v poslední den?**

Soud, který se bude konati v poslední den, jmenuje se poslední neb obecný soud, protože po něm nebude už žádného jiného soudu, a protože na něm všichni lidé celého světa souzeni budou.

174. Kterak bude Ježíš Kristus v poslední den lidi souditi?

Ježíš Kristus bude v poslední den lidi takto souditi :

1. oddělí dobré ode zlých ;
2. vyjeví skutky jejich, dobré i zlé, před celým světem ;
3. spravedlivé vezme do nebe, hříšníky pak zavrhne do pekla. ¹⁾

*** * 175. Je-li kromě soudu obecného ještě zvláštní soud?**

Kromě soudu obecného jest ještě zvláštní neb soukromý soud, na kterém souzena bude duše každého člověka hned po smrti.

*** * 176. Proč bude kromě soudu soukromého ještě soud obecný?**

Kromě soudu soukromého bude ještě soud obecný :

1. by Boží moc a spravedlnost, láska a moudrost před celým světem zjevena byla ;

¹⁾ „Tehdy dí král těm, kteříž na pravici jeho budou: Pojdte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa. . . . Potom řekne i těm, kteříž na levici budou: Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, kterýž jest připraven ďáblu a andělům jeho.“ (Mat. 25, 34. 41.)

2. by Ježíš Kristus ode všech lidí uznán a oslaven byl;
3. by spravedliví zasloužené cti, bezbožní pak zaslouženého zahanbení došli.

Naučení. Pán Ježíš, který jako Vykupitel na svět přišel chudý a přebývá mezi námi skrytý v nejsvětější svátosti, přijde jednou ve slávě jako přísný soudce. — Jaký soud vynese nad tebou?

Osmý článek víry.

177. Jak zní osmý článek víry?

Osmý článek víry zní: „Věřím v Ducha svatého.“

178. Kdo jest Duch svatý?

Duch svatý jest:

1. třetí božská osoba;
2. pravý Bůh;
3. Utěšitel, kterého Ježíš Kristus církvi své poslati slíbil.

179. Proč se jmenuje třetí božská osoba Duch „svatý“?

Třetí božská osoba jmenuje se Duch „svatý“, protože nás posvěcuje a všecka svatost od ní pochází.

180. Kdy poslal Ježíš Kristus církvi své Ducha svatého?

Ježíš Kristus poslal církvi své Ducha svatého desátého dne po svém nanebevstoupení, o slavnosti letnic, když se ukázali ohniví jazykové nad hlavami apoštolův.

(Hod Boží svatodušní.)

*** 181. Kterak působil Duch svatý v apoštolech?**

V apoštolech působil Duch svatý takto:

1. posvětil je;
2. osvětil a posilnil je;
3. dal jim dar, rozličnými jazyky mluvíti, zázraky činiti a evandélium neomylně hlásati.

*** 182. Kterak působí Duch svatý v církvi?**

V církvi působí Duch svatý takto:

1. učí a řídí ji;
2. rozdává skrze ni své milosti.¹⁾

*** 183. Kterak působí Duch svatý v nás?**

V nás působí Duch svatý takto:

1. posvěcuje nás milostí posvěcující;
2. pomáhá nám milostí pomáhající;
3. uděluje nám svých darův.

*** 184. Které dary zvláště jmenujeme „dary Ducha svatého“?**

„Dary Ducha svatého“ jmenujeme zvláště dary, kterými nás Duch svatý nakloňuje, bychom jeho osvětlení ochotně přijímali, jeho vnuknutí poslouchali a tak ve ctnosti dokonaleji prospívali.

185. Kterí jsou darové Ducha svatého?

Darové Ducha svatého jsou:

1. dar moudrosti,
2. dar rozumu,
3. dar rady,

¹⁾ „Utěšitel pak, Duch svatý, kteréhož pošle Otec ve jménu mém, tenť vás naučí všem věcem a připomene vám všechno, cožkoli jsem mluvil vám.“ (Jan 14, 26.)

4. dar síly,
5. dar umění,
6. dar pobožnosti,
7. dar bázně Boží.

186. K čemu nám pomáhá dar moudrosti?

Dar moudrosti nám pomáhá k tomu, bychom Boha v jeho velebnosti a dokonalosti poznávali, jemu se podívali, jej milovali a všechno podle toho poznání a milování posuzovali a cenili.

187. K čemu nám pomáhá dar rozumu?

Dar rozumu nám pomáhá k tomu, bychom ve smysl pravd svaté víry hloub vnikali.

188. K čemu nám pomáhá dar rady?

Dar rady nám pomáhá k tomu, bychom v pochybných a těžkých případech volili, co se Bohu líbí.

189. K čemu nám pomáhá dar síly?

Dar síly nám pomáhá k tomu, bychom obtíže na cestě ku spasení přemáhali.

190. K čemu nám pomáhá dar umění?

Dar umění nám pomáhá k tomu, bychom o věrohodnosti zjevených pravd pevného přesvědčení nabyli a poznali, co jest nám činiti a čeho zanechat.

191. K čemu nám pomáhá dar pobožnosti?

Dar pobožnosti nám pomáhá k tomu, bychom k Pánu Bohu vždycky dětinnou mysl na jevo dávali.

192. K čemu nám pomáhá dar bázně Boží?

Dar bázně Boží nám pomáhá k tomu, bychom z úcty k velebnosti Boží všeho se vystříhali, co by se Bohu nelíbilo.

Naučení. „Nevíte-liž,“ praví apoštol národů (I. ke Kor. 3, 16.), „že chrám Boží jste, a že Duch Boží přebývá ve vás?“ Poznávej z toho, že i ty chrámem a příbytkem jsi Ducha svatého,

a zachovávej srdce své vždy čisto a nevinno! Vzývej také Ducha svatého v každé důležité příčině a poslouchej ochotně jeho vnuknutí; „nebo kteřížkoli duchem Božím vedeni bývají, tiť jsou synové Boží.“ (K Řím. 8, 14.)

Devátý článek víry.

193. Jak zní devátý článek víry?

Devátý článek víry zní: „Svatou církev obecnou, svatých obcování.“

194. Co jest církev obecná nebo katolická?

Církev obecná nebo katolická jest viditelná společnost všech pravověřících křesťanů, kteří jedno učení vyznávají, jedněch svátostí užívají a římského papeže za svou nejvyšší viditelnou hlavu uznávají.

1. O založení a zařízení církve.

195. Kdo založil církev?

Ježíš Kristus založil církev.

196. Kterak Ježíš Kristus založil církev?

Ježíš Kristus založil církev takto:

1. shromažďoval kolem sebe věřící;
2. vyvolil z nich dvanáct apoštolův a odevzdal jim svůj trojí úřad: učitelský, kněžský a královský nebo pastýřský; ¹⁾
3. ustanovil místo sebe apoštola Petra za nejvyšší viditelnou hlavu církve, sám pak zůstal hlavou její neviditelnou.

(Svátky svatých apoštolův.)

¹⁾ „Jdouce učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, učíce je zachovávatí všecko, což jsem koli přikázal vám!“ (Mat. 28, 19. 20.)

*** 197. Kterými slovy ustanovil Ježíš Kristus apoštola Petra za nejvyšší hlavu církve?**

Ježíš Kristus ustanovil apoštola Petra za nejvyšší hlavu církve těmito slovy: „Ty jsi Petr (to jest skála), na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského. A cožbyskoli svázal na zemi, bude svázáno i na nebi; a cožbyskoli rozvázal na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ (Mat. 16, 18. 19.) — „Pasiž beránky mé. Pasiž ovce mé.“ (Jan 21, 15. 17.)

*** 198. Kdy počali apoštolové vykonávati trojí úřad Ježíše Krista?**

Apoštolové počali vykonávati trojí úřad Ježíše Krista po seslání Ducha svatého, když Petr uprostřed apoštolů povstal, učení Ježíše Krista hlásal, věřící kolem sebe shromažďoval a je křtil.

199. Jak dlouho má církev trvati?

Církev má po vůli Ježíše Krista trvati ustavičně až do skonání světa.¹⁾

200. Kdo jest od smrti apoštola Petra nejvyšší viditelnou hlavou církve?

Od smrti apoštola Petra jest římský papež nejvyšší viditelnou hlavou církve.

*** 201. Proč jest římský papež nejvyšší viditelnou hlavou církve?**

Římský papež jest nejvyšší viditelnou hlavou církve, protože apoštol Petr umřel jako biskup římský a tudíž jeho řádným nástupcem jest římský papež.

¹⁾ „Brány pekelné jí nepřemohou.“ (Mat. 16, 18.) — „A aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.“ (Mat. 28, 20.)

202. Jak se jmenuje církev katolická, protože římský papež jest její nejvyšší viditelnou hlavou?

Protože římský papež jest nejvyšší viditelnou hlavou církve katolické, církev katolická jmenuje se také církev římsko-katolická.

203. Kdo jsou kromě papeže řádnými nástupci apoštolův?

Kromě papeže jsou řádnými nástupci apoštolů biskupové, kteří trvají ve spojení s papežem.

*** 204. Jak se jmenují papež a biskupové dohromady?**

Papež a biskupové dohromady jmenují se církev učící na rozdíl od ostatních věřících, kteří se jmenují církev slyšící.

205. Kdo podporuje biskupy v jejich úřadě?

Biskupy podporují v jejich úřadě hlavně kněží jim podřízení.

Naučení. Měj vždycky ve veliké uctivosti svatého Otce, papeže, a spojené s ním biskupy a kněze, a ochotně jich poslouchej; neboť o apoštolech a jejich nástupcích platí slova Páně: „Kdo vás slyší, mne slyší; a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.“ (Luk. 10, 16.)

2. O známkách církve.

206. Je-li více než jedna pravá církev?

Pravá církev je toliko jedna, protože Ježíš Kristus toliko jednu církev založil.¹⁾

207. Po čem poznáváme pravou církev Kristovu?

Pravou církev Kristovu poznáváme po známkách, jež dal Kristus své církvi.

¹⁾ „Ty jsi Petr (to jest skála), na té skále vzdělám církev svou.“ (Mat. 16, 18.)

208. Které hlavní známky dal Kristus své církvi?

Kristus dal své církvi tyto hlavní známky; má být:

1. jedna,
2. svatá,
3. katolická neb obecná,
4. apoštolská.

209. Která církev má čtyry hlavní známky církve Kristovy?

Čtyry hlavní známky církve Kristovy má toliko církev římsko-katolická.

210. Po čem poznáváme, že církev římsko-katolická jest jedna?

Že církev římsko-katolická jest jedna, poznáváme po tom:

1. že má jednu společnou nejvyšší hlavu;
2. že její údové jedno učení vyznávají a jedněch svátostí užívají.

211. Po čem poznáváme, že církev římsko-katolická je svatá?

Že církev římsko-katolická je svatá, poznáváme po tom:

1. že její učení je svaté;
2. že vede údy své ke svatosti, a to prostředky svrchovaně účinnými, zvláště svatými svátostmi;
3. že jsou v ní vždycky svatí, o jejichžto svatosti i zázraky svědčí.

212. Po čem poznáváme, že církev římsko-katolická jest obecná?

Že církev římsko-katolická jest obecná, poznáváme po tom:

1. že od času Ježíše Krista po všechny doby trvá;
2. že je způsobilá, pojmouti v sebe všechny lidi a národy, a že se o to také přičiňuje;
3. že jest rozšířena po všech dílech světa a ustavičně dále se rozšiřuje.

213. Po čem poznáváme, že církev římsko-katolická jest apoštolská?

Že církev římsko-katolická jest apoštolská, poznáváme po tom:

1. že její představení, papež a biskupové, řádnými jsou nástupci svatých apoštolův;
2. že učí tomu, čemu učili apoštolové;
3. že uděluje tytéž svátosti, kteréž udíleli apoštolové.

214. Co jde z toho, že jediná církev římsko-katolická má hlavní známky církve Kristovy?

Z toho, že jediná církev římsko-katolická má hlavní známky církve Kristovy, jde, že ona jediná je pravou, od Ježíše Krista založenou církví.

Naučení. Děkuj Bohu, že jsi dítkem církve pravé, a modli se často za obrácení bludařův a nevěrcův!

3. O úkolu církve.

215. K čemu založil Ježíš Kristus církev?

Ježíš Kristus založil církev, aby vedla lidi k věčnému spasení.

216. Kterak vede církev lidi k věčnému spasení?

Církev vede lidi k věčnému spasení tím, že vykonává s pomocí Boží trojí úřad Ježíše Krista: učitelský, kněžský a královský.

217. Kterak vykonává církev učitelský úřad Ježíše Krista?

Učitelský úřad Ježíše Krista vykonává církev tím, že učení Ježíše Krista stále čisto a neporušeno zachovává, hlásá a vykládá.

218. Který dar udělil Ježíš Kristus církvi, aby mohla vykonávati jeho úřad učitelský?

Aby církev mohla vykonávati úřad jeho učitelský, udělil jí Ježíš Kristus dar neomylnosti, tak že v učení o víře a mravech nemůže se mýlit.

*** 219. Odkud víme, že Ježíš Kristus udělil církvi dar neomylnosti?**

Že Ježíš Kristus udělil církvi dar neomylnosti, víme ze slov, jimiž přislíbil církvi ustavičnou pomoc svou a pomoc Ducha svatého.

*** 220. Kterými slovy přislíbil Ježíš Kristus církvi ustavičnou pomoc?**

Ustavičnou pomoc přislíbil Ježíš Kristus církvi těmito slovy: „A aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.“ (Mat. 28, 20.) — „Já prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy.“ (Jan 14, 16. 17.)

221. Komu přísluší dar neomylnosti?

Dar neomylnosti přísluší:

1. papeži spolu s biskupy;
2. také papeži samému, když jako nejvyšší učitel a pastýř o víře a mravech pro celou církev činí rozhodnutí.

* 222. Odkud víme, že dar neomylnosti přísluší také papeži samému?

Že dar neomylnosti přísluší také papeži samému, víme ze slov, která promluvil Pán Ježíš k Petrovi a jeho nástupcům: „Ty jsi Petr (to jest skála), na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou.“ (Mat. 16, 18.) — „Já jsem prosil za tebe, aby nezhynula víra tvá, a ty někdy, obrátě se, potvrzuj bratří svých.“ (Luk. 22, 32.) — „Pasiž beránky mé. . . Pasiž ovce mé.“ (Jan 21, 15. 17.)

223. Kterak vykonává církev kněžský úřad Ježíše Krista?

Kněžský úřad Ježíše Krista vykonává církev tím, že koná obět mše svaté a uděluje svátosti, že světí a žehná a za všechny lidi se modlí.

224. Kterak vykonává církev královský úřad Ježíše Krista?

Královský úřad Ježíše Krista vykonává církev tím, že všechny věřící k bohumilému životu přidržuje, dává zákony a přikázání, soudí a trestá.

* 225. Které jsou hlavní tresty církevní?

Hlavní tresty církevní jsou:

1. odepření svatých svátostí;
2. vyobcování z církve (exkommunikace), kterýmž vyobcovaný pozbývá všech milostí a všeho požehnání církve svaté;
3. odepření církevního pohřbu.

226. Které povinnosti máme k církvi?

K církvi máme tyto povinnosti: máme k ní náležeti, věřiti, čemu učí, a konati, co přikazuje. ¹⁾

227. Může-li býti spasen, kdo nenáleží k církvi katolické?

Kdo vlastní vinou nenáleží k církvi katolické, nemůže býti spasen, protože Pán Ježíš jedinou církev katolickou ustanovil za řádný prostředek, skrze který mají lidé vedeni býti ku spasení.

228. Jak se nazývá církev katolická, protože podle ustanovení Ježíše Krista jediná jest řádným prostředkem, skrze který mají lidé vedeni býti ku spasení?

Církev katolická nazývá se proto, že podle ustanovení Ježíše Krista jest jediná řádným prostředkem, skrze který mají lidé vedeni býti ku spasení, církvi samospasitelnou.

*** 229. Může-li býti spasen, kdo bez vlastní viny nenáleží k církvi katolické?**

Kdo bez vlastní viny nenáleží k církvi katolické, může sice býti spasen způsobem mimořádným, hledá-li upřímně pravdy a koná-li svědomitě vůli Boží, jak ji poznává; nedostává se mu však mnoho prostředků, by snáze a jistěji spasení došel.

*** 230. Stačí-li, toliko zevně k církvi náležeti?**

Toliko zevně k církvi náležeti, nestačí, nýbrž třeba jest, abychom s ní také vnitřně spojeni byli: živou věrou, věrnou poslušností a vroucí láskou.

¹⁾ „Kdo vás slyší, mne slyší; a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; kdo pak mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal.“ (Luk. 10, 16.) — „Jestliže pak ani církve neuposlechnou, budiž tobě jako pohan a publikán.“ (Mat. 18, 17.)

Naučení. Cti a miluj církev jako matku svou, nebo „nikdo nemůže mítí Boha za otce, kdo nemá církve za matku.“ (Sv. Cyprian.) Měj účastenství v jejích radostech i utrpeních; konej svědomitě její příkázání a nařízení; přilni upřímně k svatému Otci a k biskupům a řiď se vůbec, jak v soukromém tak i veřejném životě, jenom zásadami katolickými! Jen tak budeš pravým katolíkem.

4. O obcování svatých.

231. Kdo náleží k obcování svatých?

K obcování svatých náležejí:

1. pravověřící na zemi nebo církev bojující;
2. svatí v nebi nebo církev vítězná;
3. duše v očistci nebo církev trpící.

* 232. Proč jmenujeme obcování církve bojující, vítězné a trpící obcování „svatých“?

Obcování církve bojující, vítězné a trpící jmenujeme obcování „svatých“, protože všichni údové tohoto obcování na křtu svatém byli posvěceni a ke svatosti povoláni, mnozí pak z nich už dokonalé svatosti dospěli.

* 233. V čem záleží obcování svatých?

Obcování svatých záleží v tom:

1. že jsou všichni mezi sebou co nejúžeji spojeni jako údové jednoho těla, jehož hlavou jest Kristus; ¹⁾
2. že jsou všichni účastni duchovních statků tohoto obcování: jeho milostí a zásluh, jeho modliteb a dobrých skutkův.

¹⁾ „Jako v jednom těle mnohé údy máme, tak jsme mnozí jedno tělo v Kristu.“ (K Řím. 12, 4. 5.)

234. V čem záleží obcování věřících na zemi?

Obcování věřících na zemi záleží v tom, že všichni jsou účastni oběti mše svaté, modlitby a jiných dobrých skutků veškeré církve.

235. V čem záleží naše obcování se svatými v nebi?

Naše obcování se svatými v nebi záleží v tom, že svaté ctíme a vzýváme, svatí pak že za nás u Boha prosí. ¹⁾

(Slavnost všech svatých.)

236. V čem záleží naše obcování s dušemi v očistci?

Naše obcování s dušemi v očistci záleží v tom, že duším v očistci modlitbou a dobrými skutky, odpustky a zvláště obětí mše svaté pomáháme, ony pak že za nás, jak doufáme, u Boha prosí. ²⁾

(Slavnost dušiček.)

237. V čem záleží obcování svatých v nebi s dušemi v očistci?

Obcování svatých v nebi s dušemi v očistci záleží v tom, že svatí duším v očistci svou přímluvou u Boha pomáhají.

Naučení. Modleme se za sebe vespolek, abychom všichni spaseni byli (Jak. 5, 16.); poroučejme se denně v přímluvy svatých Božích a pomáhejme horlivě duším v očistci!

Desátý článek víry.

238. Jak zní desátý článek víry?

Desátý článek víry zní: „Hříchův odpuštění.“

¹⁾ „Tenť jest, kterýž se mnoho modlí za lid a za všecko město svaté, Jeremiáš, prorok Boží.“ (II. Mach. 15, 14.)

²⁾ „Svaté a spásitelné jest myšlení, za mrtvé se modliti, aby od hříchů zproštěni byli.“ (II. Mach. 12, 46.)

239. Čemu učí desátý článek víry?

Desátý článek víry učí, že Ježíš Kristus dal církvi moc, odpouštěti hříchy. ¹⁾

240. Mohou-li všechny hříchy býti odpuštěny?

Všecky i nejtěžší hříchy mohou býti odpuštěny, činí-li hříšník pravé pokání.

241. Které zvláštní prostředky ustanovil Ježíš Kristus na odpuštění hříchův?

Ježíš Kristus ustanovil na odpuštění hříchů tyto zvláštní prostředky: svátost křtu a svátost pokání.

Naučení. „Doufej, synu, odpouštějíš se tobě hříchové tvoji“; tak pravil božský Spasitel, když prodléval ještě na zemi, k nejednomu hříšníkovi; ale i tobě platí tato potěšitelná slova, kdykoli svátost pokání hodně přijímáš.

Jedenáctý článek víry.

242. Jak zní jedenáctý článek víry?

Jedenáctý článek víry zní: „Těla vzkříšení.“

243. Čemu učí jedenáctý článek víry?

Jedenáctý článek víry učí, že Ježíš Kristus v den poslední tělo naše vzkřísí, to jest, duši opět s tělem spojí. ²⁾

*** 244. Proč vzkřísí Ježíš Kristus naše tělo?**

Ježíš Kristus vzkřísí naše tělo:

¹⁾ „Přijměte Ducha svatého: Kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějíte jim; a kterýmž zadržíte, zadržány jsou.“ (Jan 20, 22. 23.)

²⁾ „Přichází hodina, v kteroužto všickni, kteříž v hrobích jsou, uslyší hlas Syna Božího; i půjdou, kteříž dobře činili, na vzkříšení života, kteří pak zle činili, na vzkříšení soudu.“ (Jan 5, 28. 29.)

1. aby i tělo bylo účastno odměny nebo trestu, jako bylo za živa účastno dobrých anebo zlých skutkův;
2. aby vítězství Ježíše Krista nad hříchem a smrtí bylo úplné.

245. Vstanou-li všichni lidé z mrtvých?

Všichni lidé, dobří i zlí, vstanou z mrtvých.
(Církevní pohřeb. Svěcení hřbitovův. Svaté pole.)

*** 246. Budou-li těla vzkříšených stejná?**

Těla vzkříšených nebudou stejná; těla zlých budou ohyzdná, těla pak dobrých velice krásná a oslavená. ¹⁾

Naučení. Nezneužívej nikdy smyslův a údů těla svého ke hříchu, bys jednou z mrtvých vstal k věčné blaženosti a ne k věčnému zavržení!

Dvanáctý článek víry.

247. Jak zní dvanáctý článek víry?

Dvanáctý článek víry zní: „Život věčný.“

248. Čemu učí dvanáctý článek víry?

Dvanáctý článek víry učí, že po tomto životě pozemském nastane život bez konce, ve kterém budou spravedliví dokonale blaženi.

*** 249. Čím budou spravedliví dokonale blaženi?**

Spravedliví budou dokonale blaženi tím, že na Boha věčně patřiti, jej milovati a v něm všeliké radosti a blaženosti požívati budou.

¹⁾ „Všickni zajisté vstaneme z mrtvých, ale ne všickni budeme proměněni.“ (I. ke Kor. 15, 51.) — „Promění tělo ponížení našeho, aby připodobněno bylo k tělu jasnosti jeho.“ (K Filipp. 3, 21.)

250. Budou-li i bezbožní míti život věčný?

I bezbožní budou míti život věčný; ale jejich život bude nejvýš nešťastný, protože jim bude za jejich hříchy trpěti tresty věčné v pekle. ¹⁾

251. Kterým slovem končíme apoštolské vyznání víry?

Apoštolské vyznání víry končíme hebrejským slovem „Amen.“

*** 252. Co znamená slovo „Amen“?**

Slovo „Amen“ znamená: „Tak jest“, potvrzujeme-li něco, nebo: „Staň se“, přejeme-li si, by se něco stalo.

253. Proč končíme apoštolské vyznání víry slovem „Amen“?

Apoštolské vyznání víry končíme slovem „Amen“, „Tak jest“, abychom potvrdili, že všechno pevně věříme, co je v něm obsaženo.

Naučení. Nevyhledávej svého štěstí v radostech světských; „neboť nemáme zde místa zůstávajícího, ale budoucího hledáme.“ (K žid. 13, 14.) — Blaze ti, věříš-li zde v pokoře, neboť na věčnosti změní se víra tvá v blažené patření.

¹⁾ „I půjdou tito (zlí) do trápení věčného, ale spravedliví do života věčného.“ (Mat. 25, 46.)

Část druhá.

O naději a modlitbě.

Oddělení první.

O křesťanské naději.

254. Co jest „křesťansky doufati“?

„Křesťansky doufati“ jest všecko pevně a důvěrně očekávati, co nám Bůh pro zásluhy Ježíše Krista slíbil.

255. Co nám slíbil Bůh pro zásluhy Ježíše Krista? Bůh nám pro zásluhy Ježíše Krista slíbil věčnou blaženost jakož i prostředky, kterými bychom jí dosáhli.

256. Proč doufáme od Boha, co nám slíbil?

Doufáme od Boha, co nám slíbil, protože je všemohoucí, nejvyšš dobrotivý a věrný a proto splniti může a chce, co nám slíbil.¹⁾

257. Čím se zvláště pěstuje křesťanská naděje?

Křesťanská naděje se pěstuje zvláště modlitbou.

¹⁾ „Držme nepohnutelné vyznání naděje své; nebo věrnýť jest ten, jenž zaslíbil.“ (K žid. 10, 23.)

Naučení. „Požehnaný Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, kterýž podle velikého milosrdenství svého znova zplodil nás k naději živé“ (I. Petr. 1, 3.), „k naději života věčného, ježž zaslíbil, který neklamá, Bůh před časy věkův!“ (K Tit. 1, 2.)

Oddělení druhé.

O modlitbě.

1. O modlitbě vůbec:

258. Co jest modlitba?

Modlitba jest nábožné pozdvižení mysli k Bohu.

259. Proč se modlíme?

Modlíme se:

1. bychom Boha chválili;
2. bychom mu děkovali;
3. bychom jej prosili za dobrodiní a milosti, zvláště pak za odpuštění hříchův.

260. Je-li modlitby třeba?

Modlitby je třeba, a to všem lidem, jakmile do rozumu přišli.

261. Proč je modlitby všem lidem třeba?

Modlitby je všem lidem třeba:

1. protože Pán Ježíš výslovně přikázal, abychom se modlili, a nás příkladem svým modliti se učil; ¹⁾
2. protože bez modlitby nedosahujeme potřebných milostí, bychom bohumile žili a v dobrém až do konce setrvali. ²⁾

¹⁾ „Proste, a bude vám dáno; hledejte, a naleznete; tlucte, a bude vám otevřeno. Nebo každý, kdo prosí, bere; a kdo hledá, nalézá; a tomu, kdo tluč, bude otevřeno.“ (Mat. 7, 7. 8.)

²⁾ „Všichni svatí v nebi stali se svatými modlitbou; všichni zavržení zahynuli proto, že se nemodlili.“ (Sv. Alfons Liguori.)

*** 262. Které jsou hlavní účinky modlitby?**

Hlavní účinky modlitby jsou:

1. modlitba nás spojuje s Bohem;
2. osvěcuje nás a posiluje k dobrému;
3. těší nás v soužení a v nouzi nám pomáhá;
4. zjednává nám milost, setrvati v dobrém až do konce.

263. Býváme-li vždycky vyslyšeni, kdykoli se za něco modlíme?

Býváme vždycky vyslyšeni, kdykoli se za něco modlíme náležitě.

264. Kdy se modlíme náležitě?

Náležitě se modlíme:

1. když se modlíme za to, co jest ke cti a chvále Boží a k našemu spasení;
2. když se modlíme „ve jménu Pána Ježíše“;
3. když se modlíme nábožně, pokorně a důvěrně, s odevzdaností do vůle Boží a vytrvale.

265. Kdy se modlíme „ve jménu Pána Ježíše“?

„Ve jménu Pána Ježíše“ se modlíme, když modlíme se zásluh Ježíše Krista se dovoláváme a všecku svou důvěru v ně skládáme. ¹⁾

*** 266. Kdy se modlíme nábožně?**

Nábožně se modlíme, když při modlitbě na Boha myslíme a všeliké roztržitosti, co možná, se varujeme. ²⁾

¹⁾ „Amen, amen pravím vám: Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dáť vám.“ (Jan 16, 23.)

²⁾ „Před modlitbou připrav duši svou a nebuď jako člověk, kterýž pokouší Boha.“ (Sir. 18, 23.)

*** 267. Kdy se modlíme pokorně?**

Pokorně se modlíme, když při modlitbě slabost a hříšnost svou na mysli máme. ¹⁾

*** 268. Kdy se modlíme důvěrně?**

Důvěrně se modlíme, když se vši jistotou očekáváme, že nás Pán Bůh vyslyší. ²⁾

*** 269. Kdy se modlíme s odevzdaností do vůle Boží?**

S odevzdaností do vůle Boží se modlíme, když úplně ponecháváme nejsvětější vůli Boží, kdy a jak nás vyslyší. ³⁾

*** 270. Kdy se modlíme vytrvale?**

Vytrvale se modlíme, když nepřestáváme modliti se, byť nás Bůh hned nevyslyšel. ⁴⁾

*** 271. Kolikerým způsobem můžeme se modliti?**

Modliti se můžeme dvojím způsobem:

1. toliko vnitřně,
2. vnitřně a spolu i zevnitřně.

*** 272. Kdy se modlíme toliko vnitřně?**

Toliko vnitřně se modlíme, když se modlíme pouze v myšlenkách, jako na příklad při rozjímání, aniž svou vnitřní modlitbu také slovy pronášíme.

¹⁾ „Modlitba kořícího se oblaky pronikne.“ (Sir. 35, 21.)

²⁾ „Všecko, začkoli modlíce se prosíte, věřte, že vezmete, a staneť se vám.“ (Mar. 11, 24.)

³⁾ „Otče, ne má vůle, ale tvá buď.“ (Luk. 22, 42.)

⁴⁾ Příkl: žena kananejská (Mat. 15.); nezbedný přítel. (Luk. 11.)

*** 273. V čem záleží rozjímání?**

Rozjímání záleží v tom, že o životě a utrpení Pána Ježíše, o posledních věcech člověka nebo jiných pravdách víry přemýšlíme a při tom zbožné city a spasitelná předsevzetí vzbuzujeme.

*** 274. Kdy se modlíme vnitřně a spolu i zevnitřně?**

Vnitřně a spolu i zevnitřně se modlíme, když vnitřní modlitbu zároveň i slovy pronášíme.

*** 275. Má-li modlitba pouze zevnitřní před Bohem nějakou cenu?**

Modlitba pouze zevnitřní nemá před Bohem žádné ceny; vychází jediné z úst. ¹⁾

*** 276. Máme-li se modliti také společně s jinými?**

Máme se modliti také společně s jinými, protože Pán Ježíš společnou modlitbu zvláště doporučil řka: „Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tuť jsem já uprostřed nich.“ (Mat. 18, 20.)

277. Kdy se máme modliti?

Podle napomenutí Ježíše Krista máme „vždycky se modliti a neustávati.“ (Luk. 18, 1.) Zvláště se máme modliti:

1. ráno a večer a když se k modlitbě zvoní;
2. před jídlem a po jídle;
3. před prací a po práci;
4. v pokušeních;
5. ve všech tísních a potřebách.

¹⁾ „Lid tento ctí mne ústy, ale srdce jejich daleko jest ode mne.“ (Mat. 15, 8.)

*** 278. Kterak se můžeme neustále modliti?**

Neustále modliti se můžeme, když často na Boha myslíme a dobrým úmyslem všechny své myšlenky, slova i skutky, radosti i žalosti mu obětujeme.

279. Máme-li se také za jiné modliti?

Máme se také za jiné, ano za všechny lidi modliti, za živé i za mrtvé, za přátele i nepřátele, zvláště pak za rodiče a příbuzné, za duchovní i světskou vrchnost.

280. Kde je krátce obsaženo všecko, zač se máme modliti?

Všecko, zač se máme modliti, je krátce obsaženo v „otčenáši“ nebo modlitbě Páně.

Naučení. Modli se často a nábožně; neboť v modlitbě můžeš rozmlouvat s Bohem jako dítě se svým otcem. „Kdo se umí náležitě modliti, umí také náležitě žíti.“ (Sv. Augustin.)

2. O modlitbě Páně.

281. Proč se jmenuje otčenáš modlitbou Páně?

Otčenáš se jmenuje modlitbou Páně, protože mu nás naučil Ježíš Kristus, Pán náš.

282. Jak zní modlitba Páně?

Modlitba Páně zní:

„Otče náš, jenž jsi na nebesích! — Posvět se jméno tvé; — přijď království tvé; — buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi; — chléb náš vezdejší dej nám dnes; — a odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům; — a neuvoď nás v pokušení; — ale zbav nás od zlého. — Amen.“

283. Z čeho se skládá modlitba Páně?

Modlitba Páně se skládá z oslovení a sedmi proseb.

a) O oslovení.

284. Jak zní oslovení v modlitbě Páně?

Oslovení v modlitbě Páně zní: „Otče náš, jenž jsi na nebesích.“

285. Proč oslovujeme Boha jménem „Otče“?

Boha oslovujeme jménem „Otče“, protože nás k obrazu svému stvořil a otcovsky o nás pečuje, zvláště však proto, že nás na křtu svatém za své dítě přijal. ¹⁾

286. Proč jmenujeme Boha otcem „naším“?

Boha jmenujeme otcem „naším“, protože jest otcem všech lidí a my tudíž jako bratři za sebe vespolek modliti se máme. ²⁾

287. Proč říkáme: „Jenž jsi na nebesích“?

Říkáme: „Jenž jsi na nebesích“, protože jest Bůh na nebesích zvláštním způsobem přítomen a tam bude jednou sám prevelikou naší odplatou.

b) O sedmi prosbách.

288. Jak zní první prosba otčenáše?

První prosba otčenáše zní: „Posvěť se jméno tvé.“

289. Zač prosíme v první prosbě otčenáše?

V první prosbě otčenáše prosíme:

¹⁾ „Přijali jste ducha vyvolení synů, v němžto voláme: Abba, Otče!“ (K Řím. 8, 15.)

²⁾ „Zda-liž není jeden otec všech nás? Zda-li Bůh jeden nestvořil nás?“ (Mal. 2, 10.)

1. by jméno Boží nikdy nebylo zneuctěno nebo rouháním zlehčeno, nýbrž spíše by bylo ctěno a velebeno;
2. by všichni lidé skrze pravou víru Boha poznali a křesťanským životem oslavovali.

290. Jak zní druhá prosba otčenáše?

Druhá prosba otčenáše zní: „Přijď království tvé.“

291. Zač prosíme v druhé prosbě otčenáše?

V druhé prosbě otčenáše prosíme za trojí království, totiž:

1. aby Bůh skrze víru, naději a lásku panoval v nás;
2. aby království Boží na zemi, církvev totiž katolická, víc a více se šířilo a upevňovalo;
3. aby nás Bůh jednou do království nebeského přijal.

292. Jak zní třetí prosba otčenáše?

Třetí prosba otčenáše zní: „Buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi.“

293. Zač prosíme v třetí prosbě otčenáše?

V třetí prosbě otčenáše prosíme za milost:

1. abychom vůli Boží na zemi vždy tak dokonale a tak rádi plnili, jak ji andělé a svatí v nebi plní;
2. abychom i v utrpení a soužení vůli Boží se podrobovali.

294. Jak zní čtvrtá prosba otčenáše?

Čtvrtá prosba otčenáše zní: „Chléb náš vezdejší dej nám dnes.“

295. Zač prosíme ve čtvrté prosbě otčenáše?

Ve čtvrté prosbě otčenáše prosíme, by nám Bůh dáti ráčil všecko, čeho denně pro tělo i pro duši potřebujeme.

296. Jak zní pátá prosba otčenáše?

Pátá prosba otčenáše zní: „Odpust' nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.“

297. Zač prosíme v páté prosbě otčenáše?

V páté prosbě otčenáše prosíme, by nám Bůh hříchy naše odpustil, jakož i my ze srdce odpouštíme všem, kdož nám ublížili. ¹⁾

298. Jak zní šestá prosba otčenáše?

Šestá prosba otčenáše zní: „A neuvod' nás v pokušení.“

299. Zač prosíme v šesté prosbě otčenáše?

V šesté prosbě Otčenáše prosíme, by nás Bůh pokušení ke hříchu chránil anebo nám milost dal, abychom nad ním zvítězili.

*** 300. Odkud pochází pokušení?**

Pokušení pochází:

1. ze zlé žádostivosti;²⁾
2. od světa, to jest, od zlých lidí;
3. od ďábla.³⁾

*** 301. Proč dopouští Bůh pokušení?**

Bůh dopouští pokušení:

1. by nás zachoval v pokoře a bdělosti;
2. by nás zkoušel a naše zásluhy rozmnožil.⁴⁾

¹⁾ Podobenství: nemilosrdný služebník. (Mat. 18.)

²⁾ „Všecko, což jest na světě, jest žádost těla a žádost očí a pýcha života.“ (I. Jan 2, 16.)

³⁾ „Oblecte se v odění Boží, abyste mohli státi proti úkladům ďábelským.“ (K Efes. 6, 11.)

⁴⁾ „Bdětež a modlete se, abyste nevešli v pokušení.“ (Mat. 26, 41.) — „Blahoslavený muž, kterýž snáší pokušení; nebo když bude zkušén, vezme korunu života.“ (Jak. 1, 12.)

302. Jak zní sedmá prosba otčenáše?

Sedmá prosba otčenáše zní: „Ale zbav nás od zlého.“

303. Zač prosíme v sedmé prosbě otčenáše?

V sedmé prosbě otčenáše prosíme:

1. by nás Bůh chránil zla největšího, totiž hříchu a věčného zatracení;
2. by nás Bůh chránil i časného zla, prospívá-li to k našemu spasení.

304. Proč končíme otčenáš slovem „Amen“?

Otčenáš končíme slovem „Amen“, „Staň se“, bychom vyjádřili, že toužíme po tom, aby Bůh naše prosby vyslyšel.

Naučení. Nemodli se otčenáš nikdy roztržitě, nýbrž vždycky uctivě a pozorně; je to nejkrásnější a nejlepší modlitba; učilť jí božský Vykupitel sám.

3. O pozdravení andělském.

305. Jak zní pozdravení andělské?

Pozdravení andělské zní:

„Zdrávas, Maria, — milosti plná; — Pán s tebou; — požehnaná ty mezi ženami; — a požehnaný plod života tvého, Ježíš. — Svatá Maria, — matko Boží, — pros za nás hříšné, — nyní i v hodinu smrti naší. — Amen.“

306. Z kolika částí se skládá pozdravení andělské?

Pozdravení andělské se skládá ze tří částí:

1. z pozdravení archanděla Gabriela;
2. z pozdravení svaté Alžběty;
3. ze slov církve.

307. Kterými slovy pozdravil Marii archanděl Gabriel?

Archanděl Gabriel pozdravil Marii slovy: „Zdrávas, milosti plná; Pán s tebou; požehnaná ty mezi ženami.“

308. Kterými slovy pozdravila Marii svatá Alžběta?

Svatá Alžběta pozdravila Marii nejprve slovy andělovými: „Požehnaná ty mezi ženami“, a pak ještě přidala: „a požehnaný plod života tvého.“

309. Která slova přidala církev?

Církev přidala slova: „Ježíš. Svatá Maria, matko Boží, pros za nás hříšné, nyní i v hodinu smrti naší. Amen.“

*** 310. Proč se nazývá Maria „milosti plnou“?**

Maria se nazývá „milosti plnou“, protože byla uchráněna hříchu dědičného a povždy prostou zůstala i každého hříchu osobního, a protože byla ozdobena všemi milostmi Ducha svatého.

*** 311. Co znamenají slova: „Pán s tebou“?**

Slova: „Pán s tebou“ znamenají, že se Bůh s nikým tak úzce nespojil jako s Marií.

*** 312. Co znamenají slova: „Požehnaná ty mezi ženami“?**

Slova: „Požehnaná ty mezi ženami“ znamenají, že máme Marii nade všechny ženy blahoslaviti, poněvadž za matku Boží byla vyvolena.

*** 313. Proč říkáme: „A požehnaný plod života tvého, Ježíš“?**

Říkáme: „A požehnaný plod života tvého, Ježíš“:

1. abychom Ježíše, syna Panny Marie, velebili;

2. abychom naznačili, že úcta k Pánu Ježíši nerozlučně spojena je s úctou k jeho matce.

*** 314. Proč vzýváme Marii jménem „matko Boží“?**

Vzýváme Marii jménem „matko Boží“, protože jméno to vyjadřuje nejvyšší její důstojnost a nám dodává zvláštní důvěry, že Bůh přímluvu její vyslyší.

*** 315. Proč říkáme: „Pros za nás hříšné“?**

Říkáme: „Pros za nás hříšné“, by Maria vyznáním naší hříšnosti tím spíše byla pohnuta a nám milost a pomoc od Boha vyprosila.

*** 316. Proč říkáme: „Pros za nás, nyní i v hodinu smrti naší“?**

Říkáme: „Pros za nás, nyní i v hodinu smrti naší“, protože přímluvy Marie Panny potřebujeme vždycky, zvláště však v hodinu smrti.

Naučení. Láskou dětinnou cti blahoslavenou Marii Pannu; jestiž ona matkou tvou. Vzývej ji s důvěrou a přičiňuj se, bys ctností jejích následoval! Vroucí láska k matce Boží bývá známkou vyvolení pro věčnou blaženost.

4. O některých jiných modlitbách a pobožnostech.

317. Které modlitby a pobožnosti mimo „Otče náš“ a „Zdrávas, Maria“ se zvláště ještě doporučují? Mimo „Otče náš“ a „Zdrávas, Maria“ se zvláště ještě doporučují:

1. modlitba „Anděl Páně“,
2. modlitba sv. růžence,
3. pobožnost křížové cesty,
4. litanie,
5. processí nebo průvody a pouti.

318. Jak zní modlitba „Anděl Páně“?

Modlitba „Anděl Páně“ zní:

„Anděl Páně zvěstoval Panně Marii, a ona počala z Ducha svatého.“ — Zdrávas, Maria

„I řekla Maria: Aj, dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.“ — Zdrávas, Maria

„A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“ — Zdrávas, Maria

319. Co znamenají slova: „A Slovo tělem učiněno jest“?

Slova: „A Slovo tělem učiněno jest“ znamenají, že druhá božská osoba, která v písmě svatém také „Slovo“ se jmenuje, člověkem učiněna jest.

320. Kdy se modlíme „Anděl Páně“?

„Anděl Páně“ se modlíme ráno, v poledne a večer, když se na klekání zvoní.

*** 321. Proč se modlíme „Anděl Páně“?**

„Anděl Páně“ se modlíme, bychom za vtělení Ježíše Krista děkovali, matku Boží ctili a v její ochranu se poroučeli.

322. Co jest růženec?

Růženec jest modlitba, ve které určitým, od církve svaté předepsaným způsobem o tajemstvích vtělení, utrpení a zmrtvýchvstání Ježíše Krista rozjímáme a blahoslavenou Marii Pannu zvláště ctíme, protože jako matka Ježíšova v těchto tajemstvích největší účastenství měla.

(Slavnost růžencová. Bratrstvo svatého růžence. Živý růženec.)

323. Co je křížová cesta?

Křížová cesta je pobožnost, ve které božského Spasitele po čtrnácte zastavení, od jeho odsouzení až k jeho pohřbení, v duchu provázíme a o přehořkém jeho utrpení a smrti rozjímáme.

324. Co jsou litanie?

Litanie jsou jisté prosebné modlitby, ve kterých tři božské osoby, blahoslavenou Pannu Marii jakož i svaté a světice Boží opět a opět vzýváme.

325. Co jsou processí?

Processí jsou slavné průvody, při kterých Boha společnou modlitbou veřejně velebíme, jemu za přijatá dobrodíní děkujeme, za odvrácení zlého a za jiné milosti prosíme.
(Processí na den svatého Marka. Prosebné nebo křížové dny. Průvod o Božím Těle.)

326. Co jsou pouti?

Pouti jsou pobožné návštěvy posvátných míst, které konáme, protože na takových místech k větší pobožnosti býváme povzbuzeni, vroucněji a důvěrněji se tam modlíme a nejednou i zázračně vyslyšeni býváme.

Naučení. Modlívej se rád modlitby, které církve svatá doporučí a namnoze i odpustky obdařila! Nestyď se účastniti se prosebných průvodův a církevních processí!

Část třetí.

O lásce a přikázáních.

Oddělení první.

Ö křesťanské lásce.

327. Co jest „křesťansky milovati“?

„Křesťansky milovati“ jest Boha pro něho samého nade všecko, sebe pak a bližního pro Boha milovati.

1. O lásce k Bohu.

328. Co jest Boha „pro něho samého“ milovati?

Boha „pro něho samého“ milovati jest milovati jej proto, že pro svrchovanou dokonalost svou veškeré naší lásky hoden jest.

329. Co jest Boha „nade všecko“ milovati?

Boha „nade všecko“ milovati jest tak si ho vážiti, že jsme hotovi, raději všecko obětovati, než bychom se těžkým hříchem připravili o jeho lásku a přátelství.

330. Jak se nazývá láska, kterou Boha pro něho samého nade všechno milujeme?

Láska, kterou Boha pro něho samého nade všechno milujeme, nazývá se láskou dokonalou.

331. Kdy jest naše láska k Bohu nedokonalá?

Naše láska k Bohu jest nedokonalá, když ho milujeme sice nade všechno, ale nikoli pro něho samého, nýbrž pro dobro, které od něho máme a doufáme.

* **332.** Co máme činiti, abychom snadněji mohli vzbuditi lásku dokonalou?
*

Abychom snadněji mohli vzbuditi lásku dokonalou, máme uvažovati:

1. jak velice Bůh napřed nás miloval, když nás stvořil, skrze Syna svého vykoupil a nám nesčíslná dobrodiní prokázal;
2. jak dokonalým, dobrým a lásky hodným Bůh tudíž sám v sobě býti musí, když nás tak nezištně miluje.

2. O křesťanské lásce k sobě.

333. Co je sebe „pro Boha“ milovati?

Sebe „pro Boha“ milovati je sebe proto milovati, že i Bůh nás uznává za hodny své lásky, a že nás k účastenství ve své vlastní blaženosti povolal.

334. Kdy milujeme sebe pro Boha?

Sebe pro Boha milujeme, když především pečujeme o spásu duše své.¹⁾

¹⁾ „Co jest platno člověku, byť všecken svět získal, a na své duši škodu trpěl?“ (Mat. 16, 26.)

3. O křesťanské lásce k bližnímu.

335. Koho rozumíme slovem „bližní“?

Slovem „bližní“ rozumíme každého člověka, přítele i nepřítele.¹⁾

336. Co jest bližního „pro Boha“ milovati?

Bližního „pro Boha“ milovati jest milovati jej proto, že i Bůh jej uznává za hodna své lásky, a že jej k účastenství ve své vlastní blaženosti povolal.

337. Kterak máme bližního pro Boha milovati?

Bližního máme pro Boha milovati jako sebe.

338. Kdy milujeme bližního jako sebe?

Bližního milujeme jako sebe:

1. když mu prokazujeme všecko, čeho sami právem žádati můžeme, a ničeho mu nečiníme, co bychom rozumně sami neradi měli;²⁾
2. když především pečujeme o spásu duše jeho.

339. Od koho se nejlépe učíme, kterak i své nepřátele milovati máme?

Kterak i své nepřátele milovati máme, učíme se nejlépe od Ježíše Krista, jenž nepřítelům svým odpustil a za ně se modlil, za ně i život

¹⁾ Podobenství: milosrdný Samaritán. (Luk. 10, 29—37.)

²⁾ „Všecko, cožkoli chcete, aby vám lidé činili, i vy činite jim.“ (Mat. 7, 12.)

svůj obětoval a nám přikázal, abychom nepřátele milovali. ¹⁾

340. Je-li křesťanské lásky třeba?

Křesťanské lásky je tak třeba, že bez ní nemožno jest, dojíti života věčného. ²⁾

341. Čím dokazujeme křesťanskou lásku?

Křesťanskou lásku dokazujeme tím, že zachováváme přikázání Boží a církevní. ³⁾

342. Která jsou hlavní přikázání křesťanské lásky?

Hlavní přikázání křesťanské lásky jsou tato dvě:

„Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši mysli své. Toť jest to největší a první přikázání. Druhé pak jest podobné tomu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.“ (Mat. 22, 37—39.)

343. Kde jsou dvě hlavní přikázání křesťanské lásky obšírněji vysvětlena?

Dvě hlavní přikázání křesťanské lásky jsou obšírněji vysvětlena:

1. v desateru Božích přikázání,
2. v pateru přikázání církevních.

¹⁾ „Otče, odpusť jim; neboť nevědí, co činí.“ (Luk. 23, 34.)
— „Ale já pravím vám: Milujte nepřátele své, dobře číňte těm, kteříž vás nenávidí, a modlete se za ty, kteříž vám protivenství činí a utrhnají vám, abyste byli synové Otce svého, jenž jest v nebesích.“ (Mat. 5, 44. 45.)

²⁾ „Kdo nemiluje, zůstává v smrti.“ (I. Jan 3, 14.)

³⁾ „Kdo má přikázání má a zachovává je, tenť jest, kterýž mne miluje.“ (Jan 14, 21.)

Oddělení druhé.

O desateru Božích přikázání.

344. Jak zní desatero Božích přikázání?

Desatero Božích přikázání zní:

1. V jednoho Boha věřiti budeš.
2. Nevezmeš jména Božího nadarmo.
3. Pomni, abys den sváteční světil.
4. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi.
5. Nezabiješ.
6. Nesesmilníš.
7. Nepokradeš.
8. Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému.
9. Nepožádáš manželky bližního svého.
10. Aniž požádáš statku jeho.

345. Komu dal Bůh desatero přikázání?

Bůh dal desatero přikázání národu israelskému, když po východu z Egypta na poušti dlel.

346. Jsme-li i my povinni, zachovávat desatero přikázání, jež Bůh dal národu israelskému?

I my jsme povinni, zachovávat desatero přikázání, jež Bůh dal národu israelskému, a to proto:

1. že toliko vysvětlují zákon přirozený, jež Bůh každému člověku již svědomím poznati dává;
2. že je Pán Ježíš potvrdil a zachovávat přikázal. ¹⁾

¹⁾ „Chceš-li vjíti do života, ostříhej přikázání.“ (Mat. 19 17.) — „Nedomnívejte se, že jsem přišel rušit zákona nebo proroků; nepřišel jsem rušit, ale naplnit.“ (Mat. 5, 17.)

*** 347. Můžeme-li desatero přikázání zachovávat?**

Desatero přikázání můžeme zachovávat, protože Bůh každému, kdo ho prosí, milost k tomu dává.

*** 348. Které povinnosti obsahuje desatero Božích přikázání?**

První tři přikázání Boží obsahují povinnosti k Bohu, ostatních pak sedm povinnosti k sobě a k bližnímu.

Naučení. „Boha se boj a přikázání jeho ostříhej; nebo to jest všeliký člověk.“ (Kaz. 12, 13.) — Bůh dal svoje přikázání na hoře Sinaji za hřímání a blýskání, by ukázal, s jakou přísností a spravedlností potrestá ty, kteří jich nezachovávají.

O prvním přikázání Božím.

349. Jak zní první přikázání Boží?

První přikázání Boží zní: „V jednoho Boha věřiti budeš.“

350. Co se poroučí v prvním přikázání Božím?

V prvním přikázání Božím se poroučí, bychom v jednoho Boha věřili, v něho doufali, jej milovali a jemu se klaněli.

351. Co se zapovídá v prvním přikázání Božím?

V prvním přikázání Božím zapovídají se všechny hříchy proti víře, naději a lásce jakož i hříchy proti povinnosti, Bohu se klaněti.

352. Které hříchy jsou proti víře?

Proti víře jsou tyto hříchy:

1. nevěra a bludařství;
2. odpadlictví a zapírání víry;
3. lhostejnost u víře;
4. dobrovolné pochybování u víře;

5. mluvení proti víře a ochotné poslouchání řeči proti ní;

6. čtení a rozšiřování víře nepřátelských knih, novin a spisův.

*** 353. Kdo se prohřešuje nevěrou?**

Nevěřou se prohřešuje, kdo vlastní vinou v Boha nebo ve zjevení Boží nevěří.

*** 354. Kdo se prohřešuje bludařstvím?**

Bludařstvím (kacířstvím) se prohřešuje, kdo tvrdošijně nevěří pravdy, kterou církev k věření předkládá.

*** 355. Kdo se prohřešuje odpadlictvím?**

Odpadlictvím se prohřešuje, kdo se křesťanské víry zřiká.

*** 356. Kdo se prohřešuje zapíráním víry?**

Zapíráním víry se prohřešuje, kdo svým mluvením anebo jednáním vzbuditi chce domněnku, že není katolickým křesťanem.

*** 357. Kdo se prohřešuje lhostejností u víře?**

Lhostejností u víře se prohřešuje, kdo buď o žádné náboženství nedbá nebo všechna náboženství za stejně pravdivá a stejně dobrá pokládá.

*** 358. Kdo se prohřešuje pochybováním u víře?**

Pochybováním u víře se prohřešuje, kdo svoluje k myšlence, že by mohlo něco býti nepravdou, co církev k věření předkládá.

359. Které hříchy jsou proti naději?

Proti naději jsou tyto hříchy:

1. nedůvěra a zoufalství;

2. opovážlivé spoléhání.

*** 360. Kdo se prohřešuje nedůvěrou?**

Nedůvěrou se prohřešuje, kdo nedosti pevně v Boha důvěřuje. ¹⁾

*** 361. Kdo se prohřešuje zoufalstvím?**

Zoufalstvím se prohřešuje, kdo se veškeré důvěry v Boha vzdává a se domnívá, že mu Bůh již nemůže nebo nechce pomoci neb odpustiti. ²⁾

*** 362. Kdo se prohřešuje opovážlivým spoléháním?**

Opovážlivým spoléháním se prohřešuje, kdo toliko na Boha spoléhá a sám nečiní, co činiti může a má. ³⁾

363. Které hříchy jsou proti lásce?

Proti lásce jsou všechny těžké hříchy, zvláště pak odpor a nenávisť proti Bohu.

364. Co jest Bohu se klaněti?

Bohu se klaněti jest prokazovati Bohu poctu, která pouze jemu, jakožto nejvyššímu Pánu, přísluší. ⁴⁾

365. Které hříchy jsou proti povinnosti, Bohu se klaněti?

Proti povinnosti, Bohu se klaněti, jsou tyto hříchy:

1. modlářství;
2. pověra, hádání, čáry nebo kouzla;

¹⁾ Příkl.: Mojžíš (IV. Mojž. 20, 1—13.); Israelité na poušti. (II. Mojž. 16. a 17.)

²⁾ Příkl.: Kain (I. Mojž. 4, 13.); Saul (I. Král. 31.); Jidáš. (Mat. 27, 3.—5.)

³⁾ Příkl.: lidé za časů Noemových. (I. Mojž. 6.)

⁴⁾ „Pánu Bohu svému se klaněti a jemu samému sloužiti budeš.“ (Mat. 4, 10.)

3. svatokrádež ;
4. pokoušení Boha ;
5. zanedbávání modlitby a služeb Božích.

*** 366. Kdo se prohřešuje modlářstvím?**

Modlářstvím se prohřešuje, kdo nějaké věci stvořené božskou poctou prokazuje.¹⁾

*** 367. Kdo se prohřešuje pověrou?**

Pověrou se prohřešuje, kdo věcem připisuje tajnou moc, které jim Bůh nedal.

*** 368. Kdo se prohřešuje hádáním?**

Hádáním se prohřešuje, kdo buď výslovně nebo mlčky pomoci zlého ducha se dovolává, by věci skryté vyzkoumal.

*** 369. Kdo se prohřešuje čarami nebo kouzly?**

Čarami nebo kouzly se prohřešuje, kdo pomocí zlého ducha chce konati věci zázrakům podobné.²⁾

*** 370. Kdo se prohřešuje svatokrádeží?**

Svatokrádeží se prohřešuje, kdo zneuctívá osoby, místa nebo věci Bohu zasvěcené, zvláště pak kdo některou svátost nehodně přijímá.³⁾

*** 371. Kdo se prohřešuje pokoušením Boha?**

Pokoušením Boha se prohřešuje, kdo opovážlivě zázraku na Bohu žádá neb od něho očekává.⁴⁾

¹⁾ Příkl.: klanění se zlatému teleti. (II. Mojž. 32.)

²⁾ „Člověk, který by se uchýlil k čarodějníkům a hadačům, postavím tvář svou proti němu a vyhledím jej z prostředku lidu jeho.“ (III. Mojž. 20, 6.)

³⁾ Příkl.: Balthazar. (Dan. 5.)

⁴⁾ „Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého.“ (Mat. 4, 7.)

372. Není-li proti prvnímu přikázání Božimu ctíti anděly a svaté?

Ctíti anděly a svaté není proti prvnímu přikázání Božimu, protože se jim neklaníme; ale dobré jest a prospěšné, je ctíti a vzývati.

*** 373. Proč máme anděly a svaté ctíti a vzývati?**

Anděly a svaté máme ctíti a vzývati:

1. protože jsou přátelé Boží;
2. protože nás milují a za nás u Boha orodují.

*** 374. Kterak se rozeznává klanění se Bohu od pocty andělům a svatým vzdávané?**

Klanění se Bohu rozeznává se od pocty andělům a svatým vzdávané takto: klanění se přísluší toliko Bohu samému, protože jest pánem svrchovaným; andělům a svatým však náleží pocta proto, že jsou služebníci a přátelé Boží.

*** 375. Kterak se rozeznává modlitba naše k Bohu od modlitby k andělům a svatým?**

Modlitba naše k Bohu rozeznává se od modlitby k andělům a svatým takto: k Bohu se modlíme, by nám pomohl svou všemohoucností; anděly a svaté vzýváme, by nám pomáhali svou přímluvou u Boha.

(Litanie.)

376. Koho máme přede všemi anděly a svatými zvláště ctíti a vzývati?

Přede všemi anděly a svatými máme zvláště nejblagoslavenější Pannu Marii ctíti a vzývati.

*** 377. Proč máme nejblahoslavenější Pannu Marii přede všemi anděly a svatými zvláště ctíti a vzývati?**

Nejblahoslavenější Pannu Marii máme přede všemi anděly a svatými zvláště ctíti a vzývati:

1. protože je matkou Boží;
2. protože milostí a svatostí všechny anděly a svaté převyšuje;
3. protože její přímluva u Boha jest nejmocnější.

*** 378. Co rozumíme svatými ostatky?**

Svatými ostatky rozumíme:

1. pozůstatky těl svatých a světic Božích;
2. předměty, jež byly v blízkém spojení s Kristem Pánem anebo se svatými osobami, na příklad částečky svatého kříže.

379. Není-li proti prvnímu přikázání ctíti svaté ostatky a obrazy?

Ctíti svaté ostatky a obrazy není proti prvnímu přikázání, protože se jim neklaníme.

*** 380. Proč ctíme svaté ostatky?**

Svaté ostatky ctíme:

1. protože Bůh skrze ně mnoho zázrakův učinil; ¹⁾
2. protože těla svatých byla chrámem Ducha svatého a nástrojem ctností jejich, a protože jednou slavně z mrtvých vstanou.

¹⁾ „Uvrhli tělo mrtvé do hrobu Eliseova; kteréž když se dotklo kostí Eliseových, ožil člověk a vstal na nohy své.“ (IV. Král. 13, 21.) — „I nemalé divy činil Bůh skrze ruce Pavlovy, tak že i šátky a pásy s jeho těla na nemocné nosívali, a odstupovaly od nich nemoci a zlí duchové vycházeli.“ (Sk. apošt. 19, 11. 12.)

*** 381. Proč ctíme svaté obrazy?**

Svaté obrazy ctíme, protože něco ctihodného představují; tato úcta se však nevztahuje týmž způsobem na obraz, jakým na předmět obrazem vypočtený.

Naučení. Klaněj se Bohu jakožto svrchovanému Pánu svému a choď pilně na služby Boží! Cti také zbožně milé svaté, čítej rád jejich životy a následuj jejich ctností! Netrp ve svém příbytku obrazů pohoršlivých, nýbrž zdob je raději obrazy, které k dobrému povzbuzují, zvláště pak ať v něm nikdy neschází obraz Ukřižovaného a blahoslavené matky jeho!

O druhém přikázání Božím.

382. Jak zní druhé přikázání Boží?

Druhé přikázání Boží zní: „Nevezmeš jména Božího nadarmo.“

383. Co se zapovídá v druhém přikázání Božím?

V druhém přikázání Božím se zapovídá jméno Boží zneuctívati.

384. Kdo zneuctívá jméno Boží?

Jméno Boží zneuctívá:

1. kdo je neuctivě vyslovuje;
2. kdo se Bohu rouhá;
3. kdo hříšně přísahá nebo přísahy neplní, ačkoli by ji splniti mohl;
4. kdo učiněný slib ruší.¹⁾

¹⁾ „Mnohem lépe jest neslibovati, než po slibu, co připověděno, nesplniti.“ (Kaz. 5, 4.)

*** 385. Kdo vyslovuje jméno Boží neuctivě?**

Jméno Boží neuctivě vyslovuje, kdo buď jméno Boží nebo jména svatých a svatých věcí lehkomyslně nebo v hněvu vyslovuje nebo jich ke klení zneužívá.¹⁾

*** 386. Co jest klíti?**

Klíti jest buď sobě nebo jiným zlého přátí, při čemž se často užívá svatých aneb i zlých slov a jmen.

*** 387. Co jest Bohu se rouhati?**

Bohu se rouhati jest o Bohu, o jeho svatých aneb o svatých věcech potupně mluvití.²⁾

*** 388. Co jest přísahati?**

Přísahati jest Boha za svědka bráti, že mluvíme pravdu nebo že chceme splnit, co slibujeme.

*** 389. Kdo přísahá hříšně?**

Hříšně přísahá:

1. kdo přísahá bez potřeby;
2. kdo přísahá křivě;³⁾
3. kdo přísahá, že něco nedovoleného učiní.

*** 390. Proč jest křivá přísaha hříchem velmi těžkým?**

Křivá přísaha jest hříchem velmi těžkým:

1. protože se jí Bůh, nekonečná pravda, za svědka volá ke lži;

¹⁾ „Neboť nebude míti za nevinného Hospodin toho, kdo by vzal jméno Hospodina Boha svého nadarmo.“ (II. Mojž. 20, 7.)

²⁾ „Kdož by se rouhal jménu Hospodinovu, ať smrtí umře; kamením uhází ho všechno množství.“ (III. Mojž. 24, 16.)

³⁾ „Přijde (zlořečení) do domu . . . toho, jenž přísahá skrze jméno mé lživě, a přebýváti bude uprostřed domu jeho a stráví jej.“ (Zach. 5, 4.)

2. protože se jí lidská společnost zbavuje posledního prostředku, dopátrati se pravdy a ochrániti právo i spravedlnost.

*** 391. Co je slib?**

Slib je dobrovolná, Bohu učiněná přípověď, kterou se člověk pode hříchem zavazuje, že vykoná něco Bohu milého.

392. Co se poroučí v druhém přikázání Božím?

V druhém přikázání Božím se poroučí jméno Boží světiti.

*** 393. Kterak světíme jméno Boží?**

Jméno Boží světíme:

1. když je uctivě vyslovujeme a důvěrně vzýváme;
2. když Boha svobodně před celým světem vyznáváme a pro jeho slávu horlíme;
3. když skrze náležitou přísahu Boha za svědka bereme;
4. když učiněné sliby věrně plníme;¹⁾
5. když vůbec všechno ke cti Boží konáme a obětujeme.

Naučení. Vystříhej se pilně ohavného zvyku klíti a přísahati! Vzývej raději, obzvláště v utrpení a pokušení, nejsvětější jména Ježíš, Maria a Josef. Kéž jména tato jsou poslední slova tvá ve smrtelném zápasu!

O třetím přikázání Božím.

394. Jak zní třetí přikázání Boží?

Třetí přikázání Boží zní: „Pomni, abys den sváteční světil.“

¹⁾ „Slíbil-lis co. Hospodinu, neprodlévej to splniti.“
(Kaz. 5, 3.)

395. Co se poroučí v třetím přikázání Božím?
V třetím přikázání Božím se poroučí světiti den Páně.

396. Který den je dnem Páně?

V novém zákoně je dnem Páně neděle; ve starém zákoně jím byla sobota.

*** 397. Proč je v novém zákoně dnem Páně neděle?**

V novém zákoně je dnem Páně neděle:

1. protože Pán Ježíš v neděli vstal z mrtvých;
2. protože v neděli seslal Ducha svatého.

398. Kterak světíme neděli?

Neděli světíme, když od prací služebných odpocíváme, předepsaným službám Božím obcujeme a bohumilé skutky konáme.¹⁾

*** 399. Co rozumíme pracemi služebnými?**

Pracemi služebnými rozumíme takové práce tělesné, které obyčejně vykonávají lidé služební a nádenníci, řemeslníci a dělníci tovární nebo jiní dělníci jim podobní.

400. Co se zapovídá v třetím přikázání Božím?

V třetím přikázání Božím se zapovídá:

1. služebná práce v neděli bez potřeby nebo bez řádného církevního dovolení;
2. všecko, co neděli znesvěcuje nebo světiti ji překáží, na příklad: nestřídmost a rozpustilé hry, hříšné radovánky a jiné věci podobné.

¹⁾ „Šest dní budeš pracovati a dělati všecka díla svá. Sedmého pak dne sobota Hospodina Boha tvého jest. Nebudeš dělati žádného díla v něm, ty i syn tvůj i dcera tvá, služebník tvůj i děvka tvá, hovado tvé i příchozí, kterýž jest v branách tvých.“ (II. Mojž. 20, 9. 10.)

*** 401. Co nás má zvlášt odstrašovati od znesvěcování neděle?**

Od znesvěcování neděle má nás zvlášt odstrašovati:

1. bázeň časných i věčných trestů, jimiž hrozil Bůh rušitelům soboty;
2. myšlenka, jak trestuhodno jest, po šestidenní péči o tělo ani jednoho dne nevěnovati péči o duši;
3. velikost pohoršení, když člověk den Páně znesvěcuje, jiné k tomu svádí neb i nutí;
4. jiné smutné následky znesvěcování neděle, jako: ztráta Božího požehnání, zpustnutí srdce, mravní úpadek lidské společnosti.¹⁾

Naučení. Svěť den Páně vždycky svědomitě, aniž ze ziskuchtivosti nebo lehkovážnosti neděle znesvěcuj! „Bůh ti dává šest dní a sobě ponechává jeden toliko den v týdnu, a ty máš tak málo úcty k Pánu, že mu ani toho dne nevěnuješ celého, nýbrž jej záležitostmi světskými znesvěcuješ.“ (Sv. Jan Zlatoústý.)

• O čtvrtém přikázání Božím.

402. Jak zní čtvrté přikázání Boží?

Čtvrté přikázání Boží zní: „Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi.“

403. Co se poroučí ve čtvrtém přikázání Božím?

Ve čtvrtém přikázání Božím se poroučí rodičům prokazovati úctu, lásku a poslušnost.

¹⁾ „Soboty mé poskvrnili náramně; protož řekl jsem, že vyleji prchlivost svou na ně a zahladím je docela.“ (Ezech. 20, 13.) — Příkl.: člověk, jenž porušil sobotu. (IV. Mojž. 15, 32. nn.)

404. Proč mají děti svým rodičům prokazovati úctu, lásku a poslušnost?

Děti mají svým rodičům prokazovati úctu, lásku a poslušnost, protože rodiče zastupují u dětí místo Boží a jsou po Bohu největšími jejich dobrodinci.

*** 405. Kdy se prohřešují děti proti úctě rodičům svým povinné?**

Děti se prohřešují proti úctě rodičům svým povinné :

1. když rodiči pohrdají nebo se za ně stydí;
2. když o nich zle mluví nebo se jim posmívají;
3. když se k nim hrubě nebo zpuřně chovají. ¹⁾

*** 406. Kdy se prohřešují děti proti lásce rodičům svým povinné?**

Děti se prohřešují proti lásce rodičům svým povinné :

1. když na rodiče nevraží nebo jim zlého přejí;
2. když je zarmucují nebo hněvají;
3. když jim v potřebách nepomáhají nebo křehkostí jejich trpělivě nesnášejí; ²⁾
4. když se za ně nemodlí.

*** 407. Kdy se prohřešují děti proti poslušnosti rodičům svým povinné?**

Děti se prohřešují proti poslušnosti rodičům

¹⁾ „Celým srdcem cti otce svého!“ (Sir. 7, 28. 29.) — „V poctivosti míti budeš matku svou po všechny dny života jejího!“ (Tob. 4, 3.)

²⁾ „Synu, ujmi se stáří otce svého a nezarmucuj ho v životě jeho; a zemdlí-li na rozumu, odpusť a nepohrdej jím v síle své!“ (Sir. 3, 14. 15.)

svým povinné, když jejich rozkazů, napomínání a výstrah nedbají. ¹⁾

408. Co slíbil Bůh dětem, které otce a matku ctí?

Dětem, které otce a matku ctí, slíbil Bůh v tomto životě ochranu a požehnání, v budoucím pak věčnou blaženost. ²⁾

409. Čeho je se obávati dětem, které otce a matky nectí?

Dětem, které otce a matky nectí, je se obávati v životě tomto kletby Boží, v životě pak budoucím věčného zavržení. ³⁾

410. Komu jsme mimo rodiče ještě povinni, prokazovati úctu, lásku a poslušnost?

Mimo rodiče jsme ještě svým představeným povinni, prokazovati úctu, lásku a poslušnost. ⁴⁾

*** 411. Koho rozumíme slovem „představený“?**

Slovem „představený“ rozumíme pěstouny a učitele, mistry a hospodáře, duchovní a světské vrchnosti.

¹⁾ „Synové, poslouchajte rodičů svých v Pánu; neb jest to spravedlivé.“ (K Efes. 6, 1.) — Příkl.: Pán Ježíš ve svém mládí. (Luk. 2, 51.)

²⁾ „Cti otce svého, aby došlo na tě požehnání od něho, a požehnání jeho aby do posledního času zůstalo!“ (Sir. 3, 9. 10.) — Příkl.: Josef egyptský (I. Mojž. 41, 43.); Tobíáš. (Tob. 8.—12.)

³⁾ „Zlořečený, kterýž nectí otce svého a matky!“ (V. Mojž. 27, 16.) — Příkl.: synové Heliho (I. Král. 2.—4.); Absalom. (II. Král. 18.)

⁴⁾ „Služebníci, poddáni buďte ve vši bázni pánům netoliko dobrým a mírným, ale také nevhodným!“ (I. Petr. 2, 18.)

*** 412. Čím se prohřešují podřízení proti svým představeným?**

Podřízení prohřešují se proti svým představeným zvláště:

1. neposlušností, leností a nevěrností;
2. na cti utrhaním, pomluvou a rušením pokoje;
3. sváděním jejich dětí a domácích.

*** 413. Kdo se prohřešuje zvláště proti duchovním a světským vrchnostem?**

Proti duchovním a světským vrchnostem prohřešuje se zvláště:

1. kdo je drze haní a tupí;
2. kdo se jim protiví a proti nim se bouří.¹⁾

414. Kdy nesmíme rodičův a představených poslouchati?

Rodičův a představených nesmíme poslouchati, když něco hříšného přikazují.²⁾

415. Kterak se má chovati mládež k lidem starým?

K lidem starým má se mládež chovati uctivě.³⁾

*** 416. Obsahuje-li čtvrté přikázání Boží toliko povinnosti dětí a podřízených?**

Čtvrté přikázání Boží neobsahuje toliko povinnosti

¹⁾ „Každá duše mocnostem vyšším poddána buď; neboť není mocnosti, leč od Boha, a kteréž jsou, od Boha zřízeny jsou.“ (K Řím. 13, 1.)

²⁾ „Více sluší poslouchati Boha než lidí.“ (Sk. apošt. 5, 29.)
— Příkl.: bratři machabejští (II. Mach. 7.); tři mládenci v peci ohnivě. (Dan. 3.)

³⁾ „Před šedivou hlavou povstaň a cti osobu starého.“ (III. Mojž. 19, 32.)

dětí a podřízených, nýbrž i povinnosti rodičův a představených.

*** 417. Jakou povinnost mají rodiče ke svým dětem?**

Rodiče mají:

1. své děti v pravé víře vyučovati a ke všemu dobrému přidržovati;
2. všelikého svádění je chrániti a jim dobrý příklad dávati;
3. je kárati a, když třeba, i trestati; ¹⁾
4. též o jejich časné blaho se starati.

*** 418. Jakou povinnost mají představení ke svým podřízeným?**

Představení mají ke svým podřízeným povinnost, aby se o ně starali podobně jako rodiče o své děti.

*** 419. Jakou povinnost mají vrchnosti ke svým poddaným?**

Vrchnosti mají své poddané v pravé víře chrániti, s nimi po právu a spravedlnosti jednati a vůbec jim ku blahu pomáhati.

Naučení. Cti své rodiče, duchovní správce, učitele a všechny své představené; poslouchej jich ochotně a dokonale podle příkladu božského Spasitele a modli se za ně; tím dosáhneš milosti a požehnání od Boha. — „Požehnání otcovo utvrzuje domy synů, zlořečení pak matčino z kořene vyvrací základy.“ (Sir. 3, 11.)

¹⁾ „Kdo šetří metly, nenávidí syna svého ale kdo ho miluje, v čas jej tresce.“ (Přísl. 13, 24.)

O pátém přikázání Božím.

420. Jak zní páté přikázání Boží?

Páté přikázání Boží zní: „Nezabiješ.“

421. Co se zapovídá v pátém přikázání Božím?

V pátém přikázání Božím se zapovídá, sobě nebo bližnímu na těle nebo na duši škoditi.

422. Kdo škodí sobě na těle?

Sobě škodí na těle, kdo si život bere neb ukracuje nebo jej bez potřeby v nebezpečení vydává.

*** 423. Jakého hříchu se dopouští, kdo sám sobě život bere?**

Kdo sám sobě život bere, dopouští se hříchu velmi těžkého; neboť hřeší:

1. proti Bohu, jenž jest jediným pánem nad životem a smrtí;
2. proti své duši, kterou uvrhuje v záhubu věčnou;
3. proti svým bližním, kterým působí zármutek a škodu.

424. Kdo škodí bližnímu na těle?

Bližnímu škodí na těle, kdo jej bezprávně usmrcuje nebo zraňuje, nebo kdo mu příkořím a hrubostí života ukracuje.

*** 425. Zapovídá-li se pátým přikázáním Božím také s o u b o j?**

Pátým přikázáním Božím se zapovídá také s o u b o j, protože z něho obyčejně poranění, ano často i usmrcení pochází.

* **426. Kterak trestá církev samovraždu a souboj?**
 Církev trestá samovraždu a souboj odepřením církevního pohřbu; souboj pak nad to ještě vyobcováním z církve všech, kdož se ho účastnili.

* **427. Hřeší-li se proti pátému přikázání Božímu toliko skutky?**

Proti pátému přikázání Božímu nehřeší se toliko skutky, nýbrž i nenávisť a závistí, hněvem a žárlivostí, spíláním a klením a vůbec vším, co může býti příčinou tělesného poškození bližního; také jest hříšno, z omrzlosti nebo zoufalosti sobě nebo bližnímu smrti přátí.¹⁾

428. Kdo škodí bližnímu na duši?

Bližnímu škodí na duši, kdo mu dává pohoršení.

429. Kdo dává bližnímu pohoršení?

Bližnímu dává pohoršení, kdo mu vlastní vinou slovem anebo skutkem zavdává příležitost ke hříchu nebo jej snad i úmyslně ke hříchu svádí.²⁾

* **430. Co se poroučí v pátém přikázání Božím?**

V pátém přikázání Božím se poroučí, bychom:

1. o život svůj a duši svou pečovali;
2. s bližním v pokoji a svornosti žili;
3. každému dobrý příklad dávali;
4. škodu, kterou jsme bližnímu na těle nebo na duši způsobili, zase napravili.

¹⁾ „Každý, kdož nenávidí bratra svého, vražedník jest.“ (I. Jan 3, 15.) — „Ale já pravím vám, že každý, kdož se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu.“ (Mat. 5, 22.)

²⁾ „Kdo by pak pohoršil jedno z maličkých těchto, jenž ve mne věří, lépe by jemu bylo, aby zavěšen byl žernov osličí na hrdlo jeho a on pohřžen byl do hlubokosti mořské. Běda světu pro pohoršení!“ (Mat. 18, 6. 7.)

Naučení. Neškod' bližnímu nikdy ani na duši ani na těle! Chraň se též bližního proklínati nebo mu zlořečiti! Také jest hříšno, zvířata bez potřeby trápiti nebo bez příčiny zabíjeti.

O šestém přikázání Božím.

431. Jak zní šesté přikázání Boží?

Šesté přikázání Boží zní: „Nesesmilniš.“

432. Co se zapovídá v šestém přikázání Božím?

V šestém přikázání Božím se zapovídá:

1. všechno, co porušuje čistotu nebo stydlivost;
2. všechno, co k porušení čistoty svádí.

433. Co porušuje čistotu?

Čistotu porušují:

1. dobrovolné nepočestné myšlenky a žádosti;
2. nepočestné řeči, žerty a písňe;
3. nepočestné pohledy a všechny nepočestné skutky.¹⁾

*** 434. Co svádí k porušení čistoty?**

K porušení čistoty svádí:

1. všetečnost očí;
2. nemravné obrazy a čtení nemravných knih a spisův;
3. nepočestnost v oděvu;
4. příliš volné obcování s osobami druhého pohlaví a lehkovážná společnost;
5. neslušné tance, divadelní hry a představení;
6. zahálka a nestřídmost v jídle a pití.

¹⁾ „Smilství pak a všeliká nečistota . . . nebuď ani jmenováno mezi vámi, jakož sluší na svaté; anebo mrzkost anebo bláznivé mluvení.“ (K Efes. 5, 3. 4.)

435. Co máme činiti, jsme-li v pochybnosti, je-li něco proti šestému přikázání Božím?

Jme-li v pochybnosti, je-li něco proti šestému přikázání Božím, nesmíme toho činiti, nýbrž máme rodičů nebo zpovědníka poprositi za poučení.

436. Proč se máme hříchů proti čistotě zvlášť pečlivě chrániti?

Hříchů proti čistotě máme se zvlášť pečlivě chrániti:

1. protože hříchy tyto, ba i zcela dobrovolné nečisté myšlenky, jsou hříchy těžké;
2. protože poskvřňují nejen duši, nýbrž i tělo člověka, kteréž jest chrámem Ducha svatého;¹⁾
3. protože mají nad míru hrozné následky.

* **437.** Které jsou následky nečistoty?

Následky nečistoty jsou:

1. nechut k Bohu a božským věcem;
2. zaslepenost rozumu a zatvrzelost vůle;
3. rozličné nemoci, hanba a bída;
4. věčné zavržení.²⁾

438. Co se poroučí v šestém přikázání Božím?

V šestém přikázání Božím se poroučí:

1. bychom v myšlenkách a pohledech, slovech a skutcích počestni a stydlivi byli;
2. bychom užívali prostředků k zachování čistoty potřebných.³⁾

¹⁾ „Jestliže pak kdo chrám Boží poskvrní, toho zatratí Bůh; nebo chrám Boží jest svatý, kterýž jste vy.“ (I. k Kor. 3, 17.)

²⁾ „Smilníkům bude díl jejich v jezeře, kteréž hoří ohněm a sirou.“ (Zjev. 21, 8.) — Příkl. potopa (I. Mojž. 6. nn.); Sodoma a Gomorrha. (I. Mojž. 19.)

³⁾ „Tať jest zajisté vůle Boží, posvěcení vaše; abyste se zdržovali od smilství.“ (I. k Thess. 4, 3.)

439. Kterých prostředků máme užívat, abychom čistotu zachovali?

Abychom čistotu zachovali, máme:

1. nebezpečnosti a příležitosti k nečistotě se varovati;
2. za zachování čistoty se modliti a co nejčastěji svaté svátosti přijímati;
3. pokušení rychle odpírati a Pána Ježíše i Marii Pannu důvěrně vzývati;
4. pamatovati, že Bůh všechno vidí, a že každé chvíle můžeme umřít.

Naučení. Opatruj ctnost čistoty jakožto největší ozdobu svou a varuj se, bys nečinil nikdy nic neslušného ani sám ani s jinými! Čistota tě činí podobným andělům a jest Pánu Bohu zvláště milá. „Ó jak krásné jest čistotné plémě!“ (Moudr. 4, 1.) — Jak krásní jsou před očima Božíma Panna Maria, sv. Josef, sv. Alois!

O sedmém přikázání Božím.

440. Jak zní sedmé přikázání Boží?

Sedmé přikázání Boží zní: „Nepokradeš.“

441. Co se zapovídá v sedmém přikázání Božím?

V sedmém přikázání Božím se zapovídá, škoditi bližnímu nespravedlivě na jeho majetku nebo statku.

442. Čím se škodí bližnímu nespravedlivě na jeho majetku?

Bližnímu se škodí nespravedlivě na jeho majetku:

1. krádeží a loupeží;
2. lichvou a podvodem;
3. nespravedlivým zadržováním cizího majetku;
4. dobrovolným a nespravedlivým poškozováním cizího majetku.

*** 443. Kdo se prohřešuje krádeží?**

Krádeží se prohřešuje, kdo potajmu a bezprávně cizí majetek bere.

*** 444. Kdo se prohřešuje loupeží?**

Loupeží se prohřešuje, kdo násilím a bezprávně cizí majetek bere.

*** 445. Kdo se prohřešuje lichvou?**

Lichvou se prohřešuje:

1. kdo z půjčky nespravedlivých úroků žádá;
2. kdo zboží a potraviny umělým způsobem nad jejich skutečnou cenu zdražuje;
3. kdo nouze bližního k nespravedlivému prospěchu nebo zisku zneužívá.

*** 446. Kdo se prohřešuje podvodem?**

Podvodem se prohřešuje, kdo klamem anebo lstí bližnímu na jeho majetku škodí, na příklad:

1. kdo jej padělanými penězi, měrou a váhou šidí;
2. kdo zboží a potraviny padělá nebo podstatné vady nějakého zboží zamlčuje;
3. kdo za vykonanou práci větší mzdy požaduje než zasluhuje;
4. kdo paděláním listin, křivými výpověďmi neb uplácením svědků cizí majetek si přisvojuje.¹⁾

*** 447. Co je si pamatovati o malých krádežích a podvodech?**

O malých krádežích a podvodech je si pamatovati, že i jimi se může člověk těžce prohřešiti, a to:

¹⁾ „Neciňte nic nepravého v soudu, v loktu, ve váze, v míře.“
(III. Mojž. 19, 35.)

1. když se takových krádeží a podvodů dopouští s úmyslem, aby sobě znenáhla značnou částku přisvojil;
2. když jimi značnou částku získal, byť toho původně nezamýšlel.

*** 448. Kdo se prohřešuje nespravedlivým zadržováním cizího majetku?**

Nespravedlivým zadržováním cizího majetku se prohřešuje na příklad:

1. kdo nalezených, vypůjčených anebo svěřených věcí nevrací;
2. kdo neplatí v čas, co platiti jest povinen.¹⁾

*** 449. Kdo se prohřešuje dobrovolným a nespravedlivým poškozováním cizího majetku?**

Dobrovolným a nespravedlivým poškozováním cizího majetku se prohřešuje na příklad:

1. kdo povinnou práci zanedbává nebo špatně vykonává;
2. kdo bližnímu pomluvou kupce odráží nebo jinak mu v jeho živnosti škodí;
3. kdo zúmyslným zhárstvím cizí majetek ničí nebo jinak svévolně poškozuje.

*** 450. Kdo se stává spoluvinným hříchy jiných proti cizímu majetku?**

Spoluvinným hříchy jiných proti cizímu majetku stává se:

1. kdo poroučí, radí nebo pomáhá škoditi bližnímu na jeho majetku;

¹⁾ „Nezůstane mzda dělníka tvého u tebe až do jitra.“
(III. Mojž. 19, 13.)

2. kdo nespravedlivý majetek přijímá, kupuje nebo přechovává;
3. kdo ke hříchům proti cizímu majetku mlčí nebo jim nebrání, ač by je vyjeviti nebo jim zabrániti mohl a měl.

451. Co se poroučí v sedmém přikázání Božím?

V sedmém přikázání Božím se poroučí:

1. bychom každému, což jeho jest, nechávali, dávali a prokazovali;
2. bychom nespravedlivý majetek co nejdříve navrátili a učiněnou škodu podle možnosti zase napravili. Není-li možná najednou, třeba po částkách; nelze-li však majetníka nebo jeho dědice vypátrati, třeba majetek nespravedlivý vynaložiti na zbožné účely.¹⁾

*** * 452. Kdo jest povinen, nespravedlivý majetek navrátiti a způsobenou škodu nahraditi?**

Nespravedlivý majetek navrátiti a způsobenou škodu nahraditi, jsou po řadě povinni:

1. kdo nespravedlivý majetek nebo stržené za něj peníze drží nebo spotřeboval;
2. kdo škodu způsobiti rozkázal;
3. kdo poškození vykonal;
4. všichni, kteří mimo to k poškození bližního nějak přispěli nebo poškození dle své povinnosti nezamezili nebo nevyjevili. Jest pak každý z nich povinen, nahraditi všecko, když tak neučinil nikdo z těch, kdož před ním k tomu zavázáni jsou.

¹⁾ „Lepší jest maličko se spravedlností než mnoho užitků s nepravostí.“ (Přísl. 16, 8.)

Naučení. Nikdy ničeho neodcizuj, ani věci sebe nepatrnější, ani rodičům ne! Málem se začíná, mnohem se končí. Také mlsání a hry o peníze se chraň!

O osmém přikázání Božím.

453. Jak zní osmé přikázání Boží?

Osmé přikázání Boží zní: „Nepromluviš křivého svědectví proti bližnímu svému.“

454. Co se zapovídá v osmém přikázání Božím?

V osmém přikázání Božím se zapovídá:

1. křivé svědectví;
2. lež a přetvářka;
3. každý hřích proti cti a dobrému jménu bližního.

*** 455. Co jest křivě svědčiti?**

Křivě svědčiti jest před soudem vědomě vypo-
vídati, co není pravda.¹⁾

*** 456. Co jest lháti?**

Lháti jest vědomě jinak mluvíti, než jak myslíme.²⁾

*** 457. Co jest přetvařovati se?**

Přetvařovati se jest dělati se lepším anebo nábožnějším, nežli skutečně jsme.

458. Čím se hřeší proti cti a dobrému jménu bližního?

Proti cti a dobrému jménu bližního se hřeší:

1. křivým podezříváním a opovážlivým posuzováním;

¹⁾ Příkl.: falešní svědkové proti Pánu Ježíši. (Mat. 26, 59—61.)

²⁾ „Ohyzda zlá na člověku jest lež.“ (Sir. 20, 26.) — Ďábel „jest lhář a otec lži.“ (Jan 8, 44.) — Příkl.: Ananiáš a Safira. (Sk. apošt. 5, 1—11.)

2. pomluvou, na cti utrhaním a donášením;
3. spíláním anebo nadáváním.

*** 459. Kdo se prohřešuje křivým podezříváním?**
Křivým podezříváním se prohřešuje, kdo bez dostatečné příčiny o bližním něčeho zlého se domýšlí.¹⁾

*** 460. Kdo se prohřešuje opovážlivým posuzováním?**
Opovážlivým posuzováním se prohřešuje, kdo bez dostatečné příčiny o bližním něco zlého za jisto a pravdivo pokládá.²⁾

*** 461. Kdo se prohřešuje pomluvou?**
Pomluvou se prohřešuje, kdo o bližním chyby vymýšlí nebo jeho skutečné chyby zveličuje.

*** 462. Kdo se prohřešuje na cti utrhaním?**
Na cti utrhaním se prohřešuje, kdo skutečné chyby bližního bez dostatečné příčiny vyjevuje.

*** 463. Kdy smíme chyby bližního vyjevití?**
Chyby bližního smíme a máme vyjevití, když je toho třeba k polepšení chybujícího nebo k zamezení ještě většího zla.

*** 464. Co máme činiti, musíme-li slyšeti pomluvačné řeči o bližním?**
Musíme-li slyšeti pomluvačné řeči o bližním, nemáme v nich míti žádného zalíbení, nýbrž máme, co možná, na jevo dávatí, že se nám nelíbí a, seč jsme, jim brániti.

1) „A žádný nemyslete zlého proti příteli svému v srdcích svých!“ (Zach. 8, 17.)

2) „Nesudte a nebudete souzeni.“ (Luk. 6, 37.)

*** 465. Kdo se prohřešuje donášením?**

Donášením se prohřešuje, kdo někomu donáší, co jeho přítel nepříznivého o něm pověděl, aby je znesvářil. ¹⁾

*** 466. Kdo se prohřešuje spíláním anebo nadáváním?**

Spíláním anebo nadáváním se prohřešuje, kdo čest svého bližního v jeho přítomnosti slovy nebo skutky zlehčuje.

467. Co jest povinen činiti, kdo bližnímu na cti a dobrém jméně uškodil?

Kdo bližnímu na cti a dobrém jméně uškodil, jest povinen:

1. pomluvu odvolati a, když bližního zneuctil, ho odprositi;
2. ve všech případech podle sil svých napravit škodu, kterou bližnímu na jeho cti, jeho dobré pověsti a tím snad také na jiných statcích způsobil.

*** 468. Co se poroučí v osmém přikázání Božím?**

V osmém přikázání Božím se poroučí:

1. bychom vždy a všudy pravdu mluvili a upřímní byli;
2. bychom cti a dobrého jména bližního šetřili, si vážili a, co možná, hájili.

Naučení. Měj v ošklivosti všelikou lež; pochází od ďábla a činí tě podobným jemu. Nemluv o bližním nikdy nelaskavě; „čeho nechceš, aby od jiného dalo se tobě, hled, abys ty nikdy jinému

¹⁾ „Nadymač (donášeč) a člověk jazyka dvojího jest zlořečený; nebo mnohé, kteří pokoj mají, zbouří.“ (Sir. 28, 15.)

nečinil!“ (Tob. 4, 16.) — Nikdy rád neposlouchej pomluv a na cti utrhaní! Uvaž slova svatého písma: „Mnoho mluvení nebývá beze hříchu“ (Přísl. 10, 19.) a: „Jazyk jest sice malý úd, avšak veliké věci provozuje.“ (Jak. 3, 5.)

O posledních dvou přikázáních Božích.

469. Jak zní deváté přikázání Boží?

Deváté přikázání Boží zní: „Nepožádáš manželky bližního svého.“

470. Co se zapovídá v devátém přikázání Božím?

V devátém přikázání Božím zapovídají se všechny dobrovolné nečisté myšlenky a žádosti.

471. Co se poroučí v devátém přikázání Božím?

V devátém přikázání Božím se poroučí, bychom srdce zachovali čisto ode všech nečistých myšlenek a žádostí.¹⁾

472. Jak zní desáté přikázání Boží?

Desáté přikázání Boží zní: „Aniž požádáš statku jeho.“

473. Co se zapovídá v desátém přikázání Božím?

V desátém přikázání Božím se zapovídá všeliká hříšná žádost toho, co náleží bližnímu.²⁾

474. Co se poroučí v desátém přikázání Božím?

V desátém přikázání Božím se poroučí, bychom každému, což jeho jest, přáli a se svým spokojeni byli.

¹⁾ „Blahoslavení čistého srdce, neboť Boha viděti budou.“ (Mat. 5, 8.)

²⁾ „Kořen zajisté všeho zlého jest žádostivost.“ (I. k Tim 6, 10.)

* 475. **Cemu nás učí poslední dvě přikázání Boží?**
Poslední dvě přikázání Boží nás učí, že jest Bůh pánem i našeho srdce, a že se tedy nejen ve svých skutcích, nýbrž i v myšlenkách a žádostech nejsvětější vůlí Boží řídití máme.

476. **Co slíbil Bůh těm, kteří jeho přikázání zachovávají?**

Těm, kteří jeho přikázání zachovávají, slíbil Bůh mnohonásobné požehnání a život věčný.¹⁾

Naučení. Chovej své srdce čisto a přemáhej zlé myšlenky a žádosti; svádějíš znenáhla i k činům zlým. — Kroť také žádost po statcích pozemských; „nebo kteří chtějí zbohatnouti, upadávají v pokušení a v osidlo ďáblovo.“ (I. k Tim. 6, 9.)

Oddělení třetí.

O pateru přikázání církevních.

477. **Jak zní patero přikázání církevních?**

Patero přikázání církevních zní:

1. Zasvěcené svátky světiti.
2. V neděle a zasvěcené svátky celou mši svatou pobožně slyšeti.
3. Ustanovené posty zachovávat.
4. Alespoň jednou za rok zřízenému knězi se zpovídati a v čas velikonoční velebnou svátost oltářní přijímat.
5. V zapověděný čas svatebního veselí nadržeti.

¹⁾ „Já jsem Hospodin, činící milosrdenství nad tisíci těm, kteříž milují mne a ostříhají přikázání mých.“ (II. Mojž. 20, 5. 6.) — „Chceš-li vjíti do života, ostříhej přikázání!“ (Mat. 19, 17.)

478. Proč jsme povinni, přikázání církevní zachovávat?

Přikázání církevní jsme povinni zachovávat, protože Ježíš Kristus výslovně a pod těžkým hříchem přikázal, abychom církve poslušni byli, když pravil: „Jestliže (kdo) církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán.“ (Mat. 18, 17.)

O prvním přikázání církevním.

479. Jak zní první přikázání církevní?

První přikázání církevní zní: „Zasvěcené svátky světití.“

480. Co se poroučí v prvním přikázání církevním?

V prvním přikázání církevním se poroučí, bychom svátky od církve ustanovené právě tak zachovávali a světili jako neděli.

*** 481. Kterak dělíme svátky od církve ustanovené?**

Svátky od církve ustanovené dělíme na svátky Páně, Panny Marie a svatých.

*** 482. Které jsou zasvěcené svátky Páně?**

Zasvěcené svátky Páně jsou:

1. hod Boží vánoční, slavnost obřezání Páně (nový rok) a zjevení Páně (svatých tří králův);
2. hod Boží velikonoční a slavnost nanebevstoupení Páně;
3. hod Boží svatodušní, slavnost nejsvětější Trojice Boží a Božího Těla.

*** 483. Které jsou zasvěcené svátky Panny Marie?**

Zasvěcené svátky Panny Marie jsou svátky jejího neposkvrněného početí, očišťování, zvěstování, nanebevzetí a narození.

*** 484. Které jsou zasvěcené svátky svatých?**

Zasvěcené svátky svatých jsou svátky svatého Štěpána, svatých apoštolů Petra a Pavla, všech svatých a svátky patronů zemských.

*** 485. K čemu ustanovila církev svátky?**

Církev ustanovila svátky, bychom :

1. tajemství naší víry pobožně a vděčně uvažovali a ctili;
2. Boha v jeho svatých chválili;
3. svaté za jejich přímluvu vzývali a ctností jejich následovali.

O druhém přikázání církevním.

486. Jak zní druhé přikázání církevní?

Druhé přikázání církevní zní: „V neděle a zasvěcené svátky celou mši svatou pobožně slyšeti.“

487. Co se poroučí v druhém přikázání církevním?

V druhém přikázání církevním se poroučí, bychom každou neděli a každý zasvěcený svátek mši svaté pobožně přítomni byli.

488. Kdy jsme mši svaté pobožně přítomni?

Mši svaté jsme pobožně přítomni:

1. když ji proto slyšíme, bychom se Bohu klaněli a jej ctili;
2. když se vystříháme všeho, co vnitřní pobožnosti překáží nebo ji ruší;
3. když mezi mši svatou, zvláště pak při hlavních částech jejích, dáváme pozor na to, co se na oltáři koná.

489. Kdo je povinen, v neděle a zasvěcené svátky býti přítomen mši svaté?

V neděle a zasvěcené svátky býti přítomen mši svaté, je pod těžkým hříchem povinen každý věřící, jakmile do rozumu přišel, pokud mu v tom řádná příčina nebrání.

490. Kdo se prohřešuje proti druhému přikázání církevnímu?

Proti druhému přikázání církevnímu se prohřešuje:

1. kdo celou mši svatou nebo značnou její část vlastní vinou zanedbá;
2. kdo je při mši svaté dobrovolně roztržit anebo se při ní neuctivě chová.

*** 491. Máme-li přestávati na tom, abychom v neděle a zasvěcené svátky pouze mši svaté přítomni byli?**

Nemáme přestávati na tom, abychom v neděle a zasvěcené svátky pouze mši svaté přítomni byli; mámeť i kázání poslouchati a na odpolední služby Boží choditi, svaté svátosti přijímati, nábožné knihy čísti a jiné dobré skutky konati.

*** 492. Proč máme kázání poslouchati?**

Máme kázání poslouchati:

1. protože se v něm slovo Boží hlásá a vysvětluje;
2. protože pilné a pobožné poslouchání slova Božího je známkou dětinné lásky k Bohu; ¹⁾
3. protože je třeba, bychom neustále k dobrému byli napomínáni a povzbuzováni a ode zlého odstrašováni. ²⁾

¹⁾ „Kdo z Boha jest, slova Boží slyší.“ (Jan 8, 47.)

²⁾ „Blahoslavení, kteříž slyší slovo Boží a ostříhají ho.“
(Luk. 11, 28.)

O třetím přikázání církevním.

493. Jak zní třetí přikázání církevní?

Třetí přikázání církevní zní: „Ustanovené posty zachovávat.“

494. Co se poroučí v třetím přikázání církevním?

V třetím přikázání církevním se poroučí, bychom v ustanovené dny půst od církve nařízený zachovávali.

495. Kolikery je půst od církve nařízený?

Půst od církve nařízený je dvojí:

1. půst zdržlivosti od masitých pokrmů;
2. půst zdržlivosti od masitých pokrmů a zároveň ujmy, při kterém se zdržujeme od požívání masitých pokrmů a jen jednou za den, a to nikoli před polednem, do syta se najíme. Tu však je dovoleno, pro občerstvení večer něco málo pojísti jakož i ráno něco málo požití.

496. Které dny jsme povinni, zdržovati se od masitých pokrmů?

Zdržovati se od masitých pokrmů, jsme povinni každý pátek celého roku a, kde to ještě přikázáno jest, také každou sobotu. ¹⁾

497. Které dny jsme povinni, zdržovati se od masitých pokrmů a zároveň činiti si ujmu?

Zdržovati se od masitých pokrmů a zároveň činiti si ujmu, jsme povinni:

¹⁾ Jenom když na pátek připadne hod Boží vánoční, dovo-
luje se v tento pátek požívatí masité pokrmy.

1. každý den čtyřicetidenního postu, to jest, od popeleční středy až do velikonoc; ve dny nedělní však je dovoleno, vícekrát se nasytiti;
2. ve středu, v pátek a v sobotu čtvera suchých dnův;
3. ve svatvečery jistých velikých slavností. ¹⁾ Místo některých těchto svatvečerů jsou však u nás středy a pátky adventní za dny postní ustanoveny.

498. Kdo je povinen, v ustanovené postní dny zdržovati se od masitých pokrmův?

Zdržovati se od masitých pokrmů, je v ustanovené postní dny povinen každý věřící, jakmile do rozumu přišel, pokud řádná příčina, na příklad: nemoc, bída nebo jiná podobná ho neomlouvá.

499. Kdo je povinen, v ustanovené dny postní zdržovati se od masitých pokrmův a zároveň ujmu si činiti?

Zdržovati se od masitých pokrmův a zároveň ujmu si činiti, je v ustanovené dny postní povinen každý věřící, který 21. rok věku svého už dovršil a řádnou příčinou není omluven. Namáhavá práce a veliké stáří omlouvají sice toho, kdo by si nečinil ujmy, samy sebou však nestačí na omluvu toho, kdo by se nezdržoval od pokrmů masitých.

*** 500. Kterak usnadňuje církev přikázání o postu?**
Církev usnadňuje přikázání o postu tím, že svatý Otec biskupům dává plnomocenství, by pro

¹⁾ Takové svatvečery jsou mimo jiné: před vánocemi, před svátky svatodušními, před sv. Petrem a Pavlem, před nanebevzetím Panny Marie, přede všemi svatými.

své dioecese nebo pro jednotlivé věřící z řádných příčin přikázání o postu zmírnili.

*** 501. Proč máme přikázání o postu svědomitě zachovávatí?**

Přikázání o postu máme svědomitě zachovávatí:

1. bychom svou poslušnost k církvi osvědčili;
2. bychom příkladu Pána Ježíše a svatých následovali;
3. bychom za své hříchy pokání činili;
4. bychom zlé žádosti své snadněji zkontrolovali.

O čtvrtém přikázání církevním.

502. Jak zní čtvrté přikázání církevní?

Čtvrté přikázání církevní zní: „Alespoň jednou za rok zřízenému knězi se zpovídati a v čas velikonoční velebnou svátost oltářní přijímatí.“

503. Co se poroučí ve čtvrtém přikázání církevním?

Ve čtvrtém přikázání církevním se poroučí:

1. bychom alespoň jednou za rok knězi zřízenému, to jest, ke zpovídání zplnomocněnému, z hříchů svých se platně zpovídali;
2. bychom v čas velikonoční velebnou svátost oltářní hodně přijímali. Kdo se této povinnosti tvrdošijně vzdává, může býti z církve vyobcován a odepřením církevního pohřbu potrestán. ¹⁾

¹⁾ Jak dlouho trvá čas velikonoční, ve kterém máme svátost oltářní přijmouti, ohlašují biskupové.

*** 504. Proč se praví ve čtvrtém přikázání církevním: „alespoň jednou za rok“?**

Ve čtvrtém přikázání církevním praví se: „alespoň jednou za rok“, protože církev snažně si přeje, bychom netoliko jednou, nýbrž častěji za rok se zpovídali a velebnou svátost oltářní přijímali.

O pátém přikázání církevním.

505. Jak zní páté přikázání církevní?

Páté přikázání církevní zní: „V zapověděný čas svatebního veselí nedržeti.“

506. Co se zapovídá v pátém přikázání církevním?

V pátém přikázání církevním se zapovídá v zapověděný čas, to jest, od první neděle adventní až do slavnosti zjevení Páně a od popeleční středy až do první neděle po velikonoci, svatební veselí držeti. ¹⁾

*** 507. Proč se v zapověděný čas zapovídá svatební veselí?**

V zapověděný čas se zapovídá svatební veselí, protože svatby bývají spojeny s hlučnými radovánkami, které se nesrovnávají se svatostí a vážností těchto dob.

¹⁾ Skoro ve všech dioecesích zakazují se v zapověděný čas oddávky vůbec.

Naučení. Nezanedbávej nikdy přikázání církevních; zavazují jako přikázání Boží pode hříchem těžkým. Byť je i mnozí přestupovali, proto přece závaznosti nepozbývají, aniž lze přestupování jich před Bohem omluviti. „Odvrátí-li se kdo od církve, vyloučí se z počtu dítek jejích. Držte se všichni jednomyslně svého otce, Boha, a své matky, církve!“ (Sv. Augustin.)

Část čtvrtá.

O milosti a svátostech.

Oddělení první.

O milosti.

508. Co je milost?

Milost je vnitřní, nadpřirozený dar, který nám Bůh pro zásluhy Ježíše Krista uděluje, bychom mohli dojíti spasení.

*** 509. Proč se nazývá milost darem?**

Milost se nazývá darem, protože si jí nemůžeme zasloužiti, nýbrž nám jenom pro zásluhy Ježíše Krista dána bývá.

*** 510. Proč se nazývá milost darem vnitřním?**

Milost se nazývá darem vnitřním, protože se uděluje přímo duši a tudíž něčím vnitřním jest.

*** 511. Proč se nazývá milost darem nadpřirozeným?**

Milost se nazývá darem nadpřirozeným, protože jí člověk od přirozenosti ani nemá, ani nabyti nemůže, aniž má vůbec na ni práva, nýbrž mu od Boha nad jeho přirozenost udílena bývá.

*** 512. K čemu se uděluje člověku milost nadpřirozená?**

Milost nadpřirozená se uděluje člověku, by povýšen byl k nadpřirozené důstojnosti dítka Božího a schopným se stal, zasloužiti sobě nebe.

513. Kolikerá je milost nadpřirozená?

Milost nadpřirozená je dvojí:

1. pomáhající,
2. posvěcující.

514. Co je milost pomáhající?

Milost pomáhající je nadpřirozená, duši na čas propůjčená milost, která nám pomáhá konati skutky dobré, to jest, k věčnému spasení prospěšné.

515. Kterak nám pomáhá milost pomáhající konati dobré skutky?

Milost pomáhající pomáhá nám konati dobré skutky takto:

1. osvětčuje náš rozum, pobádá a posiluje naši vůli, bychom tyto skutky konati počali, dále konali a dokonali;
2. dodává jim ceny nadpřirozené. ¹⁾

516. Je-li milosti pomáhající člověku třeba?

Milosti pomáhající je člověku ke každému dobrému skutku třeba: hříšníku, by se k Bohu obrátil; spravedlivému, by v milosti posvěcující setrval a skutky záslužné konal. ²⁾

¹⁾ „Ne že bychom dostateční byli, mysliti něco (dobrého) sami ze sebe, jakožto sami ze sebe, ale dostatečnost naše jest z Boha.“ (II. ke Kor. 3, 5.) — „Bůh zajisté jest, kterýž působí ve vás i chtění i vykonání podle dobré vůle své.“ (K Filipp. 2, 13.)

²⁾ „Beze mne nemůžete ničeho učiniti.“ (Jan 15, 5.) — Podobenství o vinném kmeni a ratolestech. (Jan 15.)

*** 517. Zda-li Bůh uděluje každému člověku milost pomáhající?**

Bůh uděluje každému člověku milost pomáhající, které potřebuje, by spasen byl; nebo Bůh „chce, aby všichni lidé spaseni byli a ku poznání pravdy přišli“ (I. k Tim. 2, 4.)

*** 518. Působí-li milost sama naše spasení?**

Milost sama nepůsobí našeho spasení, poněvadž nás nenutí, nýbrž jen podporuje; proto nesmíme milosti odpíratí, nýbrž musíme ji ochotně přijímatí a s ní věrně spolupůsobiti.¹⁾

519. Co je milost posvěcující?

Milost posvěcující je nadpřirozená, duši trvale propůjčená milost, která nám nový, nadpřirozený život uděluje.

520. Kterak nám uděluje milost posvěcující nový, nadpřirozený život?

Milost posvěcující uděluje nám nový, nadpřirozený život tím, že nás ospravedlňuje, to jest, že nás:

1. ode všech těžkých hříchův očišťuje, posvěcuje a Bohu milými činí;
2. ze stavu otroctví k nadpřirozené důstojnosti dítek Božích a dědiců království nebeského povznáší;
3. schopnými činí, pro nebe záslužné skutky konati.

¹⁾ „Napomínáme vás, abyste nepřijímali milosti Boží na-darmo.“ (II. ke Kor. 6, 1.) — „Aj, stojím u dveří a tluku.“ (Zjev. 3, 20.) — Podobenství o hřivnách. (Mat. 25, 15. nn.)

521. Jak dlouho zůstává milost posvěcující v duši člověka?

Milost posvěcující zůstává v duši člověka tak dlouho, dokud se smrtelného hříchu nedopustí.

522. Čím se milost posvěcující uděluje a rozmnožuje?

Milost posvěcující se uděluje a rozmnožuje hlavně svatými svátostmi.

Naučení. Pros Boha denně za milost pomáhající a věrně s ní spolupůsobíš! Zachovej si milost posvěcující; tuto-li máš, bohat jsi a šťasten; této-li nemáš, chud jsi a nešťasten. Neboj se tudíž ve světě ničeho tak, jako ztráty milosti posvěcující; milost posvěcující je rouchem svatebním, beze kterého nikdo k hostině nebeské nebude připuštěn. (Mat. 22.)

Oddělení druhé.

O svátostech vůbec.

523. Co je svátost?

Svátost je viditelné a působivé znamení neviditelné milosti, kteréž od Ježíše Krista k našemu posvěcení ustanoveno jest.

524. Kolik částí náleží ke každé svátosti?

Ke každé svátosti náležejí tři části:

1. viditelné a působivé znamení;
2. neviditelná nebo vnitřní milost;
3. ustanovení od Ježíše Krista.

525. Proč se jmenuje svátost „viditelné“ znamení?

Svátost se jmenuje „viditelné“ znamení, protože vnitřní milost zevně naznačuje.

526. Proč se jmenuje svátost „působivé“ znamení?

Svátost se jmenuje „působivé“ znamení, protože vnitřní milost nejen naznačuje, nýbrž i působí.

527. Odkud mají svátosti moc, působiti milost?

Moc, působiti milost, mají svátosti od Ježíše Krista, který je ustanovil.

528. Kterak nás svátosti posvěcují?

Svátosti nás posvěcují tím:

1. že nám posvěcující milost buď udělují nebo ji v nás rozmnožují;
2. že nám každá svátost uděluje ještě zvláštní milosti.

529. Kolik svátostí ustanovil Ježíš Kristus?

Ježíš Kristus ustanovil sedmero svátostí.

530. Jak se jmenuje sedmero svátostí?

Sedmero svátostí se jmenuje:

1. křest,
2. biřmování,
3. svátost oltářní,
4. pokání,
5. poslední pomazání,
6. svěcení kněžstva,
7. stav manželský.

531. Kterak se svátosti obyčejně rozdělují?

Svátosti se obyčejně rozdělují:

1. na svátosti mrtvých a svátosti živých;
2. na takové, jež lze přijmouti toliko jednou za celý život, a na takové, jež častěji lze přijímati.

532. Které svátosti jmenují se svátosti mrtvých?
Křest a pokání se jmenují svátosti mrtvých.

533. Proč se křest a pokání jmenují svátosti mrtvých?

Křest a pokání se jmenují svátosti mrtvých, protože mají moc, duchovně mrtvé, to jest, hříšníky, vzkřísiti k nadpřirozenému životu milosti.

534. Které svátosti jmenují se svátosti živých?
Biřmování, svátost oltářní, poslední pomazání, svěcení kněžstva a stav manželský se jmenují svátosti živých.

535. Proč se jmenují všechny svátosti kromě křtu a pokání svátosti živých?

Všecky svátosti kromě křtu a pokání jmenují se svátosti živých, protože kdož je přijímají, nadpřirozený život milosti Boží už míti musí.

536. Které svátosti lze přijmouti toliko jednou za celý život?

Toliko jednou za celý život lze přijmouti křest, biřmování a svěcení kněžstva.

537. Proč lze křest, biřmování a svěcení kněžstva přijmouti toliko jednou za celý život?

Křest, biřmování a svěcení kněžstva lze toliko jednou za celý život přijmouti, protože tyto svátosti vtiskují duši nezrušitelné znamení.

*** 538. Co jest nezrušitelné znamení, jež některé svátosti duši vtiskují?**

Nezrušitelné znamení, jež některé svátosti duši vtiskují, jest duchovní znak, kterýž duši uděluje zvláštní stavové posvěcení a důstojenství

a zůstává v ní věčně na větší oslavu nebo na větší zahanbení.

*** 539. Působí-li v nás svátosti milost vždycky?**

Svátosti v nás působí milost vždycky, když jim sami žádné překážky nečiníme.

540. Kterak musíme přijímati svátosti, aby v nás působily milost?

Aby v nás svátosti působily milost, musíme je přijímati hodně, to jest, musíme se k nim náležitě připravit.

541. Kterak se prohřešuje, kdo některou svátost vědomě nehodně přijímá?

Kdo některou svátost vědomě nehodně přijímá, prohřešuje se velmi těžce, dopouští se s v a t o - k r á d e ž e.

Naučení. Děkuj Pánu Bohu, že ustanovil svaté svátosti; jsou to nejvznešenější a nejpůsobivější prostředky k dosažení milosti. Chraň se, bys jich nehodným přijímáním nezneuctil anebo slova „sakrament“, což „svátost“ znamená, ku klení nezneužil!

Oddělení třetí.

O svátostech zvlášť.

1. O svátosti křtu.

542. Co je křest?

Křest je nejprvnější a nejpotřebnější svátost, ve které člověk skrze vodu a slovo Boží bývá ode hříchu dědičného i ode všech přede křtem spáchaných hříchův očištěn a v Kristu Ježíši k životu věčnému znova zrozen a posvěcen.

543. Proč se jmenuje křest nejprvnější svátost?

Křest se jmenuje nejprvnější svátost, protože dříve musíme býti pokřtěni, nežli kterou jinou svátost přijmouti můžeme.

544. Proč se jmenuje křest nejpotřebnější svátost?

Křest se jmenuje nejpotřebnější svátost, protože beze křtu nikdo, ani dítě, spasení dojíti nemůže. ¹⁾

545. Kterými slovy ustanovil Ježíš Kristus křest?

Ježíš Kristus ustanovil křest slovy, která promluvil k apoštolům řka: „Jdouce, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ (Mat. 28, 19.)

546. Co působí křest?

Křest působí:

1. odpuštění hříchu dědičného i všech přede křtem spáchaných hříchů jakož i všech věčných a časných trestův;
2. uděluje milost posvěcující, kterouž býváme duchovně znova zrozeni, syny Božími a dědici věčného spasení učinění; ²⁾
3. činí pokřtěného údem církve katolické;
4. vtiskuje pokřtěnému nezrušitelné znamení křesťana.

¹⁾ „Nenarodí-li se kdo znova z vody a z Ducha svatého, nemůže vjíti do království Božího.“ (Jan 3, 5.)

²⁾ „Obmyti jste, posvěceni jste, ospravedlněni jste ve jménu Pána našeho Ježíše Krista a v Duchu Boha našeho.“ (I. ke Kor. 6, 11.)

547. Kdo může platně křtíti?

Každý člověk může platně křtíti; ale kromě nevyhnutelné potřeby směji toliko biskupové a faráři, s jejich pak dovolením i jiní kněží a jáhnové křtíti.

*** 548. Co musí činiti, kdo křtí?**

Kdo křtí, musí:

1. míti úmysl, skutečně křtíti, to jest, činiti, co činí církev;
2. na osobu, kterou křtí, přirozenou vodu líti; ¹⁾
3. když lije vodu, říkati slova: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“

549. Co musí činiti dospělý, který chce býti pokřtěn?

Dospělý, který chce býti pokřtěn, musí:

1. se dáti ve svaté víře dostatečně vyučiti;
2. osobních hříchů svých upřímně litovati;
3. učiniti vyznání víry a křestní slib.

550. Co slibujeme při křtu svatém?

Při křtu svatém slibujeme:

1. že se budeme odříkati ďábla, jeho pýchy i všech skutků jeho;
2. že pevně a stále věřiti budeme všecko, čemu učí církev katolická;
3. že podle této víry až do své smrti žíti budeme.

¹⁾ Ke křtu se užívá, když to může býti, vody svččené. Slavné svččení této vody děje se na bílou sobotu a v sobotu před svátky svatodušními.

551. Kdo činí za nemluvňata vyznání víry a slib křestní?

Za nemluvňata činí vyznání víry a slib křestní kmotrové.

*** 552. Jsme-li povinni, plniti slib, který za nás učinili kmotrové?**

Slib, který za nás učinili kmotrové, jsme povinni plniti, poněvadž kmotrové slíbili jen to, čeho je třeba ku spasení, a co bychom byli sami slíbiti musili, kdybychom to byli mohli učiniti?

*** 553. Co máme činiti, abychom se slibu křestnímu nezpronevěřili?**

Abychom se slibu křestnímu nezpronevěřili, máme jej častěji obnovovati, zvláště ve výroční den svého pokřtění, o svých jmeninách, při svatém biřmování, svaté zpovědi a svatém přijímání.

*** 554. Čím jsou povinni kmotrové?**

Kmotrové jsou povinni, starati se o křesťanské vychování dětí, jimž byli kmotry, zvláště když osiřely nebo když jejich rodiče svých povinností zanedbávají. Proto mají kmotrové býti sami dobrými katolíky a věkem již dospělejší.

*** 555. Jaký zvláštní následek má kmotrovství při křtu?**

Kmotrovství při křtu má za zvláštní následek, že se kmotrové stávají jako duchovními rodiči pokřtěného, a že proto nemohou ani s ním ani s jeho rodiči vstoupiti v manželství.

* 556. Čím může svátost křtu, není-li jí možno přijmouti, nahrazena býti?

Svátost křtu může, není-li jí možno přijmouti, nahrazena býti křtem žádosti a křtem krve.

* 557. Co je křest žádosti?

Křest žádosti jest upřímná touha a opravdová vůle, křest svatý přijmouti nebo, nemá-li člověk o křtu žádné vědomosti, činiti všecko, co Bůh k našemu spasení nařídil. S touto touhou a vůlí musí však býti spojena dokonalá lítost anebo dokonalá láska k Bohu.

* 558. Co je křest krve?

Křest krve je mučednická smrt, již nekřtěný člověk pro Krista podstoupí.

Naučení. Uvaž: Na křtu svatém obdržel jsi také jméno světce, by ti byl ochráncem a vzorem; bylo ti dáno bílé roucho na znamení dosažené nevinnosti a hořící svíce jako znak víry a dobrých skutkův. Následuj svého svatého patrona, zachovej nevinnost a osvědčuj víru svou křesťanským životem!

2. O svátosti biřmování.

559. Co je biřmování?

Biřmování je svátost, ve které pokřtěný člověk skrze vzkládání ruky biskupovy, mazání svatým křížmem a slova biskupova od Ducha svatého bývá posílněn, aby víru svou statečně vyznával a podle ní živ byl.

560. Odkud víme, že Ježíš Kristus svátost biřmování ustanovil?

Že Ježíš Kristus svátost biřmování ustanovil, víme:

1. ze svatého písma, které vypravuje, že apoštolové biřmovali; ¹⁾
2. z ustavičného podání církve.

561. Co působí biřmování?

Biřmování

1. rozmnožuje milost posvěcující;
2. uděluje zvláštní milost, abychom víru statečně vyznávali a podle ní živi byli;
3. vtiskuje biřmovanci nezrušitelné znamení bojovníka Kristova.

562. Kdo uděluje svátost biřmování?

Svátost biřmování udělují řádným způsobem jenom biskupové, mimořádným způsobem také kněží, které papež k tomu zplnomocnil.

*** 563. Kterak uděluje biskup svátost biřmování?**

Biskup uděluje svátost biřmování takto:

1. vztahuje ruce nade všechny biřmovance a vyprosuje jim sedmero darů Ducha svatého;
2. klade pravici svou na hlavu každého biřmovance zvlášť a maže jej křížem na čele, děláje mu na něm kříž a říkáje slova: „Znamenám tě znamením kříže a posiluji tě křížem spasení ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého“ ·
3. dává každému biřmovanci lehký políček;
4. modlí se na konec nade všemi biřmovanci, dává jim svaté požehnání a propouští je.

¹⁾ Petr a Jan šli do Samaří, aby na pokřtěné vzkládali ruce a jim udíleli Ducha svatého (to jest, aby je biřmovali). (Sk. apošt. 8.) — „Když Pavel na ně (na pokřtěné) vzkládal ruce, přišel na ně Duch svatý.“ (Sk. apošt. 19, 6.)

*** 564. Co znamená vzkládání ruky biskupovy?**

Vzkládání ruky biskupovy znamená, že na biřmovance sestupuje Duch svatý, a biřmovanci že se zvláštním způsobem stávají majetkem Božím a bojovníky Kristovými.

*** 565. Co je křížmo?**

Křížmo je směšenina oleje olivového a balsamu, kterouž biskup na zelený čtvrtek s ostatními svatými oleji slavně světívá. ¹⁾

*** 566. Co znamená olej?**

Olej znamená milost Ducha svatého, kterouž biřmovanec k boji proti nepřátelům spasení posilněn bývá.

*** 567. Co znamená balsam?**

Balsam znamená, že se biřmovanci uděluje milost, aby se uchoval čistým od nákazy hříchu a nábožným životem šířil vůni ctnosti.

*** 568. Proč dělá biskup biřmovanci na čele kříž?**

Biskup dělá biřmovanci na čele kříž, aby naznačil, že se biřmovanec nikdy nemá stydět, víru v Ježíše ukřižovaného před celým světem vyznávat.

*** 569. Co znamená políček?**

Políček znamená, že biřmovanec má být hotov, pro jméno Ježíše Krista i potupu a pronásledování trpět.

570. Čeho je třeba k hodnému přijetí svátosti biřmování.

K hodnému přijetí svátosti biřmování je třeba:
1. aby biřmovanec byl ve stavu posvěcující milosti;

¹⁾ Svaté oleje jsou: olej křtěnců, křížmo a olej nemocných.

2. aby, přišel-li už do rozumu, o víře, zvláště pak o svátosti biřmování, dostatečně byl poučen;
3. aby se vroucí modlitbou dobře připravil. Také si má umítni, že den svatého biřmování stráví s myslí pobožně sebranou.

*** 571. Je-li biřmování ke spasení třeba?**

Biřmování není sice ke spasení nevyhnutelně třeba, ale hřešil by, kdo by ho z nedbalosti nebo netečnosti nepřijal.

*** 572. Proč se k biřmování berou kmotrové?**

K biřmování se berou kmotrové, aby biřmovanci v nebezpečnosti duchovního boje pomáhali a jej slovem i příkladem v křesťanském životě utvrzovali. Na znamení, že tyto povinnosti na se berou, kmotrové kladou biřmovanci, když se biřmuje, pravou ruku na pravé rameno.

*** 573. Co je si pamatovati o kmotrech při biřmování?**

O kmotrech při biřmování je si pamatovati:

1. že mají býti katolíci, věkem dospělejší a sami už biřmováni;
2. že mají býti rozdílni od kmotrů křestních a stejného pohlaví s biřmovancem;
3. že povstává mezi nimi a biřmovancem jakož i jeho rodiči duchovní příbuzenství, pro které nemohou kmotři s biřmovancovými rodiči vstoupiti v manželství.

Naučení. Nejsi-li dosud biřmován, měj vroucí touhu po milosti plynoucí z této svátosti! Jsi-li však už biřmován, vzpomínej často na přijatou milost, vzbuzuj důvěru v ni a žij, jak se sluší na

bojovníka Kristova! „Nestyď se za kříž Kristův, nebo proto přijal jsi právě jeho znamení na své čelo“ (bys se zaň nestyděl). (Sv. Augustin.)

3. O nejsvětější svátosti oltářní.

574. Co je svátost oltářní?

Svátost oltářní je nejsvětější svátost; je pravé tělo a pravá krev Pána našeho Ježíše Krista pod způsobami chleba a vína.

* 575. Odkud pochází jméno „svátost oltářní“?

Jméno „svátost oltářní“ pochází odtud, že se tato svátost na oltáři koná a na něm ve svatostánku ukládá.

576. Proč se jmenuje svátost oltářní „nejsvětější“ svátost?

Svátost oltářní jmenuje se „nejsvětější“ svátost, protože netoliko jako všechny ostatní svátosti člověka posvěcuje, nýbrž samotného Ježíše Krista, původce veškeré svatosti, v sobě obsahuje.¹⁾

577. Kdy ustanovil Ježíš Kristus svátost oltářní?

Ježíš Kristus ustanovil svátost oltářní večer před svým utrpením při poslední večeři, když se svými apoštoly jedl beránka velikonočního.
(Zelený čtvrtek.)

578. Kterak Ježíš Kristus ustanovil svátost oltářní?

Ježíš Kristus ustanovil svátost oltářní takto:

1. vzal chléb, požehnal jej a pravil nad ním:
„Totoť jest tělo mé“;

¹⁾ Svátosti oltářní říkáme též: večeře Páně, Boží Tělo, velebná svátost, eucharistie, svatá hostie, chléb andělský, pokrm na cestu do věčnosti.

2. podobně vzal i kalich s vínem, požehnal jej a pravil nad ním: „Tatoť jest krev má nového zákona“ ;
3. obojí dal požívati apoštolům svým ;
4. poručil: „To čiňte na mou památku!“ (Mat. 26, 26—28; Mar. 14, 22—24; Luk. 22, 19. 20.)

579. Co způsobil Pán Ježíš slovy: „Totoť jest tělo mé“, „Tatoť jest krev má“?

Slovy: „Totoť jest tělo mé,“ „Tatoť jest krev má“ proměnil Pán Ježíš chléb ve své nejsvětější tělo a víno ve svou nejsvětější krev, ale tak, že způsobu chleba a vína zůstaly nezměněny.

580. Co rozumíme způsobami chleba a vína?

Způsobami chleba a vína rozumíme to, co na chlebě a víně smysly poznáváme, na příklad: zevnější podobu, barvu, chut, vůni chleba a vína.

581. Jakou moc dal Ježíš Kristus svým apoštolům rozkazem: „To čiňte na mou památku“?

Rozkazem: „To čiňte na mou památku“ dal Ježíš Kristus svým apoštolům moc, činiti zrovna to, co učinil sám, proměňovati totiž chléb v jeho nejsvětější tělo a víno v jeho nejsvětější krev.

582. Na koho přešla od apoštolů moc, proměňovati chléb a víno v tělo a krev Ježíše Krista?

Moc, proměňovati chléb a víno v tělo a krev Ježíše Krista, přešla od apoštolů na biskupy a kněze.

583. Kdy proměňují biskupové a kněží chléb a víno v tělo a krev Ježíše Krista?

Biskupové a kněží proměňují chléb a víno v tělo a krev Ježíše Krista ve mši svaté, když nad

chlebem a vínem říkají slova: „Totož jest tělo mé,“ „Tentož jest kalich krve mé.“ Nejsvětější tento okamžik jmenujeme proměňování nebo pozdvihování.

584. K čemu ustanovil Ježíš Kristus svátost oltářní?

Ježíš Kristus ustanovil svátost oltářní:

1. aby i jako člověk ustavičně s námi dlel;
2. aby se ve mši svaté svému nebeskému Otci ustavičně za nás obětoval;
3. aby ve svatém přijímání byl pokrmem našich duší.

A. O přítomnosti Ježíše Krista v nejsvětější svátosti oltářní.

*** 585. Odkud víme, že Ježíš Kristus jest ve svátosti oltářní skutečně přítomen?**

Že Ježíš Kristus jest ve svátosti oltářní skutečně přítomen, víme:

1. ze slov, jimiž Ježíš Kristus tuto svátost přislíbil: „Jáť jsem chléb živý, jenž jsem s nebe sstoupil. Budě-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky; a chléb, kterýž já dám, tělo mé jest za život světa. Amen, amen pravím vám: Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života. Nebo tělo mé právě jest pokrm, a krev má právě jest nápoj“ (Jan 6, 51. 52. 54. 56.);
2. ze slov, jimiž tuto svátost ustanovil: „Totož jest tělo mé,“ „Tatož jest krev má“;
3. z učení apoštolů; tak dí svatý Pavel: „Kalich požehnání, kterýž žehnáme, zda-liž není spole-

čenství krve Kristovy? A chléb, kterýž lámeme, zda-liž není účastenství těla Páně?“ (I. ke Kor. 10, 16.);

4. z ustavičného podání církve.¹⁾

586. Kterak jest Ježíš Kristus ve svátosti oltářní přítomen?

Ježíš Kristus jest ve svátosti oltářní takto přítomen :

1. pod způsobou chleba jest přítomno živé tělo Ježíše Krista, tudíž i jeho krev a jeho duše;
2. pod způsobou vína jest přítomna živá krev Ježíše Krista, tudíž i jeho tělo a jeho duše;
3. Ježíš Kristus jest pod každou způsobou a v každé, i nejmenší částce každé způsoby přítomen celý, to jest, jako Bůh i člověk.

*** 587. Proč ustanovil Ježíš Kristus svátost oltářní pod dvojí způsobou?**

Ježíš Kristus ustanovil svátost oltářní pod dvojí způsobou, by se dvěma oddělenými způsoby představovala ve mši svaté jeho krvavá obět na kříži, kde se krev od těla oddělila.

¹⁾ „Vyučení jsme, že požehnaný tento pokrm jest tělo a krev vtěleného Syna Božího.“ (Sv. Justin, † 166.) — „Co chlebem zdá se býti, není chléb, ačkoli chuti tak připadá, nýbrž tělo Kristovo; a co vínem zdá se býti, není víno, ačkoli chut tomu chce, nýbrž krev Kristova.“ — „Když Kristus sám o víně praví: „Tatoť jest krev má,“ kdo bude pochybovati a mysliti, že to není jeho krev? Dříve proměnil vodu ve víno, a my bychom neměli věřiti, že proměňuje víno v krev?“ (Sv. Cyrill Jerusalemský, † 386.) — — Všecky církve východní, kteréž se už velmi záhy od církve katolické odštěpily, věří, že Ježíš Kristus je ve svátosti oltářní skutečně přítomen.

588. Jak dlouho zůstává Ježíš Kristus přítomen pod způsobami chleba a vína?

Ježíš Kristus zůstává pod způsobami chleba a vína přítomen, pokud způsoby tyto trvají.

589. Jaká úcta náleží nejsvětější svátosti oltářní?
Nejsvětější svátosti oltářní náleží úcta nejvyšší, totiž klaněti se jí.

(Slavnost Božího Těla. Vystavování nejsvětější svátosti. Slavnost srdce Páně. Čtyřicetihodinná pobožnost.)

Naučení. Chovej se vždycky pobožně a uctivě před Ježíšem Kristem v nejsvětější svátosti oltářní přítomným! Choď rád do kostela navštívit svého Spasitele, kterýž dnem i nocí ve svatostánku přebývá, a klaněj se mu tam! Když jdeš okolo kostela, říkej: „Pochválena a pozdravena budiž nejsvětější svátost oltářní od tohoto času až na věky!“

B. O oběti mše svaté.

590. Co jest obět?

Obět jest viditelný dar, kterýž přinášíme Bohu, bychom jej zničením anebo změněním daru za nejvyššího pána uznali.

* **591. Zda-li oběti byly vždycky?**

Oběti byly vždycky; již Kain a Abel obětovali, a židům ve starém zákoně byly oběti výslovně od Boha přikázány.

* **592. Proč přestaly oběti starého zákona?**

Oběti starého zákona přestaly, protože byly toliko předobrazy nebo nástiny oběti nového zákona.

593. Která jest obět nového zákona?

Obět nového zákona je sám Syn Boží, Ježíš Kristus, jenž se svou smrtí na kříži Otci nebeskému za nás obětoval.

594. Čím se obět Pána Ježíše na kříži ustavičně obnovuje?

Obět Pána Ježíše na kříži se ustavičně obnovuje mší svatou.

595. Co jest mše svatá?

Mše svatá jest ustavičná obět nového zákona, ve kteréž se Ježíš Kristus pod způsoby chleba a vína Otci svému nebeskému nekrvavým způsobem obětuje.

*** 596. Je-li nějaký rozdíl mezi obětí mše svaté a obětí na kříži?**

Mezi obětí mše svaté a obětí na kříži není podstatného rozdílu; jenom způsob obětování je rozdílný.

*** 597. Proč není mezi obětí mše svaté a obětí na kříži podstatného rozdílu?**

Mezi obětí mše svaté a obětí na kříži není podstatného rozdílu proto, že jest v obojí týž obětující kněz a týž obětní dar, totiž Ježíš Kristus sám.

*** 598. Jaký rozdíl je mezi obětí mše svaté a obětí na kříži co do způsobu obětování?**

Co do způsobu obětování je mezi obětí mše svaté a obětí na kříži rozdíl ten, že se Ježíš Kristus na kříži obětoval způsobem krvavým, ve mši svaté však že se obětuje způsobem nekrvavým, totiž tak, že znova netrpí a neumírá.

599. Kdy ustanovil Ježíš Kristus obět mše svaté?

Ježíš Kristus ustanovil obět mše svaté při poslední večeři.

600. Kterak ustanovil Ježíš Kristus obět mše svaté?

Ježíš Kristus ustanovil obět mše svaté takto:

1. proměnil chléb a víno v tělo své a krev svou a nad to sebe sama pod způsoby chleba a vína svému Otci nebeskému obětoval;
2. přikázal apoštolům, aby tuto obět na jeho památku obnovovali.

601. Proč ustanovil Ježíš Kristus obět mše svaté?

Ježíš Kristus ustanovil obět mše svaté:

1. aby nám svou krvavou obět na kříži ustavičně připomínal;
2. aby nám ovoce oběti na kříži přivlastňoval.

602. Zda-li se vždycky v církvi katolické konala obět mše svaté?

Obět mše svaté konala se v církvi katolické vždycky, od dob apoštolských počínaje.¹⁾

603. Kdo koná obět mše svaté?

Obět mše svaté konají biskupové a kněží, činíce totéž, co činil Ježíš Kristus při poslední večeři.

604. Komu se obětuje mše svatá?

Mše svatá se obětuje toliko Bohu; i když se koná ke cti svatých, obětuje ji kněz toliko Bohu samému.

*** 605. Proč se koná mše svatá i ke cti svatých?**

Mše svatá se koná i ke cti svatých:

1. abychom děkovali Bohu za milosti, které svatým udělil;
2. abychom dosáhli jejich přimluvy u Boha.

¹⁾ „Mámeť oltář, z něhož nemají moci jísti, kteří stánku slouží“ (židé). (K žid. 13, 10.) — „Denně se obětují Kristovo předražené tělo a krev na stole tajemném.“ (Sv. Hippolyt, † asi 235.)

606. Na který úmysl koná se mše svatá?

Mše svatá se koná:

1. bychom Boha náležitě ctili a chválili (obět chvály);
2. bychom Bohu za všechna dobrodíní děkovali (obět díkův);
3. bychom spravedlnost Boží usmířili a milosti pravé lítosti a kajicnosti jakož i odpuštění trestů za hříchy dosáhli (obět smíření);
4. bychom všechno dobré pro tělo i pro duši sobě i jiným vyprosili (obět prosebná).

*** 607. Kolikeré jsou milosti neb užitky mše svaté?**

Milosti neb užitky mše svaté jsou dvojí: obecné a zvláštní.

*** 608. Komu se dostává obecných užitků mše svaté?**

Obecných užitků mše svaté dostává se veškerému lidstvu vůbec, zvláště však církvi bojující a trpící.

*** 609. Komu se dostává zvláštních užitků mše svaté?**

Zvláštních užitků mše svaté dostává se:

1. knězi, který ji obětuje;
2. těm, za které ji kněz zvlášť obětuje;
3. těm, kdo jsou jí nábožně přítomni.

610. Které jsou hlavní částky mše svaté?

Hlavní částky mše svaté jsou:

1. evandélium,
2. obětování,
3. proměňování nebo pozdvihování,
4. přijímání.

611. Co máme činiti při evanděliu?

Při evanděliu máme povstati a svatým křížem se požehnati na znamení, že jsme hotovi, učení svatého evandělia přede světem vyznávatí a dle něho žíti.

612. Co máme činiti při obětování?

Při obětování máme svůj úmysl s úmyslem kněze spojití a Bohu se obětovati.

613. Co máme činiti při pozdvihování?

Při pozdvihování máme Ježíši Kristu pod způsobami chleba a vína se klaněti, víru, naději a lásku vzbuzovati a hříchů svých litovati.

614. Co máme činiti při přijímání kněžském?

Při přijímání kněžském máme, skutečně-li nepřijímáme, duchovně přijímatí, to jest, máme míti svatou touhu, tělo Páně, kdybychom mohli, skutečně přijmouti.

Naučení. Obcuj mši svaté i ve všední dny, kdykoli jen můžeš! „Mše svatá je sluncem všech duchovních cvičení, středem křesťanského náboženství, duší pobožnosti, nevýslovným tajemstvím s bezednou prohlubní lásky Boží.“ (Sv. František Saleský.)

C. O svatém přijímání.

615. Co je svaté přijímání?

Svaté přijímání je požívání těla a krve Ježíše Krista v nejsvětější svátosti oltářní.

*** 616. Pod kterou způsobou přijímáme svátost oltářní?**

Kněz přijímá svátost oltářní pod způsobami chleba a vína, kdykoli koná obět mše svaté; jinak při-

jímají i kněz i ostatní věřící toliko pod způsobou chleba.

*** 617. Jsme-li povinni, svátost oltářní přijímati?**

Jsme povinni, svátost oltářní přijímati:

1. protože Ježíš Kristus nejsvětější svátost oltářní ustanovil, aby duše naše k životu věčnému živil;
2. protože výslovně přikázal, abychom ji přijímali.¹⁾

618. Kdy jsme povinni, přijímati svátost oltářní?

Svátost oltářní jsme pod těžkým hříchem povinni přijímati:

1. alespoň jednou za rok, a to v čas velikonoční;
2. v nebezpečství smrti jakožto pokrm na cestu do věčnosti.

619. Které milosti působí v nás svaté přijímání?

Svaté přijímání působí v nás tyto milosti:

1. spojuje nás co nejužěji s Kristem;²⁾
2. rozmnožuje milost posvěcující;
3. seslabuje zlé náklonnosti a posiluje naši lásku k Bohu;³⁾
4. očišťuje ode hříchů všedních, chrání ode hříchů smrtelných a zhlazuje časné tresty za hříchy;
5. je nám rukojemstvím slavného zmrtvýchvstání a věčné blaženosti.⁴⁾

¹⁾ „Amen, amen pravím vám: Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života.“ (Jan 6, 54.)

²⁾ „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.“ (Jan 6, 57.)

³⁾ „Pojďtež ke mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.“ (Mat. 11, 28.)

⁴⁾ „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný; a já ho vzkřísím v den nejposlednější.“ (Jan 6, 55.)

620. Co musíme činiti, abychom se stali účastni milostí svatého přijímání?

Abychom se stali účastni milostí svatého přijímání, musíme se k němu dobře připravit. ¹⁾

621. Kolikerá je příprava ke svatému přijímání?

Příprava ke svatému přijímání je dvojí: podle duše a podle těla.

622. V čem záleží příprava ke svatému přijímání podle duše?

Příprava ke svatému přijímání podle duše záleží v péči o čisté svědomí a v pobožnosti srdce.

623. Co jest míti čisté svědomí?

Míti čisté svědomí jest býti alespoň beze všech těžkých hříchů neboli býti ve stavu posvěcující milosti.

624. Co musí činiti, kdo je si vědom těžkého hříchu a chce jíti ke svatému přijímání?

Kdo je si vědom těžkého hříchu a chce jíti ke svatému přijímání, musí dříve svědomí své očistiti svatou zpovědí.

625. Kterak hřeší, kdo jde ke svatému přijímání, ač je si vědom těžkého hříchu?

Kdo jde ke svatému přijímání, ač je si vědom těžkého hříchu, hřeší velmi těžce a „jí sobě odsouzení, jelikož nerozsuzuje těla Páně“ (I. ke Kor. 11, 29.)

626. V čem záleží pobožnost srdce?

Pobožnost srdce záleží ve vzbuzování:

¹⁾ „Zkusiž pak sám sebe člověk a tak z toho chleba jez a z kalicha pij.“ (I. ke Kor. 11, 28.)

1. víry, naděje a lásky;
2. pokory a lítosti;
3. nejhlubší úcty ke Kristu a vroucí touhy po spojení s ním.

627. V čem záleží příprava ke svatému přijímání podle těla?

Příprava ke svatému přijímání podle těla záleží v tom:

1. abychom kromě nebezpečné nemoci byli úplně lačni, to jest, abychom ode dvanácti hodin v noci ničeho nepoživali;
2. abychom v počestném oděvu ke svatému přijímání přistoupili.

628. Kterak máme přistoupiti ke svatému přijímání?

Ke svatému přijímání máme přistoupiti s rukama sepjatýma a s největší uctivostí.

629. Co máme činiti, když se před svatým přijímáním říká konfiteor?

Když se před svatým přijímáním říká konfiteor aneb obecná zpověď, máme ještě jednou vzbuditi lítost nade hříchy svými.

630. Co máme činiti, když kněz lidu ukazuje svatou hostii?

Když kněz lidu ukazuje svatou hostii, máme se jí pokorně klaněti, v prsa se bítí a pobožně říkati: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem, a uzdravena bude duše má.“

631. Co máme činiti, přijímajíce svatou hostii?

Přijímajíce svatou hostii, máme:

1. hlavu pozdvihnouti, ústa slušně otevřítí a jazyk položití na dolejší ret ;
2. svatou hostii požití, jí nežvýkati, aniž déle v ústech zadržovati ;
3. svatou hostii, kdyby se nám snad na ponebí přilepila, nikoli prstem, nýbrž jazykem odloupnouti.

632. Co máme činiti po svatém přijímání?

Po svatém přijímání máme:

1. Pánu Ježíši pokorně se klaněti a jemu děkovati, že k nám ráčil přijíti ;
2. jemu se obětovati a učiněná dobrá předsevzetí obnoviti ;
3. jeho prositi, by svou milostí stále s námi zůstával ;
4. jemu všecky tužby a potřeby duše i těla přednášeti.

*** 633. Kterak máme trávití den svatého přijímání?**

Den svatého přijímání máme trávití v sebranosti myslí co největší, máme světských zábav a radovánek se vystříhati, chrám Páně navštívití, nábožné knihy čísti a jiné dobré skutky konati.

Naučení. Nebud' cizincem u stolu Páně, alebrž přistupuj k němu hodně často a urči si k tomu jisté dny v roce; žij však i jindy tak čistě, že bys mohl každý den přijmouti chléb andělský!

4. O svátosti pokání.

634. Co je svátost pokání?

Svátost pokání je svátost, ve které kněz ke zpovídání zplnomocněný jménem Božím hříšníku odpouští hříchy po křtu svatém spáchané, když

jich srdečně lituje, upřímně se z nich zpovídá a opravdovou vůli má, se polepšiti a za hříchy dosti učiniti.

635. Kterak ustanovil Ježíš Kristus svátost pokání?

Ježíš Kristus ustanovil svátost pokání, když se po svém zmrtvýchvstání ukázal apoštolům, na ně dechl a jim řekl: „Přijměte Ducha svatého! Kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějí se jim; a kterýmž zadržíte, zadržány jsou.“ (Jan 20, 22. 23.)

636. Na koho přešla od apoštolů moc, hříchy odpouštěti?

Moc, hříchy odpouštěti, přešla od apoštolů na biskupy a kněze, kteří však musejí, aby ji platně vykonávali, řádně k tomu býti zplnomocnění.

637. Je-li svátosti pokání ke spasení třeba?

Svátosti pokání je ke spasení třeba, protože je po křtu jediným prostředkem, kterým od Boha odpuštění těžkých hříchů dosáhnouti lze.

638. Čeho nabýváme svátostí pokání?

Svátostí pokání nabýváme:

1. odpuštění hříchův;
2. prominutí trestů věčných a alespoň části trestů časných;
3. posvěcující milosti nebo jejího rozmnožení;
4. obživnutí zásluh pro nebe, o které nás smrtelný hřích oloupil;
5. zvláštních milostí k životu bohumilému;
6. pokojného svědomí.

639. Kolik částek náleží k hodnému přijetí svátosti pokání?

K hodnému přijetí svátosti pokání náleží p ě t částek:

1. zpytování svědomí,
2. lítost,
3. opravdové předsevzetí,
4. zpověď,
5. dostiučinění.

640. Co máme činiti, abychom částky ke svátosti pokání potřebné náležitě vykonali?

Abychom částky ke svátosti pokání potřebné náležitě vykonali, máme nejprve vzývati Ducha svatého o pomoc a modliti se: „Přijď, Duše svatý, osvěť rozum můj, abych hříchy své náležitě poznal; pohni vůli mou, bych srdečně jich litoval, upřímně se z nich vyzpovídal, za ně dosti učinil a opravdově se polepšil.“

A. O zpytování svědomí.

641. Co je svědomí zpytovatí?

S vě d o m í z p y t o v a t í je vážně přemýšletí, kterých hříchů jsme se od jisté doby dopustili.

642. Za kterou dobu musíme svědomí své zpytovatí?

Svědomí své musíme zpytovatí:

1. při první zpovědi za dobu uplynulou od času, kdy jsme počali hříchy poznávati;
2. při obyčejných zpovědích za dobu uplynulou od poslední platné zpovědi;
3. při zpovědích za delší dobu právě za tuto dobu.

643. Kterak zpytujeme svědomí?

Svědomí zpytujeme takto:

1. rozpomínáme se, kdy jsme se naposledy platně zpovídali, a zda-li jsme vykonali uložené pokání;
2. připomínáme si desatero přikázání Božích a patero přikázání církevních jakož i sedmero hlavních hříchův a při tom se tážeme, zda-li jsme zhřešili myšlením a žádostmi, slovy a skutky neb opominutím dobrého;
3. rozpomínáme se, zda-li jsme se dopustili hříchů cizích, a zda-li jsme konali povinnosti svého stavu.

644. Nač se musíme u hříchů těžkých zvláště rozpomínati?

U hříchů těžkých musíme se zvláště rozpomínati:

1. na jejich počet;
2. alespoň na okolnosti, které druh jejich proměňují nebo hřích jinak všední v těžký mění.

645. Kterak se můžeme při zpytování svědomí na počet hříchův upamatovati?

Při zpytování svědomí můžeme se na počet hříchův upamatovati, když se rozpomínáme, stal-li se ten hřích každý den, každý týden anebo měsíc, a kolikrát za den, za týden anebo měsíc.

646. Kolik píce máme vynakládati na zpytování svědomí?

Na zpytování svědomí máme vynakládati tolik píce, co jí vynakládáme na díla důležitá; nemáme při tom býti ani povrchní a lehkovážní ani příliš úzkostliví.

647. Kdy je nedbalost při zpytování svědomí hříchem těžkým?

Nedbalost při zpytování svědomí je hříchem těžkým, když se jí člověk vydává vědomě v nebezpečství, zapomenouti hříchů smrtelných.

648. Kterak si usnadníme zpytování svědomí?

Zpytování svědomí si usnadníme, když je budeme zpytovat každý den a často se zpovídati.

B. O lítosti.

649. Která je nejpotřebnější částka při svátosti pokání?

Lítost je nejpotřebnější částka při svátosti pokání, protože bez lítosti žádný hřích nemůže býti odpuštěn.

650. Co je lítost?

Lítost je bolest a ošklivost duše nad spáchanými hříchy.

651. Jaká musí býti lítost?

Lítost musí býti:

1. vnitřní,
2. nade všecko,
3. obecná,
4. nadpřirozená.

652. Kdy je lítost vnitřní?

Lítost je vnitřní, když hříšník nejen ústy kajicnou modlitbu říká, nýbrž hřích též skutečně v ošklivosti má a upřímně sobě žádá, by se ho byl nedopustil.¹⁾

¹⁾ „Obět Bohu duch zkormoucený; srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nepohrdneš.“ (Žalm 50, 19.)

653. Kdy je lítost nade všecko?

Lítost je nade všecko, když pokládáme hřích za největší zlo a více ho v ošklivosti máme než každé jiné zlo.

654. Kdy jest lítost obecná?

Lítost jest obecná, když se vztahuje alespoň na všechny hříchy těžké.

655. Co platí o lítosti, když se zpovídáme toliko ze hříchů všedních?

Když se zpovídáme toliko ze hříchů všedních, platí o lítosti toto:

1. zpověď je platná, i když jen jednoho z nich opravdově litujeme;
2. máme se však přičiniti, bychom litovali všech hříchů všedních, ze kterých se zpovídáme;
3. radno je také, v lítost a zpověď zahrnouti hříchy, z nichž jsme se už dříve zpovídali, bychom tím jistěji pravou lítost měli.

656. Kdy je lítost nadpřirozená?

Lítost je nadpřirozená, když hříšník pomocí milosti Boží a z pohnutek nadpřirozených hříchu lituje.

657. Co rozumíme nadpřirozenými pohnutkami k lítosti?

Nadpřirozenými pohnutkami k lítosti rozumíme pohnutky, které nám udává víra.

*** 658. Které hlavní pohnutky k lítosti nám víra udává?**

Víra nám udává tyto hlavní pohnutky k lítosti:

1. že Bůh nekonečně dokonalý a vší lásky hoden jest, a hříšník jím pohrdá;
2. že Ježíš Kristus pro hříchy naše přehořké utrpení a smrt podstoupil;
3. že hříchem ztrácíme nebe;
4. že hříchem si zasluhujeme trestu v pekle jakož i jiných trestův;
5. že hřích už sám sebou ošklivý jest.

659. Kdy je lítost pouze přirozená?

Lítost je pouze přirozená, když hříšník toliko z přirozených pohnutek hříchu lituje, na příklad: že hříchem do časného neštěstí, do hanby nebo škody upadl.

660. Stačí-li lítost pouze přirozená k odpuštění hříchův?

Lítost pouze přirozená nestačí k odpuštění hříchův. ¹⁾

661. Kolikerá je lítost nadpřirozená?

Lítost nadpřirozená je dvojí: dokonalá a nedokonalá.

662. Kdy je lítost dokonalá?

Lítost je dokonalá, když hříchu litujeme z dokonalé lásky k Bohu, protože jsme totiž Boha, nejdokonalejší a lásky nejhodnější dobro, urazili. ²⁾

*** 663. Co máme činiti, abychom snadněji vzbudili lítost dokonalou?**

Abychom snadněji vzbudili lítost dokonalou, máme uvažovati:

¹⁾ Příkl.: král Antioch. (II. Mach. 9, 11. nn.)

²⁾ Příkl.: Petr (Luk. 22, 62.); Maria Magdalena. (Luk. 7, 36—50.)

1. že Bůh, jež jsme urazili, nejdokonalejší a vši lásky nejhodnější dobro jest, a že nám tolik dobrého na těle i na duši prokázal;
2. že Ježíš Kristus na kříži za nás umřel a nám tak ochotně hříchy odpouští.

664. Čeho nabýváme dokonalou lítostí?

Dokonalou lítostí nabýváme hned, také již před zpovědí, odpuštění hříchů; jsme však povinni, v nejbližší zpovědi z nich se vyznati.

665. Kdy jsme povinni, vzbuditi lítost dokonalou?

Lítost dokonalou jsme povinni vzbuditi:

1. v nebezpečství života, zvláště když na sobě máme hřích těžký a nemůžeme se zpovídati;
2. kdykoli máme přijmouti některou svátost živých, ale jsme ve stavu nemilosti a nemáme příležitosti se zpovídati.

666. Kdy je velice radno, vzbuditi lítost dokonalou?

Vzbuditi lítost dokonalou, je velice radno, když jsme se dopustili těžkého hříchu a nemůžeme hned se zpovídati; velmi prospěšno je, vzbuzovati ji každého dne večer, než jdeme spat.

667. Kdy je lítost nedokonalá?

Lítost je nedokonalá, když hříchu litujeme z nedokonalé lásky k Bohu, protože jsme jím totiž nebe ztratili a pekla jakož i jiných trestů zasloužili, nebo že hřích ve světle víry velice ošklivým se ukazuje.

668. Čeho nabýváme lítostí nedokonalou?

Lítostí nedokonalou nabýváme odpuštění hříchů, přijímáme-li zároveň svátost pokání.

669. Kdy musíme při svátosti pokání vzbuditi lítost?

Při svátosti pokání musíme vzbuditi lítost před zpovědí neb alespoň před rozhřešením.

670. Co musí s lítostí nezbytně býti spojeno?

S lítostí musí nezbytně býti spojeno opravdové předsevzetí, protože bez předsevzetí skutečná lítost je nemožna.

C. O opravdovém předsevzetí.

671. Co jest opravdové předsevzetí?

Opravdové předsevzetí jest upřímná vůle, život svůj polepšiti a nikdy už nehřešiti.

672. Co sobě musí umíniti, kdo činí opravdové předsevzetí?

Kdo činí opravdové předsevzetí, musí sobě umíniti:

1. že se bude varovati alespoň všech těžkých hříchův a každé dobrovolné blízké příležitosti k nim; ¹⁾
2. že bude zlým náklonnostem a pokušením ke hříchu statečně odpírati a k zachování milosti potřebných prostředkův užívati;
3. že odpustí ze srdce svým nepřátelům a všem, kdož mu ublížili;
4. že cizí statek, seč bude, navrátí, a že napraví dané pohoršení i škodu, kterou bližnímu na

¹⁾ „Kteříž jsme hříchu zemřeli, kterak v něm ještě živi budeme?“ (K Řím. 6, 2.)

jeho cti, na časných jeho statcích anebo jinak způsobil;¹⁾

5. že bude bedlivě konati všecky povinnosti stavu svého.

673. Jaké musí učiniti předsevzetí, kdo se jenom ze hříchů všedních zpovídá?

Kdo se jenom ze hříchů všedních zpovídá, musí učiniti předsevzetí, že se alespoň jednoho z nich už nedopustí neb alespoň vynasnaží, by počet jich umenšil.

674. Co rozumíme blízkou příležitostí ke hříchu?

Blízkou příležitostí ke hříchu rozumíme osobu, společnost, místo a vůbec všecko, čím upadáme do velikého nebezpečství zhřešiti.

*** 675. Které jsou hlavní prostředky, jichž máme k zachování milosti užívatí?**

Hlavní prostředky, jichž máme k zachování milosti užívatí, jsou: modlitba a rozjímání o pravdách věčných, vzpomínání na přítomnost Boží, častější přijímání svatých svátostí, poslušání slova Božího, čtení dobrých knih a podobné.

D. O zpovědi.

676. Co je zpověď?

Zpověď je zkroušené vyznání spáchaných hříchů knězi ke zpovídání zplnomocněnému, bychom od něho rozhřešení dostali.

¹⁾ Příkl.: Zacheus. (Luk. 19, 8.)

* 677. Proč se musíme ze hříchů svých zpovídati?
* Musíme se ze hříchů svých zpovídati, protože svátost pokání je také soudem a kněz jenom skrze zpověď věděti může, z čeho nás má souditi a má-li nám hříchy odpustiti čili zadržeti.¹⁾

678. Jaká musí býti zpověď?

Zpověď musí býti :

1. úplná,
2. upřímná.

679. Kdy jest zpověď úplná?

Zpověď jest úplná, když se zpovídáme alespoň ze všech hříchů těžkých, které jsme poznali, i z jejich počtu a těch okolností, ze kterých jsme povinni se zpovídati.

680. Ze kterých okolností jsme povinni se zpovídati?

Povinni jsme se zpovídati alespoň z těch okolností, které :

1. druh hříchu proměnují;
2. hřích jinak všední v těžký mění.

681. Jsme-li povinni, také ze všedních hříchů se zpovídati?

Nejsme povinni, ze všedních hříchů se zpovídati, ale jest to velice radno a užitečno.

682. Kdy jest zpověď upřímná?

Zpověď jest upřímná, když na sebe žalujeme právě tak, jak se před Bohem vinnými poznáváme, aniž co zamlčujeme neb omlouváme.

¹⁾ „Mnozí z věřících přicházeli, vyznávající a vypravující skutky své.“ (Sk. apošt. 19, 18.)

683. Kterak se máme ve zpovědi vyjadřovati?

Ve zpovědi se máme vyjadřovati

1. počestnými slovy ;
2. zřetelně a tak hlasitě, by nás slyšel sice zpovědník, ale neslyšeli okolostojící.

684. K čemu jsme zavázáni, když jsme náhodou z cizí zpovědi něco zaslechli?

Když jsme náhodou z cizí zpovědi něco zaslechli, jsme zavázáni k nepřísnejší mlčelivosti.

*** 685. Co má uvážiti, kdo by se styděl, upřímně se zpovídati?**

Kdo by se styděl, upřímně se zpovídati, má uvážiti :

1. že se nestyděl, hřešiti před Bohem, jenž všecko vidí;
2. že jest lépe, hříchy své zpovědníku tajně vyznati, než ve hříchu nepokojně žiti, nešťastně umříti a při posledním soudu proto před celým světem zahanbenu býti;
3. že zpovědník je pod těžkým hříchem a pod velmi přísnými časnými i věčnými tresty k mlčelivosti zavázán.¹⁾

686. Zpovídá-li se platně, kdo vlastní vinou z některého hříchu těžkého se nezpovídá?

Kdo vlastní vinou, na příklad : z bázně, z lichého studu nebo proto, že svědomí své příliš nedbale zpytoval, z některého hříchu těžkého se nezpovídá, zpovídá se neplatně a dopouští se nového těžkého hříchu.

¹⁾ Zpovědník jest povinen, podstoupiti raději smrt mučednickou, než aby ze zpovědi věc sebe menší vyjevil. (Sv. Jan Nepomucký; blah. Jan Sarkander.)

687. Co musí činiti, kdo vlastní vinou z některého těžkého hříchu se nezpovídal?

Kdo vlastní vinou z některého těžkého hříchu se nezpovídal, musí:

1. ze zamlčeného hříchu se zpovídati;
2. udati, v kolika zpovědích hřích ten zamlčel;
3. všechny tyto zpovědi, když se v nich vyznával i z jiných těžkých hříchů, zevrubně opakovati;
4. zpovídati se, kolikrát ve stavu tom přijal nejsvětější svátost oltářní, a stalo-li se to i v čas velikonoční;
5. udati, přijal-li ve stavu tomto i jiné svátosti.

688. Co má činiti, kdo bez vlastní viny z některého těžkého hříchu se nezpovídal?

Kdo bez vlastní viny z některého těžkého hříchu se nezpovídal, musí se z něho dodatečně vyznati; radno jest, aby to učinil ještě před svatým přijímáním, ale třeba toho není, protože vykonaná zpověď byla platna.

* **689. Kterak se jmenuje zpověď, ve které se opakují všechny nebo několik zpovědí dřívějších?**
Zpověď, ve které se opakují všechny nebo několik zpovědí dřívějších, jmenuje se zpověď generální.

* **690. Kdy je třeba zpovědi generální?**
Zpovědi generální je třeba, když dřívější zpovědi byly neplatny.

* **691. Kdy jest radno, vykonati zpověď generální?**
Zpověď generální jest radno vykonati:

1. když se připravujeme na první svaté přijímání;
2. když vstupujeme do nového stavu;
3. v čas jubilea nebo missií;
4. v nebezpečné nemoci, bychom byli na smrt připraveni.

692. Jak často jsme povinni se zpovídati?

Povinni jsme se zpovídati:

1. alespoň jednou za rok;
2. kdykoli v nebezpečnosti života jsme si vědomi těžkého hříchu.

Ale i mimo to máme častěji se zpovídati.

*** 693. Proč se máme častěji zpovídati?**

Máme se častěji zpovídati:

1. protože jest nebezpečno, smíření s Bohem odkládati, když jsme těžce zhřešili;
2. protože častější zpověď duši v milosti posiluje a náklonnost ke hříchu seslabuje;
3. protože častější zpověď čistotu a útlost svědomí velice podporuje..

694. Kterak se vykonává zpověď?

Zpověď se vykonává takto:

1. Kdo se zpovídá, poklekne ve zpovědnici, udělá kříž a říká:

„Prosím za svaté požehnání, bych se mohl ze hříchů svých dobře a úplně vyzpovídati.“

„Já bídny hříšník zpovídám a vyznávám se Bohu všemohoucímu, nejblahoslavenější Marii Panně, všem milým svatým a vám, otče duchovní, na místě Božím, že jsem (od své poslední zpovědi, která se stala .) těchto hříchů se dopustil.“

2. Vyznává hříchy své.
3. Končí zpověď, vzbuzuje znova žel a lítost modle se:

„Bože můj! Těchto a všech svých hříchů srdečně lituji, protože jsem pro ně spravedlivého trestu zasloužil. Želím jich proto, že jsem tebe, svého nejlepšího otce, nejvyšší a lásky nejhodnější dobro, urazil. Činím opravdové předsevzetí, s milostí tvou život svůj polepšiti, blízké příležitosti ke hříchu se varovati a nikdy už nehřešiti.“

„Žádám vás, ctihodný otče, za spasitelné pokání a kněžské rozhřešení.“
4. Dává pozor, jaké mu zpovědník dává naučení a ukládá pokání. Zeptá-li se ho zpovědník na něco, odpovídá upřímně; sám-li pak něčemu dobře nerozuměl anebo potřebuje-li poučení, otáže se.
5. Přijímá zkroušeně rozhřešení, které zpovědník uděluje slovy: „Rozhřešuji tě ze hříchů tvých ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen,“ a dělá při tom kříž. Řekne-li zpovědník, jak to na mnohých místech bývá: „Pochválen buď Ježíš Kristus,“ odpoví: „Na věky. Amen.“ Pak odchází počestně ze zpovědnice, děkuje Bohu za přijatou milost, prosí za sílu, by svá předsevzetí vytrvale prováděl, a vykonává uložené pokání. Kdyby snad bylo při někom shledáno, že není hoden rozhřešení, má se pokorně podrobiti a tím více se vynasnažiti, by se pravým polepšením života rozhřešení hodným stal.

E. O dostiučinění.

695. Co rozumíme dostiučiněním, jehož je ke svátosti pokání třeba?

Dostiučiněním, jehož je ke svátosti pokání třeba, rozumíme konání kajicných skutků, kteréž ukládá zpovědník.

696. Proč se ukládají za hříchy, z nichž jsme se zpovídali, kajicné skutky?

Za hříchy, z nichž jsme se zpovídali, ukládají se kajicné skutky, by hříšník:

1. za urážku, již učinil Bohu, alespoň nějakou náhradu dal;
2. vytrpěl časné tresty za hříchy;
3. budoucně byl opatrnějším a již tak snadno nehřešil.

697. Co rozumíme časnými tresty za hříchy?

Časnými tresty za hříchy rozumíme tresty, které nám vytrpěti jest za naše hříchy buď zde na zemi nebo na onom světě v očištění.

* **698.** Odpouští-li se spolu s hříchem vždy také trest za hřích?

S hříchem odpouští se sice vždy trest věčný, neodpouští se však vždy také všecken trest časný.¹⁾

* **699.** Platně-li se zpovídal, kdo uloženého pokání nevykonal?

Kdo uloženého pokání svou vinou nevykonal, ale při zpovědi je vykonati zamýšlel, zpovídal se sice

¹⁾ „Hospodin promíjí hřích tvůj (Davidův): neumřeš. Ale syn, kterýž se narodil tobě, smrtí umře.“ (II. Král. 12, 13. 14.)

platně, ale dopouští se hříchu a připravuje se o mnohé milosti.

* 700. Které skutky ukládají se obyčejně za pokání?
* Za pokání se obyčejně ukládají: modlitba, půst, almužna a jiné podobné skutky velikosti a povaze hříchu přiměřené.

701. Kterak máme vykonati uložené pokání?

Uložené pokání máme vykonati:

1. právě tak, jak bylo uloženo;
2. bez odkladu, to jest, co nejdříve.

* 702. Máme-li konati jenom pokání, které nám zpovědník uložil?

Nemáme konati jenom pokání, které nám zpovědník uložil, nýbrž máme se vynasnažiti, bychom také dobrovolnými kajicnými skutky, zvláště pak trpělivostí v souženích zasloužené tresty odkáli.

703. Čím nám přichází církev na pomoc, abychom si časné tresty za hříchy odkáli?

Abychom si časné tresty za hříchy odkáli, přichází nám církev na pomoc odpustky.

Naučení. Zpovídej se často a vždycky tak, jako by to byla zpověď tvá poslední! V pokorné zpovědi „rodí se naděje odpuštění, znepokojené svědomí se smiřuje, ztracená milost se znova nalézá, člověk budoucímu hněvu uchází, a tak se potkávají ve svatém políbení Bůh a duše kající“ (O následování Krista.)

O odpustcích.

704. Co jsou odpustky?

Odpustky jsou odpuštění časných trestů, které církev po odpuštění hříchu mimo svátost pokání uděluje.

705. Co máme věřiti o odpustcích?

O odpustcích máme věřiti:

1. že církev obdržela od Ježíše Krista moc, odpustky udělovati;
2. že jest velice užitečno, odpustky získati.

*** 706. Kterými slovy dal Ježíš Kristus církvi moc, odpustky udělovati?**

Moc, odpustky udělovati, dal Ježíš Kristus církvi slovy: „Cožbyskoli (Petře) rozvázal na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ (Mat. 16, 19.)

*** 707. Na čem se zakládají odpustky?**

Odpustky se zakládají na nevyčerpatelném pokladu, který má církev v zásluhách Ježíše Krista, blahoslavené Panny Marie a svatých, a z něhož může božské spravedlnosti dávati náhradu za časné tresty za hříchy.

*** 708. Proč uděluje církev odpustky?**

Církev uděluje odpustky:

1. by v nás vzbudila ducha kajicnosti a odměnila horlivost, s kterouž kajicné skutky konáme;
2. by přispěla na pomoc naší slabosti, protože málokdy můžeme Bohu tak dosti učiniti, jak bychom měli.

709. Čeho se vyžaduje k získání odpustkův?

K získání odpustkův se vyžaduje:

1. bychom byli ve stavu milosti;
2. bychom vykonali předepsané podmínky zevrubně a s úmyslem, získati odpustky.

710. Kolikeré jsou odpustky?

Odpustky jsou dvojí: plnomocné a neplnomocné.

711. Co jsou plnomocné odpustky?

Plnomocné odpustky jsou odpuštění všech časných trestů za hříchy.

(K plnomocným odpustkům náležejí odpustky milostivého léta, v hodinu smrti, o slavnosti porciunkuly a jiné.)

712. Co jsou neplnomocné odpustky?

Neplnomocné odpustky jsou odpuštění částí časných trestů za hříchy.

(Takové odpustky jsou na příklad odpustky jedné kvadrageny nebo čtyřiceti dnů, jednoho roku, to jest, prominutí tolika časných trestů, kolik bychom jich odkáli, kdybychom podle starých ustanovení církevních po čtyřicet dní, po jeden rok pokání činili.)

713. Mohou-li odpustky také duším v očistci přivlastněny býti?

Odpustky mohou na způsob přímlyvy také duším v očistci přivlastněny býti, ale jenom ty, o kterých to církev výslovně prohlásila.

Naučení. Měj v uctivosti odpustky, važ si jich a hled' jich hojně získati pro sebe i pro zemřelé! Modli se na př. často nábožně: „Můj Ježíši, smilování!“ (100 dní odpustků pokaždé) anebo: „Sladké srdce Mariino, budiž mou spásou!“ (300 dní odpustků pokaždé.) Vzbud' každého rána úmysl, získati všecky odpustky, kteréž toho dne získati můžeš!

5. O svátosti posledního pomazání.

714. Co je poslední pomazání?

Poslední pomazání je svátost, ve které nemocný skrze mazání svatým olejem nemocných a skrze modlitbu kněžskou nabývá milosti Boží ke spasení duše a častěji i ku prospěchu těla.

*** 715. Odkud pochází jméno „poslední pomazání“?**

Jméno „poslední pomazání“ pochází odtud, že toto pomazání obyčejně bývá posledním ze všech svatých pomazání, jež církev člověku uděluje.

*** 716. Odkud víme, že Ježíš Kristus ustanovil svátost posledního pomazání?**

Že Ježíš Kristus ustanovil svátost posledního pomazání, víme ze slov svatého apoštola Jakuba: „Stůně-li kdo z vás, uveď (k sobě) kněží církve, a ať se nad ním modlí, mažice jej olejem ve jménu Páně; a modlitba víry uzdraví nemocného, a polehčí jemu Pán, a jestliže jest ve hříších, budou mu odpuštěny.“ (Jak. 5, 14. 15.)

717. Co působí poslední pomazání?

Poslední pomazání působí:

1. rozmnožení posvěcující milosti;
2. odpuštění hříchů všedních;
3. mimořádně též odpuštění hříchů těžkých, když se z nich nemocný nemůže už zpovídati, ale upřímně jich lituje;
4. osvobození od časných trestův a jiných pozůstatků hříchů již odpuštěných, na příklad: náklonnosti ke hříchu, slabosti vůle;
5. posílení nemocného v pokušeních a bolestech, obzvláště v zápase smrtelném;
6. častěji i tělesné zdraví, jestliže duši nemocného ke spasení prospívá.

718. Kdo může udělovati poslední pomazání?

Poslední pomazání může udělovati pouze kněz, a to jen olejem od biskupa posvěceným.

*** 719. Kterak se uděluje poslední pomazání?**

Poslední pomazání se uděluje takto: kněz maže nemocného na jednotlivých smyslech, modle se zároveň: „Skrze toto svaté pomazání a své předobrotivé milosrdenství odpustiž tobě Bůh, cokoli jsi zavinil zrakem, sluchem“

720. Kdo může poslední pomazání přijmouti?

Poslední pomazání může přijmouti každý katolický křesťan, který už přišel do rozumu a nebezpečně onemocněl.

721. Kolikrát můžeme poslední pomazání přijmouti?

Poslední pomazání můžeme přijmouti, kolikrátkoli nebezpečně onemocníme nebo v této nemoci do nového nebezpečení života upadneme.

*** 722. Je-li posledního pomazání ke spasení třeba?**

Posledního pomazání není ke spasení nevyhnutelně třeba; přece však nemá nemocný opominouti je přijmouti, by se právě pro hodinu smrti nepřipravil o tak veliké milosti.

723. Kdy má nemocný přijmouti poslední pomazání?

Nemocný má přijmouti poslední pomazání, možno-li, dokud ještě je při dobré paměti.

724. Kterak se má nemocný k poslednímu pomazání připravit?

Nemocný se má k poslednímu pomazání takto připravit:

1. má se zpovídati, a nemůže-li se zpovídati, má se vynasnažiti, by vzbudil dokonalou lítost;
2. má míti živou víru a pevnou důvěru v Boha a zcela se odevzdati do vůle Boží.

Naučení. Pros často za milost dobré smrti a neodkládej s přijetím svatých svátostí až na poslední okamžik, aby tě smrt nepřekvapila! Pečuj však též svědomitě o to, by nikdo z tvých příbuzných a domácích neodebral se na věčnost bez přijetí svatých svátostí!

6. O svátosti svěcení kněžstva.

725. Co je svěcení kněžstva?

Svěcení kněžstva je svátost, kterou se uděluje kněžská moc a zvláštní milost k řádnému konání úřadu kněžského.

* 726. Co působí svěcení kněžstva?

Svěcení kněžstva

1. uděluje moc kněžskou;
2. rozmnožuje milost posvěcující;
3. uděluje zvláštní milost k řádnému konání úřadu kněžského;¹⁾
4. vtiskuje duši nezrušitelné znamení k n ě z e Kristova.

727. V čem záleží hlavně moc kněžská?

Moc kněžská hlavně záleží v tom, že kněz může:

1. konati obět mše svaté,
2. udělovati svaté svátosti.

728. Kdo může udělovati svěcení kněžstva?

Svěcení kněžstva mohou udělovati toliko biskupové, protože jen na ně přešla tato moc od apoštolů svěcením na biskupství.

¹⁾ „Napomínám tebe, abys opět vzbudil milost Boží, kteráž jest v tobě skrze vzkládání rukou mých.“ (II. k Tim. 1, 6.)

*** 729. Kterak se uděluje svěcení kněžstva?**

Svěcení kněžstva uděluje se takto: biskup vzkládá ruce na ty, kteří mají býti svěceni, modlí se nad nimi, maže jejich ruce svatým olejem a podává jim kalich s vínem a patenu s hostií, by se jich dotekli.

*** 730. Jsou-li mimo svěcení kněžstva ještě jiná duchovní svěcení?**

Mimo svěcení kněžstva jsou ještě jiná duchovní svěcení, a to:

1. svěcení, která na kněžství připravují, totiž čtvero nižších svěcení, jakož i svěcení na podjáhenství a jáhenství;
2. svěcení na biskupství, kterýmž se svěcení kněžstva dovršuje.

*** 731. Jaké smýšlení má v nás vzbuzovati víra v kněžskou moc a důstojnost?**

Víra v kněžskou moc a důstojnost má v nás vzbuzovati úctu, poslušnost a vděčnost ke kněžím. Také máme Boha často, zvláště o suchých dnech, za dobré kněze prositi.

Naučení. Uvaž, co praví světec: „Kdo ctí kněze, ctí Krista; a kdo příkoří činí knězi, činí příkoří Kristu Pánu, jehož zástupcem právě kněz jest. (Sv. Jan Zlatouústý.)

7. O svátosti stavu manželského.

732. Co je svátost stavu manželského?

Svátost stavu manželského je svátost, kterou se dvě svobodné křesťanské osoby, muž a žena, nerozlučně spojují a od Boha nabývají milosti,

by povinnosti stavu manželského až do smrti věrně plnily.

*** 733. Kdy bylo manželství ustanoveno?**

Manželství bylo již v ráji od Boha ustanoveno, v novém zákoně pak Ježíš Kristus je povýšil na svátost a na milostiplný obraz svého nerozlučného spojení s církví. ¹⁾

734. Co působí svátost stavu manželského?

Svátost stavu manželského působí:

1. rozmnožení posvěcující milosti;
2. zvláštní milost, aby manželé povinnosti stavu manželského věrně plnili.

*** 735. Co jest povinností manželův?**

Povinností manželů jest:

1. aby ve svornosti, lásce a manželské věrnosti spolu živi byli, dokud je smrt nerozloučí;
2. aby křesťanským životem vespolek se vzdělávali a podporovali;
3. aby své děti v bázni Boží vychovávali a o jejich časné i věčné blaho pečovali.

*** 736. Může-li býti manželství rozloučeno?**

Manželství nemůže býti rozloučeno jinak než smrtí jednoho z manželů; duchovní vrchnost může však z důležitých příčin dovoliti, by manželé odloučení od sebe žili. ²⁾

¹⁾ „Tajemství toto veliké jest, ale já pravím: v Kristu a v církvi.“ (K Efes. 5, 32.)

²⁾ „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.“ (Mat. 19, 6.) — „Každý, kdo propouští manželku svou a jinou pojímá, cizoloží; a kdo pojímá propuštěnou od muže, cizoloží.“ (Luk. 16, 18.)

*** 737. Jakým způsobem přijímají snoubenci svátost stavu manželského?**

Snoubenci přijímají svátost stavu manželského tím způsobem, že prohlašují před svým farářem anebo jeho zástupcem a dvěma svědky, že se za sebe berou.

*** 738. Čeho se žádá od těch, kdož ve stav manželský vstoupiti míní?**

Od těch, kdož ve stav manželský vstoupiti míní, se žádá:

1. by se lehkomyšlně nezasnubovali;
2. by mezi nimi nebylo překážek manželských a v náboženství dobře byli vycvičeni;
3. by po dobu zasnoubení počestně živi byli;
4. by před oddavkami svátost pokání a nejsvětější svátost oltářní hodně přijali.

*** 739. Co jsou překážky manželské?**

Překážky manželské jsou okolnosti, které činí sňatek manželský buď nedovoleným aneb i docela neplatným. Onyno slují překážky vadící nebo závary, tyto pak překážky rušící.

(Nedovoleným činí sňatek manželský na příklad: zapověděný čas, rozdílnost křesťanského vyznání, platné zasnoubení nebo slib manželský, jednoduchý slib čistoty.

Neplatným činí sňatek manželský na příklad: pokrevní příbuzenství a švakrovství ve stupních zapověděných, duchovní příbuzenství.)

*** 740. Co jsou manželství smíšená?**

Manželství smíšená jsou sňatky mezi křesťanem katolickým a nekatolickým.

*** 741. Co jest dobře povážiti při manželstvích smíšených?**

Při manželstvích smíšených jest dobře povážiti:

1. že stranu katolickou uvrhují do nebezpečství, svoliti v nekatolické vychování dětí a tak sebe připraviti o spásu duše;
2. že i za příznivých okolností katolické vychování dětí ztěžují;
3. že v rodině způsobují často různice a náboženskou lhostejnost;
4. že jich tudíž církev katolická nikdy neschvaluje a z příčin důležitých jen tehdy je připouští, když katolické vychování všech dětí zaručeno a nebezpečství pro spásu duší odstraněno jest.

*** 742. Kdo má moc, rušící překážky manželské stanoviti a o platnosti manželství rozhodovati?**
Moc, rušící překážky manželské stanoviti a o platnosti manželství rozhodovati, má jediné církev.

*** 743. Proč má jediné církev moc, rušící překážky manželské stanoviti a o platnosti manželství rozhodovati?**

Moc, rušící překážky manželské stanoviti a o platnosti manželství rozhodovati, má proto jediné církev, že sňatek manželský je svátost a jediné církev od Ježíše Krista obdržela právo, v tom, co se týče svátostí, dávatí nařízení a činiti rozhodnutí.

744. Jsou-li mimo svátosti ještě jiná sama ze sebe působivá znamení milosti?

Mimo svátosti nejsou už žádná jiná sama ze sebe působivá znamení milosti; tak zvané „svátostiny“ jsou svátostem jenom podobny.

Naučení. U volbě stavu měj na paměti především Boha a spásu své duše! Máš-li po zralé úvaze za to, že jsi povolán ke stavu manželskému, připravuj se k němu modlitbou, čistým životem a hodnou svatou zpovědí!

Oddělení čtvrté.

O svátostinách a církevních obřadech.

745. Co rozumíme svátostinami?

Svátostinami rozumíme:

1. svátostem podobné úkony, jako: zařikání nebo zažehnávání, žehnání, svěcení, jež církev ustanovila, by nám zvláštní milosti a dobrodiní zjednávala neb osoby a věci posvěcovala;
2. jisté věci od církve k bohoslužebnému nebo k našemu vlastnímu zbožnému užívání posvěcené, jako na příklad svěcenou vodu.

*** 746. Kterak se rozeznávají svátostiny od svátostí?**

Svátostiny se rozeznávají od svátostí hlavně takto:

1. svátosti ustanovil Ježíš Kristus, svátostiny církve;
2. svátosti působí mocí vlastní, udělenou jim od Ježíše Krista, svátostiny pak přímluvou církve a zbožným úmyslem těch, kdož jich užívají.

*** 747. K čemu užívá církev zařikání nebo zažehnávání?**

Zařikání nebo zažehnávání užívá církev, aby škodlivý vliv zlého ducha zapudila nebo vzdalovala.

*** 748. K čemu užívá církev žehnání?**

Žehnání užívá církev, aby osobám a věcem vyprošovala Božího požehnání.

(Taková žehnání jsou na příklad: žehnání nejsvětější svátostí oltářní a svatým křížem, znamení kříže, žehnání ne-

mocných a umírajících, žehnání domu, žehnání pokrmův a nápojův.)

*** 749. K čemu užívá církev svěcení?**

Církev užívá svěcení, by osoby a věci službě Boží zasvětila nebo jisté předměty ke zbožnému užívání posvětila.

(Taková svěcení jsou na příklad: svěcení svatých olejů, kostelův, oltářů, zvonů, křížův a růženců, křestní vody, svíci, popela a svěcené vody.)

750. Od koho má církev moc, zažehnavati, žehnati a světiti?

Moc, zažehnavati, žehnati a světiti, má církev od Ježíše Krista. ¹⁾

751. Kterak máme svěcených věcí užívati?

Svěcených věcí máme užívati:

1. jen k tomu účelu, ke kterému byly od církve posvěceny ;
2. s uctivostí a důvěrou, protože jejich působnost závisí hlavně na zbožném smýšlení toho, kdo jich užívá.

752. Kterak máme užívati svěcené vody?

Svěcenou vodou máme se častěji, zvláště ráno a večer, pokropovati a Pána Boha prositi, by nás ode hříchů víc a více očišťoval a všelikého nebezpečství duše i těla chránil.

¹⁾ „A svolav dvanáct učenníků svých, dal jim moc nad duchy nečistými, aby je vymítali a aby uzdravovali všelikou nemoc i všeliký neduh.“ (Mat. 10, 1.) — „Budou ve jménu mém zlé duchy vymítati; na nemocné budou ruce vzkládati, a (ti) se dobře míti budou.“ (Mar. 16, 17. 18.)

* 753. Co jsou církevní obřady?
*

Církevní obřady jsou zevnější úkony a znamení, jež církev ustanovila, by projevovala a vzbuzovala náboženské myšlenky a city, na příklad: obřady při mši svaté a při udělování svátostí.

Naučení. Nepohrdej obřady, jichž sobě církev tak velice váží a nad nimiž tak pečlivě bdí; hled raději vniknouti v jejich ducha, porozuměti jejich významu a z nich se naučiti, jak se i ty máš chovati při službách Božích a ve chrámu Páně, zvláště pak před nejsvětější svátostí oltářní!

Část pátá.

O křesťanské spravedlnosti a čtyřech posledních věcech člověka.

Oddělení první.

O křesťanské spravedlnosti.

- 754. V čem záleží křesťanská spravedlnost?**
Křesťanská spravedlnost záleží v tom, že pomocí milosti Boží zlého se varujeme a dobré činíme, jak nás tomu víra učí.

První díl křesťanské spravedlnosti.

Varuj se zlého.

- 755. Co jest zlé?**
Jediné a pravé zlé jest, co se protiví zákonu Božímu, totiž hřích.
- 756. Koliký jest hřích?**
Hřích jest dvojí:
1. hřích dědičný, kterého se Adam v ráji dopustil, a který jsme my i s jeho následky po něm zdědili;
 2. hřích osobní.

O hříchu osobním a jeho druzích.

757. Co jest hřích osobní?

Hřích osobní jest vědomé a dobrovolné přestoupení zákona Božího.

758. Kterak bývá spáchán hřích?

Hřích bývá spáchán:

1. myšlením a žádostmi, slovy a skutky;
2. opominutím dobrého, jež jsme povinni konati.

759. Kdy hřešíme myšlením?

Myšlením hřešíme, když se dobrovolně zdržujeme při zlých myšlenkách a v nich máme zalíbení.

760. Kdy hřešíme žádostmi?

Žádostmi hřešíme, když dobrovolně toužíme po něčem, co jest hříšné.

761. Jsou-li všechny hříchy stejně veliké?

Všechny hříchy nejsou stejně veliké; jsouť hříchy těžké nebo smrtelné a hříchy lehké nebo všední.

762. Kdy se dopouštíme hříchu smrtelného?

Hříchu smrtelného se dopouštíme, když přestupujeme zákon Boží:

1. ve věci důležité,
2. s jasným poznáním zlého,
3. s úplným svolením.

763. Proč se hříchy těžké jmenují také „hříchy smrtelné“?

Hříchy těžké jmenují se také „hříchy smrtelné“, protože jimi pozbýváme nadpřirozeného života duše, to jest, milosti posvěcující, a stáváme se hodnými věčné smrti. ¹⁾

¹⁾ „Máš jméno, jakobys byl živý, a jsi mrtvý.“ (Zjev. 3, 1.)

*** 764. Proč se musíme hříchu smrtelného nade všecko chrániti?**

Hříchu smrtelného musíme se nade všecko chrániti:

1. pro jeho zlobu,
2. pro jeho následky.

*** 765. Jaká zloba spočívá ve hříchu smrtelném?**

Ve hříchu smrtelném spočívá nad míru veliká zloba; jestiž hřích smrtelný:

1. těžkou urážkou Boha a pohrdáním nekonečné jeho velebnosti;¹⁾
2. hanebným nevděkem k Bohu, našemu nejlepšímu Otci;²⁾
3. hroznou zpronevěrou proti Pánu Ježíši, našemu nejlaskavějšímu Vykupiteli;
4. trestuhodnou nevážností k milostem Ducha svatého.

766. Které následky má hřích smrtelný?

Hřích smrtelný má tyto následky:

1. zbavuje nás milosti posvěcující a s ní i lásky Boží a synovství dítek Božích;
2. připravuje nás o všechny zásluhy pro nebe, které jsme si už získali;
3. činí nás neschopnými, získati si nové zásluhy pro nebe;
4. uvaluje na nás tresty Boží a konečně věčné zatracení.

¹⁾ „Zlámala jsi jho mé a řekla jsi: Nebudu sloužiti.“
(Jer. 2, 20.)

²⁾ „Slyšte nebesa, a ušima pozoruj země; nebo Hospodin mluví: Syny jsem vychoval a vyvýšil; oni pak pohrdli mnou.“
(Is. 1, 2.)

*** 767. Z čeho nejlépe poznáváme, jak zlý a trestuhodný jest hřích smrtelný?**

Jak zlý a trestuhodný jest hřích smrtelný, poznáváme nejlépe:

1. z přísného potrestání padlých andělův a našich prarodičův;
2. z věčného trestu pekelného, kteréhož zasluhuje každý hřích smrtelný;
3. z přehořkého utrpení a smrti, kterouž Ježíš Kristus pro hříchy naše podstoupil.

768. Kdy se dopouštíme hřichu všedního?

Hřichu všedního se dopouštíme:

1. když přestupujeme zákon Boží ve věci méně důležité;
2. když přestupujeme zákon Boží ve věci sice důležité, ale nezcela vědomě a dobrovolně.

*** 769. Proč nazýváme hříchy lehké také hříchy „všední“?**

Hříchy lehké nazýváme také hříchy „všední“, protože se jich člověk i spravedlivý z křehkosti lidské často, ba denně dopouští.¹⁾

*** 770. Proč se máme i všedního hřichu pečlivě varovati?**

I všedního hřichu máme se pečlivě varovati:

1. protože i všedním hřichem Bůh bývá urážen;
2. protože je překážkou mnohých milostí, které by nám Bůh jinak udělil;
3. protože na nás mnoho trestů přivádí;
4. protože časem hříchy těžké mívá za následek.²⁾

¹⁾ „Sedmkrát padne spravedlivý a (zase) povstane.“ (Přísl. 24, 16.) — „Ve mnohém zajisté klesáme všickni.“ (Jak. 3, 2.)

²⁾ „Kdo pohrdá malými věcmi, pomalu zhyne.“ (Sir. 19, 1.)

771. Které druhy hříchů rozeznáváme?

Rozeznáváme tyto druhy hříchův:

1. sedmero hlavních hříchův;
2. šestero hříchů proti Duchu svatému;
3. čtvero hříchů do nebe volajících;
4. devatero cizích hříchův.

A. O sedmeru hlavních hříchův.

772. Proč se jmenují jisté hříchy „hlavní hříchy“?

Jisté hříchy se jmenují „hlavní hříchy“, protože každý z nich jest hlavou nebo pramenem mnoha jiných hříchův.

773. Které jsou hříchy hlavní?

Hlavní hříchy jsou:

1. pýcha,
2. lakomství,
3. smilstvo,
4. závist,
5. nestřídmost,
6. hněv,
7. lenost.

*** 774. Co je pýcha?**

Pýcha je přeceňování sebe a nezřízená žádost cti a přednosti.¹⁾

¹⁾ „Počátek všelikého hřichu jest pýcha; kdož by se jí přidržel, naplněn bude zlořečenstvím, a podvrátí jej dokonce.“ (Sir. 10, 15.) — Příkl.: padlí andělé. (Is. 14, 13. 14.)

775. Co pochází z pýchy?

Z pýchy pochází: nezřízená samoláska a chlubitost, dychtivost po slávě a žárlivost; pohrdání Bohem a náboženstvím, církví a bližním; různice, hádky a sváry; tvrdošijnost, neposlušnost a kacířství.

*** 776. Co jest lakomství?**

Lakomství jest nezřízená přilnulost k penězům a statkům pozemským.¹⁾

777. Co pochází z lakomství?

Z lakomství pochází: nepokoj srdce a přílišná péče o věci časné; lest a podvod; nespravedlnost, zrada a křivé přísahy; nemilosrdnost a zatvrzelost srdce.

*** 778. Co je smilstvo?**

Smilstvo je dobrovolná žádost věcí, které urážejí stydlivost.²⁾

779. Co pochází ze smilstva?

Ze smilstva pochází: zaslepenost ducha a zatvrzelost srdce; nechut k Bohu a věcem božským; vražda a sebevražda; nevěra a zoufání nad milosrdenstvím Božím.

*** 780. Co je závist?**

Závist je zármutek z přednosti nebo statku bližního, protože nechceme, by nás předčil anebo se nám vyrovnal.³⁾

¹⁾ „Kořen všeho zlého jest žádostivost (zisku).“ (I. k Tim. 6, 10.) — Příkl.: Jidáš. (Jan 12, 4—6.)

²⁾ „Smilníky a cizoložníky souditi bude Bůh.“ (K žid. 13, 4.) — „Nemylte se! Ani smilníci ani cizoložníci nebudou královstvím Božím vládnouti.“ (I. ke Kor. 6, 9. 10.)

³⁾ „Závisti ďábla přišla smrt na okršlek země; následují pak ho ti, kteříž jsou se strany jeho.“ (Moudr. 2, 24. 25.) — Příkl.: Kain (I. Mojž. 4, 5.); bratři Josefovi. (I. Mojž. 37, 4. 11.)

781. Co pochází ze závisti?

Ze závisti pochází: křivé posuzování, pomluva a na cti utr-
hání; nenávisť k bližnímu, radost, když se mu vede špatně,
zármutek, když se mu vede dobře.

*** 782. Co je nestřídmost?**

Nestřídmost je nezřízená žádost jídla a pití
a nemírné požívání pokrmu a nápoje.¹⁾

783. Co pochází z nestřídmosti?

Z nestřídmosti pochází: rozpustilost mravů, nestydatost
a smilství; hádky a sváry; mrhání času a jmění; porušení
zdraví a zeslabení sil duševních.

*** 784. Co jest hněv?**

Hněv jest nezřízené rozčilení mysli spojené se
žádostí, pomstiti se.²⁾

785. Co pochází z hněvu?

Z hněvu pochází: nevole a zmatenost mysli; nadávání
a utrhaní, nenávisť a nepřátelství, zabití a vražda.

*** 786. Co je lenost?**

Lenost je dobrovolná nechť k věcem, které
se týkají služby Boží a péče o duši, pro namáhání
a obtíže s nimi spojené.³⁾

787. Co pochází z lenosti?

Z lenosti pochází: zanedbávání modlitby, služeb Božích
a přijímání svátostí; truchlivost a malomyslnost, nekajcnost
a zoufalství.

¹⁾ „Hleďte pak se, aby snad nebyla obtížena srdce vaše
obžerstvím a opilstvím, a aby nepřišel na vás ten den (soudu)
náhle!“ (Luk. 21, 34.) — Příkl.: člověk bohatý (Luk. 12.);
bohatec. (Luk. 16.)

²⁾ „Hněv muže nekoná spravedlnosti Boží.“ (Jak. 1, 20.)

³⁾ „Ó bys studený byl anebo horký; ale že jsi vlažný a nejsi
ani studený ani horký, počnu tě vyvrhovati z úst svých.“ (Zjev. 3,
15. 16.) — Příkl.: lenivý služebník. (Luk. 19.)

B. O šesteru hříchů proti Duchu svatému.

*** 788. Proč se nazývají jisté hříchy „hříchy proti Duchu svatému“?**

Jisté hříchy nazývají se „hříchy proti Duchu svatému“, poněvadž zcela zvláštním způsobem odporují milosti Ducha svatého a proto obyčejně obrácení hříšníka zamezují.¹⁾

789. Které jsou hříchy proti Duchu svatému?

Hříchy proti Duchu svatému jsou:

1. zúmyslně na milosrdenství Boží hřešiti;²⁾
2. nad milosrdenstvím Božím zoufati;³⁾
3. poznané křesťanské pravdě odpírati;⁴⁾
4. bližnímu svému milosti Boží nepřáti a záviděti;⁵⁾
5. ke spasitelnému napominání srdce zatvrzelé míti;⁶⁾
6. v životě nekajícím úmyslně až do konce setrvati.

C. O čtveru hříchů do nebe volajících.

*** 790. Proč se nazývají jisté hříchy „hříchy do nebe volající“?**

Jisté hříchy nazývají se „hříchy do nebe volající“, protože o každém z nich v písmě svatém

1) „Pravím vám: Vseliký hřích i rouhání bude lidem odpuštěno; ale kdož by mluvil proti Duchu svatému, nebude mu odpuštěno.“ (Mat. 12, 31. 32.)

2) „Neříkej: Hřešil jsem, a co mi se (za to) smutného přihodilo? aniž přidávej hřichu ke hřichu.“ (Sir. 5, 4. 5.) — Příkl.: lidé před potopou. (I. Mojž. 6.)

3) Příkl.: Kain (I. Mojž. 4, 13.); Jidáš. (Mat. 27, 5.)

4) Příkl.: židé za času Ježíše Krista. (Mat. 12, 24. nn.)

5) Příkl.: Kain. (I. Mojž. 4, 5.)

6) Příkl.: Faraó. (II. Mojž. 5, nn.)

výslovně se praví, že volá do nebe o pomstu, to jest, že božskou spravedlnost ku potrestání zvláště vyzývá.

791. Které jsou hříchy do nebe volající?

Hříchy do nebe volající jsou:

1. úmyslná vražda;¹⁾
2. sodomský hřích;²⁾
3. utiskování chudých lidí, vdov a sirotkův;³⁾
4. zadržování neb ujímání mzdy dělníkům.⁴⁾

D. O devateru cizích hříchův.

*** 792. Které hříchy nazývají se „cizí hříchy“?**

„Cizí hříchy“ nazývají se hříchy, které sice od jiných spáchány bývají, kterými však i my spoluvinni jsme.

793. Kdy býváme spoluvinni hříchy cizími?

Hříchy cizími býváme spoluvinni, když:

1. ke hříchu radíme,⁵⁾
2. jiným hřešiti velíme,⁶⁾

1) „I řekl (Hospodin) k němu (Kainovi): Co jsi učinil? Hlas krve bratra tvého volá ke mně ze země.“ (I. Mojž. 4, 10.)

2) „Řekl Hospodin: Křik Sodomských a Gomorrských rozmnožen jest, a hřích jejich obtížen jest příliš.“ (I. Mojž. 18, 20.)

3) „Zda-liž slzy vdovy nesstupují na líce? A křik její na toho, kterýž je vyvádí? S líce zajisté vstupují až do nebe, a Pán, jenž slyší, nebude se v nich těšiti.“ (Sir. 35, 18. 19.)

4) „Aj, mzda dělníků, kteříž žali krajiny vaše, kterouž jste jim zadrželi, křičí; a křik jejich vešel v uši Pána zástupův.“ (Jak. 5, 4.)

5) Příkl.: Kaifáš. (Jan 11, 49. 50.)

6) Příkl.: David, když listem poručil Joabovi způsobiti, by Uriáš v bitvě zahynul. (II. Král. 11.)

3. ke hříchu jiných svolujeme,¹⁾
4. jiné ke hříchu ponoukáme,²⁾
5. hřích jiných vychvalujeme,³⁾
6. ke hříchu jiných mlčíme,⁴⁾
7. hříchu jiných netrestáme,⁵⁾
8. na hříchu jiných podíl bereme,⁶⁾
9. hříchu jiných hájíme.⁷⁾

Naučení. Synu můj! „Po všechny dny života svého v paměti měj Boha a varuj se, bys nikdy nesvolil ke hříchu. Chudý sice život vedeme, ale mnoho dobrého míti budeme, jestliže se báti budeme Boha, a jestliže odstoupíme od všelikého hříchu, a budeme-li dobře činiti.“ (Tob. 4, 6. 23.) — „Jako přede tváří hada utíkej přede hříchy!“ (Sir. 21, 2.)

Druhý díl křesťanské spravedlnosti.

Čiň dobré.

794. Co jest dobré?

Dobré jest, co se srovnává s vůlí Boží, totiž: dobré skutky a snaha po křesťanské dokonalosti.

1) „Šavel pak přivolil k usmrcení jeho“ (Štěpána). (Sk. apošt. 7, 59)

2) Příkl.: Eva (I. Mojž. 3, 6.); Jeroboam. (III. Král. 12.)

3) „Kdo takové věci činí, hodni jsou smrti; a netoliko, kdo je činí, ale také, kdo činicím povolují.“ (K Řím. 1, 32.)

4) Příkl.: Aron, když se Israelští klaněli zlatému teleti. (II. Mojž. 32.)

5) Příkl. Heli. (I. Král. 2.)

6) Příkl.: Pilát. (Mat. 27, 26.)

7) „Kdo ospravedlňuje bezbožného, i kdo odsuzuje spravedlivého, ohavní jsou oba před Bohem.“ (Přísl. 17, 15.)

795. Čím nabýváme schopnosti a ochotnosti, činiti dobré?

Schopnosti a ochotnosti, činiti dobré, nabýváme křesťanskou ctností.

A. O křesťanské ctnosti.

796. Co je křesťanská ctnost?

Křesťanská ctnost je nadpřirozený, od Boha vlitý dar, který nás činí trvale schopnými a ochotnými, činiti dobré.

*** 797. Proč se nazývá křesťanská ctnost nadpřirozeným, od Boha vlitým darem?**

Křesťanská ctnost se nazývá nadpřirozeným, od Boha vlitým darem, protože nám není už od přirozenosti přistvořena, nýbrž se nám teprve při našem ospravedlnění od Boha uděluje, takoruka vlévá.

*** 798. Uděluje-li se nám křesťanskou ctností též zručnost a obratnost v konání dobrého?**

Křesťanskou ctností uděluje se nám sice schopnost a ochotnost ke konání dobrého; ale zručnost a obratnost v konání dobrého musíme sobě teprve zjednatí věrným spolupůsobením s milostí Boží a vytrvalým cvičením se v něm.

799. Kterak se rozdělují křesťanské ctnosti?

Křesťanské ctnosti se rozdělují na božské a mravné ctnosti.

1. O božských ctnostech.

800. Které jsou božské ctnosti?

Božské ctnosti jsou: víra, naděje a láska. ¹⁾

801. Co je křesťanská víra?

Křesťanská víra je nadpřirozená, od Boha vlitá ctnost, kterou pro Boží pravdomluvnost všechno za pravdu máme, co Bůh zjevil a skrze církev katolickou k věření předkládá.

802. Co je křesťanská naděje?

Křesťanská naděje je nadpřirozená, od Boha vlitá ctnost, kterou pro Boží všemohoucnost, dobrotu a věrnost s pevnou důvěrou očekáváme všechno, co nám Bůh pro zásluhy Ježíše Krista slíbil.

803. Co je křesťanská láska?

Křesťanská láska je nadpřirozená, od Boha vlitá ctnost, kterou Boha pro jeho nekonečnou dokonalost a dobrotu nade všechno, sebe pak a bližního pro Boha milujeme.

804. Proč se jmenují víra, naděje a láska „božské“ ctnosti?

Víra, naděje a láska jmenují se „božské“ ctnosti, protože Bůh sám jest bezprostřední předmět a pohnutka těchto ctností.

* 805. Co znamená: Bůh sám jest bezprostřední předmět božských ctností?

Bůh sám jest bezprostřední předmět božských ctností, znamená: božskou ctností víry v Boha samého věříme, božskou ctností naděje

¹⁾ „Nyní pak zůstávají víra, naděje láska, tyto tři; ale větší z nich jest láska.“ (I. ke Kor. 13, 13.)

v Boha samého doufáme, božskou ctností lásky Boha samého milujeme.

*** 806. Co znamená: Bůh sám jest bezprostřední pohnutka božských ctností?**

Bůh sám jest bezprostřední pohnutka božských ctností, znamená: Boží pravdomluvnost nás pobádá, bychom Bohu věřili; Boží všemohoucnost, dobrota a věrnost, bychom v něho doufali; nekonečná Boží dokonalost a dobrota, bychom jej milovali.

*** 807. Co znamená: „vzbuzovati“ tři božské ctnosti?**

„Vzbuzovati“ tři božské ctnosti znamená Pána Boha ujišťovati, že v něho věříme, v něho doufáme, jej milujeme, a proč tak činíme.

808. Kdy jsme povinni, víru, naději a lásku vzbuzovati?

Víru, naději a lásku jsme povinni vzbuzovati:

1. jakmile ve svatém náboženství dostatečně cvičeni jsme;
2. častěji v životě, zvláště v těžkém pokušení proti těmto ctnostem;
3. v nebezpečnosti života a v hodinu smrti.

2. O mravných ctnostech.

809. Které ctnosti jmenujeme „mravné“ ctnosti?

Všecky ctnosti křesťanské mimo tři božské ctnosti jmenujeme ctnosti „mravné“ proto, že především naše mravy Bohu milými činí.

810. Které mravné ctnosti máme si zvláště pamatovati?

Zvláště si máme pamatovati tyto mravné ctnosti:

1. čtvero hlavních ctností;
2. ctnosti, které jsou protivou sedmera hlavních hříchův;
3. ctnosti, které Ježíš Kristus ve svém kázání na hoře zvláště velebil;
4. ctnosti, které se nám v evanděliu zvláště přikazují.

a. O čtveru hlavních ctností.

811. Které jsou čtyři hlavní ctnosti.

Čtyři hlavní ctnosti jsou:

1. opatrnost,
2. spravedlnost,
3. statečnost,
4. mírnost.

812. Proč se jmenují opatrnost, spravedlnost, statečnost a mírnost „ctnosti hlavní“?

Opatrnost, spravedlnost, statečnost a mírnost jmenují se „ctnosti hlavní“, protože všechny ostatní ctnosti mravné v sobě obsahují a je pořádají.

*** 813. Co jest opatrnost?**

Opatrnost je ctnost, kterouž poznáváme, co máme v jednotlivých případech činiti, bychom jednali bohumile. ¹⁾

¹⁾ Zkoušejte, „která jest vůle Boží dobrá a líbezná a dokonalá“! (K Řím. 12, 2.) — Příkl.: moudré panny. (Mat. 25.)

*** 814. Co je spravedlnost?**

Spravedlnost je ctnost, kterouž jsme ochotni, dávatí každému, čím jsme mu povinni. ¹⁾

*** 815. Co je statečnost?**

Statečnost je ctnost, kterouž dobré přese všechny obtíže podnikáme a vykonáváme a raději všecko trpíme, než bychom se hříchu dopustili. ²⁾

*** 816. Co je mírnost?**

Mírnost je ctnost, kterouž všechny nedovolené, zvláště všechny smyslné nebo nečisté náklonnosti krotíme a věci dovolených jen mírně užíváme. ³⁾

b. O ctnostech, které jsou protivou sedmera hlavních hříchův.

817. Které ctnosti jsou protivou sedmera hlavních hříchův?

Tyto ctnosti jsou protivou sedmera hlavních hříchů :

1. pokora protivou pýchy,
2. štědrost lakomství,
3. čistota smilstva,
4. příznivost závisti,
5. střídmost nestřídmosti,
6. tichost hněvu,
7. horlivost lenosti.

¹⁾ „Dávejtež tedy, co jest císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu!“ (Mat. 22, 21.)

²⁾ Příkl.: sedm bratrů machabejských a matka jejich.“ (II. Mach. 7.)

³⁾ „Prosím vás, abyste ... zdržovali se od tělesných žádostí, kteréž bojují proti duši.“ (I. Petr. 2, 11.)

*** 818. Co je pokora?**

Pokora je ctnost, kterouž vše dobré Bohu přičítáme, svou vlastní slabost a hříšnost uznáváme a proto se rádi ponížujeme. ¹⁾

*** 819. Co je štědrost?**

Štědrost je ctnost, kterouž jsme ochotni, nutným ze svého majetku udíleti a k dobrým účelům přispívati. ²⁾

*** 820. Co je čistota?**

Čistota je ctnost, kterouž krotíme všechny chťíce a žádosti, jež stydlivost urážejí. ³⁾

*** 821. Co je příznivost?**

Příznivost je ctnost, kterouž bližnímu všeho dobrého přejeme, z jeho blaha se těšíme a k němu pomáháme. ⁴⁾

*** 822. Co je střídmost?**

Střídmost je ctnost, kterouž nezřízené žádosti jídla a pití odporujeme a obojího jen mírně užíváme. ⁵⁾

¹⁾ „Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost.“ (I. Petr. 5, 5.) — Příkl.: publikán. (Luk. 18, 13.)

²⁾ „Dávejte, a bude vám dáno.“ (Luk. 6, 38.)

³⁾ „Příkl.: Josef egyptský (I. Mojž. 39.); Susanna. (Dan. 13.)

⁴⁾ „Láskou bratrskou se vespolek milujte. . Radujte se s radujícími, plačte s plačícími!“ (K Řím. 12, 10. 15.)

⁵⁾ „Poctivě choďme, ne v hodování a v opilství!“ (K Řím. 13, 13.) — Příkl.: Daniel a tři mládenci, kteří pohrdli pokrmy královskými a zeleninou se spokojili. (Dan. 1.)

*** 823. Co je tichost?**

Tichost je ctnost, kterouž všelikou mstivost potlačujeme a veškerá hnutí nespravedlivého hněvu a nevole krotíme. ¹⁾

*** 824. Co je horlivost?**

Horlivost je ctnost, která nás činí ochotnými, konati všecko, co pomáhá k oslavě Boží a k našemu spasení. ²⁾

c. O ctnostech, kteréž se v kázání na hoře zvláště velebí.

825. Které ctnosti zvláště velebil Pán Ježíš v kázání na hoře?

Pán Ježíš velebil v kázání na hoře zvláště ctnosti, které jsou obsaženy v „osmero blahoslavenství“

*** 826. Kterak zní osmero blahoslavenství?**

Osmero blahoslavenství zní:

1. „Blahoslavení chudí duchem; nebo jejich jest království nebeské.
2. Blahoslavení tiší; neboť zemí vládnouti budou.
3. Blahoslavení lkající; neboť potěšeni budou.
4. Blahoslavení, kteří lačnější a žíznější po spravedlnosti; neboť nasyceni budou.
5. Blahoslavení milosrdní; neboť milosrdenství dojdou.

¹⁾ „Učte se ode mne; neboť jsem tichý a pokorný srdcem.“ (Mat. 11, 29.) — Příkl.: Štěpán. (Sk. apošt. 7.)

²⁾ „V pečování jsouce neleniví, duchem vroucí, Pánu sloužící!“ (K Řím. 12, 11.) — Příkl.: Pavel. (K Řím. 9, 1—3.)

6. Blahoslavení čistého srdce; neboť Boha viděti budou.
7. Blahoslavení pokojní; neboť synové Boží slouiti budou.
8. Blahoslavení, kteříž protivenství trpí pro spravedlnost; nebo jejich jest království nebeské.“
(Mat. 5, 3—10.)

*** 827. Proč se zvláště velebí ctnosti, jež jsou obsaženy v osmeru blahoslavenství?**

Ctnosti, jež jsou obsaženy v osmeru blahoslavenství, se zvláště proto velebí, že jsou přímo proti duchu světa, a že tudíž konání těchto ctností zvlášť uzpůsobuje pro blaženost věčnou.

d. O ctnostech, jež se nám v evanděliu zvláště přikazují.

*** 828. Které ctnosti nám Ježíš Kristus v evanděliu zvláště přikázal?**

Ježíš Kristus nám v evanděliu zvláště přikázal tyto ctnosti:

1. hledati nejprve království Božího a spravedlnosti jeho; ¹⁾
2. zapřítí sebe;
3. nésti kříž svůj;
4. následovati Krista; ²⁾

¹⁾ „Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho; a toto všechno (čeho potřebujete pro život časný) bude vám přidáno.“
(Mat. 6, 33.)

²⁾ „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne!“ (Mat. 16, 24.) — „Kdož nenese kříže svého a nejde za mnou, nemůže býti mým učenníkem.“ (Luk. 14, 27.)

5. tichým a pokorným býti; ¹⁾
6. milovati nepřátele; dobře činiti těm, kteří nás nenávidí; modliti se za ty, kteří nám protivenství činí a utrhají nám. ²⁾

B. O dobrých skutečích.

829. Co jsou dobré skutky?

Dobré skutky jsou skutky, které s vůlí Boží se srovnávají a s pomocí milosti Boží úmyslem bohumilým se konají.

830. Co jsou skutky záslužné?

Skutky záslužné jsou dobré skutky, kterým je slíbena odměna pro život věčný.

831. Je-li záslužných skutků třeba?

Záslužných skutků je třeba, protože jest nám život věčný slíben pouze jako odměna za naše zásluhy. ³⁾

832. Kdy je dobrý skutek záslužným?

Dobrý skutek je záslužným, koná-li se ve stavu posvěcující milosti.

¹⁾ „Vezměte jho mé na sebe a učte se ode mne; neboť jsem tichý a pokorný srdcem; a naleznete odpočínutí duším svým.“ (Mat. 11, 29.)

²⁾ „Milujte nepřátele své; dobře číňte těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a utrhají vám!“ (Mat. 5, 44.)

³⁾ „Každý strom, kterýž nenese ovoce dobrého, vyřat a na oheň uvržen bude.“ (Mat. 3, 10.) — „Protož, bratří, více se snažte, abyste skrze dobré skutky jisté učinili své povolání a vyvolení!“ (II. Petr. 1, 10.)

833. Jaká odměna je přislíbena skutkům záslužným?

Skutkům záslužným je přislíbena tato odměna:

1. rozmnožení posvěcující milosti;
2. věčná blaženost a její rozmnožení.

*** 834. Co je si pamatovati o dobrých skutcích, koná-li je člověk ve stavu těžkého hříchu?**

Koná-li člověk dobré skutky ve stavu těžkého hříchu, je si o nich pamatovati toto:

1. že mu nejsou záslužny pro život věčný;
2. že mu však pomáhají, by snadněji od Boha obdržel milost obrácení nebo došel odměny pozemské a odvrácení časného zla.

835. Které jsou hlavní dobré skutky?

Hlavní dobré skutky jsou: modlitba, půst a almužna.

*** 836. Proč se jmenují modlitba, půst a almužna hlavní dobré skutky?**

Modlitba, půst a almužna jmenují se hlavní dobré skutky:

1. protože se nám v písmě svatém zvláště doporučují; ¹⁾
2. protože každý jiný dobrý skutek na některý z těchto tří skutků uvéstí lze.

837. Které skutky rozumíme modlitbou?

Modlitbou rozumíme všechny skutky pobožnosti.

¹⁾ „Modlitba s postem a almužnou lepší jest nežli poklady zlata schovávati.“ (Tob. 12, 8.)

838. Které skutky rozumíme postem?

Postem rozumíme všechny skutky kajcnosti, sebezapírání a umrtvování.

839. Které skutky rozumíme almužnou?

Almužnou rozumíme všechny tělesné i duchovní skutky milosrdenství.

*** 840. Které tělesné skutky milosrdenství doporučují se zvláště v písmě svatém?**

V písmě svatém doporučují se zvláště tyto tělesné skutky milosrdenství:

1. lačné krmiti, ¹⁾
2. žíznivé napájeti, ²⁾
3. pocestné do domu přijímati, ³⁾
4. nahé odívati, ⁴⁾
5. nemocné navštěvovati, ⁵⁾
6. vězně vysvobozovati, ⁶⁾
7. mrtvé pochovávat. ⁷⁾

*** 841. Které duchovní skutky milosrdenství doporučují se zvláště v písmě svatém?**

V písmě svatém doporučují se zvláště tyto duchovní skutky milosrdenství:

1. hřešící kárati, ⁸⁾
2. neumělé učit, ⁹⁾

Příkl.: ¹⁾ Pán Ježíš při rozmnožení chlebův. (Mat. 14. a 15.)

²⁾ Rebeka. (I. Mojž. 24.)

³⁾ Abraham. (I. Mojž. 18.)

⁴⁾ Tabitha. (Sk. apošt. 9.)

⁵⁾ Tobiáš. (Tob. 1.)

⁶⁾ Abraham (I. Mojž. 14.); Daniel. (Dan. 13.)

⁷⁾ Tobiáš (Tob. 2.); Josef z Arimathie. (Mat. 27, 57—60.)

⁸⁾ Eliáš. (IV. Král. 1.)

⁹⁾ Apoštolové. (Mat. 28, 19. 20.)

3. pochybujícím dobře raditi, ¹⁾
4. zarmoucené těšiti, ²⁾
5. křivdy trpělivě snášeti, ³⁾
6. ubližujícím ochotně odpouštěti, ⁴⁾
7. za živé i za mrtvé Bohu se modliti. ⁵⁾

*** 842. Proč máme horlivě konati skutky milosrdenství?**

Skutky milosrdenství máme konati horlivě:

1. protože Pán Ježíš vše, co dobrého bližnímu činíme, tak přijímá, jako bychom to byli učinili jemu samému; ⁶⁾
2. protože Bůh milosrdným také milosrdenství přislíbil. ⁷⁾

*** 843. Čím podporuje církev zvláště konání dobrých skutkův?**

Konání dobrých skutků podporuje církev zvláště z božnými bratrstvy a spolky.

Příkl.: ¹⁾ Pavel. (I. ke Kor. 7, 25.—40.)

²⁾ Tobiáš. (Tob. 1.)

³⁾ Josef egyptský (I. Mojž. 39, 20.); Job. (Job. 4, 7.)

⁴⁾ Štěpán. (Sk. apošt. 7, 59.)

⁵⁾ Abraham (I. Mojž. 18.); Juda Machabejský. (II. Mach. 12, 43.)

⁶⁾ „Lačněl jsem, a dali jste mi jísti; žíznil jsem, a dali jste mi píti; hostem jsem byl, a přijali jste mne; nah jsem byl, a přioděli jste mne; nemocen (jsem byl), a navštívili jste mne; v žaláři jsem byl, a přišli jste ke mně. . . . Amen, pravím vám, pokudž jste to učinili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste to učinili.“ (Mat. 25, 35. nn.)

⁷⁾ „Blahoslavení milosrdní, neboť milosrdenství dojdou.“ (Mat. 5, 7.) — „Soud bez milosrdenství tomu, kdož neučinil milosrdenství.“ (Jak. 2, 13.)

*** 844. Co plyne z učení o dobrých skutcích?**

Z učení o dobrých skutcích plyne, že se máme přičinit:

1. bychom vždycky byli ve stavu milosti posvěcující;
2. bychom mnoho dobrých skutků vykonali a proto své denní práce a utrpení dobrým úmyslem posvěcovali.

C. O snaze po křesťanské dokonalosti.

845. Co je snažiti se o křesťanskou dokonalost?

Snažiti se o křesťanskou dokonalost je přičiňovati se, bychom Boha víc a více milovali a proto všechny skutky co nejlépe konali.

*** 846. Proč se máme snažiti o dokonalost?**

Máme se snažiti o dokonalost:

1. protože Boží velebnost a dokonalost snahy té zasluhují; ¹⁾
2. protože touto snahou své blaženosti v nebi tím jistěji dojdeme a tím více ji sobě rozmnožíme.

847. Co zvláště doporučil Ježíš Kristus k dosažení dokonalosti?

K dosažení dokonalosti doporučil Ježíš Kristus zvláště tři evandělické rady.

848. Které jsou tři evandělické rady?

Tři evandělické rady jsou:

¹⁾ „Kdo jest spravedlivý, ospravedniž se ještě, a svatý posvětiž se ještě!“ (Zjev. 22, 11.)

1. dobrovolná chudoba,
2. ustavičná čistota,
3. stálá poslušnost pod představeným duchovním.

*** 849. Proč se nazývají dobrovolná chudoba, ustavičná čistota a stálá poslušnost „evandělické rady“?**

Dobrovolná chudoba, ustavičná čistota a stálá poslušnost nazývají se „evandělické rady“, protože jich Ježíš Kristus v evandéliu jednotlivým osobám nepřikazuje, nýbrž jen radí.¹⁾

*** 850. Kdo jest povinen, zachovávat evandělické rady?**

Evandělické rady jsou povinny zachovávat osoby řeholní a všichni ti, kdož se k tomu slibem zavázali.

Naučení. Bez vytrvalého boje, „bez péče a přičinění nikdy ctností nenabudeš. Bdi sám nad sebou a, nechť si jiní vedou jak vedou, jen ty sebe nezanedbávej! O tolik v dobrém pokročíš, kolik sobě násilí učiníš.“ (O následování Krista Pána.)

Oddělení druhé.

O čtyřech posledních věcech člověka.

851. Které jsou čtyři poslední věci člověka?

Čtyři poslední věci člověka jsou: smrt, soud, peklo a nebe.

¹⁾ „Řekl mu (mládenci) Ježíš: Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej, co máš, a rozdej chudým, a budeš míti poklad v nebi; a pojď, následuj mne!“ (Mat. 19, 21.)

*** 852. Proč jedná katechismus na konci o čtyřech posledních věcech člověka?**

Katechismus jedná na konci o čtyřech posledních věcech člověka:

1. protože smrtí končí se doba přípravy na věčnost;¹⁾
2. protože nás právě myšlenka na čtyři poslední věci člověka mocně pobádá, bychom se varovali zlého, činili dobré a snažili se o dokonalost.²⁾

1. O smrti.

853. Co jest smrt?

Smrt jest odloučení duše od těla.

854. Co víme o smrti?

O smrti víme, že všichni musíme umřít; neboť „uloženo jest lidem jednou umřít“ (K žid. 9, 27.); nevíme však, kdy, kde a jak umřeme.

855. Proč musejí všichni lidé umřít?

Všichni lidé musejí umřít, protože všichni v Adamovi zhřešili, a protože s vinou přešel na všechny i trest hříchu, totiž smrt.³⁾

856. Co máme činit, protože nevíme, kdy, kde a jak umřeme?

Protože nevíme, kdy, kde a jak umřeme, máme

¹⁾ „Přichází noc, kdežto žádný nemůže dělati.“ (Jan 9, 4.)

²⁾ „Ve všech skutcích svých pamětliv buď na poslední věci své, a na věky nezhřešiš.“ (Sir. 7, 40.)

³⁾ „Bůh zajisté stvořil člověka neporušitelného; . . . ale závistí ďábla přišla smrt na okršlek země.“ (Moudr. 2, 23. 24.)

často na smrt vzpomínati a na ni stále býti připraveni.¹⁾

*** 857. Co praví Duch svatý o smrti člověka?**

Duch svatý praví o smrti člověka: „Draháť jest před očima Hospodinovými smrt svatých jeho“ (Žalm 115, 6.); „smrt hříšníků (však) jest nejhorší.“ (Žalm 33, 22.)²⁾

2. O soudu.

858. Koliký jest soud?

Soud jest dvojí:

1. soukromý nebo tajný hned po smrti člověka;
2. obecný nebo veřejný na konec světa nebo v poslední den.

859. Z čeho bude každý člověk souzen?

Každý člověk bude souzen z celého svého života, a to ze všech svých myšlenek a žádostí, slov a skutků jakož i z toho, co dobrého konati opominul.

860. Co se stává hned po soudu soukromém?

Hned po soudu soukromém vykonává se na duši rozsudek, a duše přichází buď do očištěnce nebo do pekla nebo do nebe.³⁾

861. Co jest očištěnc?

Očištěnc jest místo, kde trpí duše časné tresty za hříchy, za které v tomto životě dosti neučinily.

¹⁾ „Bdětež tedy, nebo nevíte dne ani hodiny.“ (Mat. 25, 13.)
— Podobenství o desíti pannách. (Mat. 25.)

²⁾ Podobenství: bohatec a chudý Lazar. (Luk. 16.)

³⁾ „Snadné jest před Bohem v den skonání odplatiti jednomu každému podle cest jeho.“ (Sir. 11, 28.)

862. Které duše přicházejí do očistce?

Do očistce přicházejí duše těch, kteří sice v milosti Boží umřeli, ale časných trestů za své hříchy ještě nevytrpěli.

863. Co trpí duše v očistci?

Duše v očistci trpí:

1. nesmírnou bolest, protože vroucí jejich touha, patřiti na Boha, ještě se nesplnila;
2. rozličné muky, kteréž jim spravedlnost Boží přisoudila.

*** 864. Můžeme-li duším v očistci v jejich utrpení pomáhati?**

Duším v očistci můžeme v jejich utrpení pomáhati, protože jsme s nimi obcováním svatých spojeni.¹⁾

*** 865. Jsme-li povinni, duším v očistci pomáhati?**

Z křesťanské lásky k bližnímu jsme povinni, všem duším v očistci pomáhati, zvláště však svým rodičům, příbuzným a dobrodincům.

866. Kdy přestane očištěc docela?

Očištěc přestane docela soudným anebo posledním dnem, a pak bude jenom nebe a peklo.

3. O pekle.

867. Co jest peklo?

Peklo jest místo, kde zavržení tresty věčné trpí.

¹⁾ „Svaté a spasitelné jest myšlení, za mrtvé se modliti, by ode hříchů zproštěni byli.“ (II. Mach. 12, 46.) — „Pochovejte tělo mé, kde chcete; jen za to vás prosím, abyste na mne pamatovali při oltáři Páně.“ (Slova umírající sv. Moniky; † 387.)

868. Kdo přijde do pekla?

Do pekla přijde, kdo ve smrtelném hříchu umře.

869. Které jsou tresty zavržených?

Tresty zavržených jsou tyto:

1. zavržení jsou vyloučení na věky z patření na Boha; ¹⁾
2. trpí nejhroznější muky ohněm pekelným, neustálé výčitky svědomí a úzkost, nevýslovnou opuštěnost a zoufání; ²⁾
3. všecko to trpí věčně bez naděje na vykoupení neb úlevu; neboť „hrozné jest upadnouti v ruce Boha živého.“ (K žid. 10, 31.)

870. Odkud víme, že peklo trvá věčně?

Že peklo trvá věčně, víme:

1. z jasných výroků Ježíše Krista a apoštolův; ³⁾
2. z ustavičného učení církve. ⁴⁾

¹⁾ „Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného!“ (Mat. 25, 41.)

²⁾ „Mučím se v tomto plameni.“ (Luk. 16, 24.) — „Lépeť jest tobě mdlému (mrzáku) vjíti do života, nežli dvě ruce majícímu jíti do pekla v oheň neuhasitelný, kdežto červ jejich neumírá a oheň nehasne.“ (Mar. 9, 42. 43.) — „Svízíce ruce jeho i nohy, uvrzte jej do temnosti zevnitřní; tamť bude pláč a skřípění zubův.“ (Mat. 22, 13.)

³⁾ „Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, kterýž jest připraven ďáblu a andělům jeho!“ (Mat. 25, 41.) — „Kteríž neznají Boha, a kteříž neposlouchají evandélium Pána našeho, Ježíše Krista, kteříž pokuty věčné trpěti budou v zahnutí ode tváři Páně.“ (II. k Thess. 1, 8. 9.)

⁴⁾ „Kteří zle činili, vejdou do věčného ohně.“ (Vyznání víry sv. Athanáše.)

*** 871. Budou-li zavržení stejně trpěti?**

Zavržení nebudou stejně trpěti; trápení jejich bude tím větší, čím tíže a čím častěji kdo zhřešil a čím více milostí zneužil.

*** 872. K čemu nás má nabádati uvažování muk pekelných?**

Uvažování muk pekelných má nás nabádati k tomu:

1. bychom vůbec každého hříchu, zvláště pak každého hříchu těžkého se varovali;
2. bychom za spáchané hříchy pokání činili a používali Boží shovívavosti a slitovnosti, by nás jednou neztrestala Boží spravedlnost.

4. 0 nebi.

873. Co jest nebe?

Nebe jest místo, kde andělé a svatí věčné blaženosti požívají.

874. Kdo přijde do nebe?

Do nebe přijde, kdo v milosti Boží umřel a za hříchy, které snad spáchal, dosti učinil.

875. Které jsou radosti vyvolených v nebi?

Radosti vyvolených v nebi jsou tyto:

1. vyvolení patří na Boha tváří v tvář, milují a požívají ho po celou věčnost;¹⁾

¹⁾ „Nyní vidíme skrze zrcadlo v podobenství, ale tehdáž tváří v tvář; nyní poznávám z částky, ale tehdáž poznám, jakož i poznán jsem.“ (I. ke Kor. 13, 12.) — „Viděti jej budeme tak, jakž jest.“ (I. Jan 3, 2.)

2. jsou na vždy zproštěni každého i sebe menšího zla; ¹⁾)
3. mají na věky všecko dobré na těle i na duši; neboť „ani oko nevidalo, ani ucho neslychalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co připravil Bůh těm, kteříž jej milují.“ (I. ke Kor. 2, 9.)

*** 876. Budou-li vyvolení požívati stejné míry blaženosti?**

Vyvolení nebudou požívati stejné míry blaženosti; kdo více dobrého vykonal, obdrží také větší odměnu. ²⁾)

*** 877. K čemu nás má nabádati uvažování radostí nebeských?**

Uvažování radostí nebeských má nás nabádati k tomu:

1. bychom statků pozemských příliš necenili a jen po věčných dychtili;
2. bychom v boji proti hříchu věrně vytrvali;
3. bychom všecka utrpení trpělivě snášeli, jelikož „utrpení tohoto času nejsou rovná budoucí slávě, kteráž se zjeví na nás.“ (K Řím. 8, 18.)

¹⁾) „A setře Bůh všelikou slzu s očí jejich; a smrti už nebude, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti už nebude; nebo první věci pominuly.“ (Zjev. 21, 4.)

²⁾) „Kdo skoupě rozsívá, skoupě i žíti bude; a kdo rozsívá v požehnání, z požehnání i žíti bude.“ (II. ke Kor. 9, 6.)

Přídavek.

Modlitby.

1. Znamení svatého kříže.

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.
(Odpustky 50 dní pokaždé.)

2. Modlitba Páně.

Otče náš, jenž jsi na nebesích! — Posvěť se jméno tvé; — přijď království tvé; — buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi; — chléb náš vezdejší dej nám dnes; — a odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům; — a neuvoď nás v pokušení; — ale zbav nás od zlého. — Amen.

3. Pozdravení andělské.

Zdrávas, Maria, — milosti plná; — Pán s tebou; — požehnaná ty mezi ženami, — a požehnaný plod života tvého, Ježíš. — Svatá Maria, — matko Boží, — pros za nás hříšné, — nyní i v hodinu smrti naší. — Amen.

4. Apoštolské vyznání víry.

Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země. — I v Jezu Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho; — jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny; — trpěl pod pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest; — sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých; — vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího; — odtud přijde soudit živých i mrtvých. — Věřím v Ducha svatého; — svatou církev obecnou, svatých obcování; — hříchův odpuštění; — těla vzkříšení; — život věčný. — Amen.

5. Ke cti a chvále nejsvětější Trojice Boží.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, jakož byla na počátku, i nyní i vždycky a na věky věkův. Amen.

6. Vzbuzení tří božských ctností.

(Odpustky 7 let a 7 kvadragen pokaždé. Odpustky tyto nejsou vázány na určitá slova.)

Vzbuzení víry.

Věřím v tebe, pravý, ve třech osobách jediný Bože, Otče, Synu a Duše svatý, jenž jsi všecko stvořil, všecko zachováváš a řídíš, jenž dobré odměňuješ a zlé tresceš. Věřím, že Syn Boží člověkem učiněn jest, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil, a že Duch svatý svou milostí nás posvěcuje. Věřím a vyznávám všecko, co jsi, ó Bože, zjevil a skrze církev katolickou k věření

předkládáš. Toto všechno věřím, protože, ó Bože, pravda sama jsi a tedy ani se mýliti ani klamati nemůžeš. V této víře chci žíti a umříti. Ó Bože, rozmnož víru mou!

Vzbuzení naděje.

Doufám, ó Bože, a důvěřuji se pevně, že mi pro zásluhy Ježíše Krista spasení věčné dáti ráčíš, ježto jsi přislíbil všem, kdož tvá přikázání zachovávají. Proto doufám od tebe i odpuštění hříchů svých a všechny jiné milosti, jichžto mi třeba jest, abych sobě blaženost věčnou zasloužil. Toto všechno doufám od tebe, poněvadž jsi všemohoucí, nejvyšší dobrotivý, milosrdný a věrný a tedy splniti můžeš a chceš, co jsi přislíbil. V této naději chci žíti a umříti. Ó Bože, posilni naději mou!

Vzbuzení lásky.

Bože můj! Miluji tě nade všechno, protože jsi dobro nejvyšší a bytost nejdokonalejší a tudíž zasluhuješ, abys pro sebe samého nade vše byl milován. A protože tebe miluji, miluji i svého bližního, přítele i nepřítel, a chci jej jako sebe milovati. V této lásce k tobě chci žíti a umříti a jsem hotov, raději všechno obětovati nežli tebe a lásku tvou hříchem ztratiti. Ty pak, ó Bože, mou lásku k tobě vždy víc a více rozněcuj!

7. Vzbuzení lítosti.

Bože můj! Mám v ošklivosti všechny hříchy své a žádám si upřímně, bych se jich byl nikdy nedopustil. Víím, jak jsem se trestuhodným stal, a jak jsem i nebe ztratil a pekla zasloužil. Proto lituji všech hříchů svých a na vždycky se jich odříkám. Ještě více však jich proto

lituji, že jsem tak nevděčně více miloval tvory nežli tebe, svého Stvořitele a nejlepšího Otce, nejvyšší a lásky nejhodnější dobro, a že jsem tvoji nekonečnou velebnost tak těžce urazil. Činím opravdové předsevzetí, život svůj polepšiti, všech hříchů jakož i blízkých příležitostí ke hříchu bedlivě se varovati a tobě od této chvíle věrněji sloužiti. Ó Bože, dej mi milost k vyplnění mého předsevzetí! Amen.

8. Vzbuzení dobrého úmyslu.

Bože můj! K větší cti a chvále tvé obětuji tobě všecky své myšlenky, slova i skutky; obětuji je tobě ve spojení s úmyslem a zásluhami Ježíše Krista, jeho nejsvětější matky Marie a všech milých svatých. Amen.

9. „Anděl Páně.“

(Odpustky 100 dní pokaždé, když se při zvonění modlíme „Anděl Páně“ i se třemi zdrávasy kleče (v sobotu večer, v neděli a v době velikonoční stoje). — Místo „Anděl Páně“ má se však v době velikonoční modliti, kdo umí, „Regina coeli“ nebo „Raduj se nebes královno“. K získání odpustků nepožadují se příslušné veršiky a modlitba.)

1. Anděl Páně zvěstoval Marii, a ona počala z Ducha svatého. — Zdrávas, Maria,
 2. I řekla Maria: Aj, dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého. — Zdrávas, Maria,
 3. A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi. — Zdrávas, Maria,
- Ů. Oroduj za nás, svatá Boží rodičko.
- Ě. Abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

Modleme se.

Milost svou, prosíme, ó Pane, rač v mysli naše vlítí, bychom, andělským zvěstováním vtělení Krista, Syna tvého, poznavše, skrze umučení a kříž jeho ke slávě vzkříšení přivedeni byli. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

(Večer se přidává za duše v očistci:)

Otče náš. Zdravas, Maria.

Ť. Odpočinutí věčné dejž jim, ó Pane.

Ř. A světlo věčné ať jim svítí.

Ť. Ať odpočívají v pokoji.

Ř. Amen.

(200 dní odpustků jednou za den, modlíme-li se tyto veršiky třikrát za den.)

10. Modlitba ranní.

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

Bože můj! V nejhlubší uctivosti se tobě klaním. Věřím v tebe, protože jsi nekonečně pravdomluvný; doufám v tebe, protože jsi všemohoucí, nekonečně dobrotivý a milosrdný; miluji tě nade všecko, protože jsi nekonečně dokonalý a lásky nejhodnější. Děkuji tobě za všechna dobrodění, která jsi mně kdy prokázal, a zvláště za to, že jsi mne i této noci tak milostivě opatroval.

Cokoli dnes budu mysliti a mluvit, cokoli činiti a trpěti, ať se děje ke cti a chvále tvé. Proto spojuji to všecko s úmyslem a zásluhami Ježíše Krista, Marie Panny a všech svatých a za obět ti to přináším. Také snažně si žádám, získati všechny odpustky, kteréž svými modlitbami a dobrými skutky dnes získati mohu.

Činím také předsevzetí každého, zvláště svého obvyklého hříchu bedlivě se varovati. Dej mi, ó Bože, milost svou, bych toto předsevzetí svědomitě vyplnil.

„Sladké srdce mého Ježíše, dej, abych tě víc a více miloval!“ (Odpustky 300 dní pokaždé.)

„Sladké srdce Mariino, budiž mou spásou!“ (Odpustky 300 dní pokaždé.)

Svatý anděle strážce, svatý patrone můj a všichni svatí a světice Boží, orodujte za mne!

Otče náš. — Zdrávas, Maria. — Věřím v Boha. — Sláva Otci.

II. Modlitba večerní.

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

Pane můj a Bože můj! Klaním se tobě a děkuji ti za všechna dobrodiní, která jsi mně také dnes na těle i na duši prokázal.

Zda-li jsem jich však také dobře použil? A zda-li jsem přikázání tvá zachoval? Pomoz mi, bych o tom svědomí své dobře zpytoval.

(Zpytuj svědomí své.)

Bože můj! Těchto a všech svých hříchů srdečně lituji, protože jsem pro ně spravedlivého trestu zasloužil. Želím jich proto, že jsem tebe, svého nejlepšího otce, nejvyšší a lásky nejhodnější dobro, urazil. Činím opravdové předsevzetí, s milostí tvou život svůj polepsiti, blízké příležitosti ke hříchu se varovati a nikdy už nehřešiti.

V ruce tvé, ó Bože, poručím tělo své i duši svou; tobě poručím též svoje rodiče, příbuzné a dobrodince, živé i mrtvé.

Navštiv, ó Pane, milostivě příbytek tento a všechny úklady nepřitele daleko od něho odvráť; nechať v něm přebývají svatí andělé tvoji, by nás ostříhali v pokoji, a požehnání tvé budiž nad námi vždycky. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

„Ó Maria, beze hříchu počatá, oroduj za nás, kteří se k tobě utíkáme!“ (100 dní odpustků jednou za den.)

Ježíši, Maria, Josefe! Vám daruji srdce své i duši svou. Ježíši, Maria, Josefe! Stůjte při mně v boji posledním! Ježíši, Maria, Josefe! Kéž duše má v pokoji s vámi odejde! Amen. (Odpustky 300 dní, kdykoli se všechny tyto prosby pomodlíme; odpustky 100 dní, pomodlíme-li se toliko jednu z nich.)

12. K pozdvihování.

Pozdraveno budiž, pravé tělo Ježíše Krista, které za mne na kříži obětováno bylo! V nejhlubší pokoře klaním se tobě.

Ježíši, tobě jsem živ!

Ježíši, tobě umírám!

Ježíši, tvůj jsem živý i mrtvý! Amen.

Pozdravena budiž, předrahá krvi Ježíše Krista, která za mne na kříži vylita byla! V nejhlubší pokoře klaním se tobě.

Ježíši, smiluj se nade mnou!

Ježíši, slituj se nade mnou!

Ježíši, odpusť mi hříchy mé! Amen.

13. Čtvrteční na památku smrtelných úzkostí Pána Ježíše.

1. Otče, chceš-li přenes kalich tento ode mne; avšak ne má vůle, ale tvá buď! — Otče náš.
2. Smutnáť jest duše má až k smrti. — Otče náš.

3. I učiněn jest pot jeho jako krůpěje krve tekoucí na zemi. — Otče náš.

Ť. Svého vlastního syna Bůh neušetřil.

Ř. Ale za nás za všechny vydal jej.

Modleme se.

Shlédni, prosíme tě, ó Pane, na tuto čeleď svou, za kterouž Pán náš, Ježíš Kristus, neváhal v ruce hříšníků se vydati a muky kříže podstoupiti. Který s tebou živ jest a kraluje na věky věkův. Amen.

14. Páteční na památku smrti Páně na kříži.

1. Od šesté pak hodiny stala se tma po vší zemi až do hodiny deváté. — Otče náš.

2. A okolo hodiny deváté zvolal Ježíš hlasem velikým řka: Bože můj, Bože můj! Proč jsi mne opustil? — Otče náš.

3. Ježíš pak opět zvolav hlasem velikým, vypustil duši. — Otče náš.

Ť. Kristus učiněn jest za nás poslušným až k smrti.

Ř. A to k smrti kříže.

Modleme se.

Pane Ježíši Kriste, kterýž jsi pro vykoupení světa na potupné dřevo kříže vystoupiti a svou předrahou krev na odpuštění hříchů našich proliti ráčil, pokorně tě prosíme, bys nám po smrti naší do nebes brány radostně vejíti dal. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

15. Modlitba před vyučováním.

Přijď, Duše svatý! naplň srdce svých věřících a zapal v nich oheň lásky své.

Ó Bože, kterýž jsi srdce věřících Duchem svatým osvětil a poučil, dejž nám, abychom v témž Duchu právě smýšleli a z jeho útěchy vždycky se radovali. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Otče náš. Zdrávas, Maria.

Modlitba po vyučování.

Bože, jehož milosrdenství nekonečné a jehož dobrota nesmírná jest, děkujeme tobě za všecko poučení, kterého se nám nyní milostí tvou dostalo. Nedej, prosíme, bychom na pravdy svaté víry zapomínali, nýbrž podle nich věrně živi byli a odplaty věčné dosáhli. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Otče náš. Zdrávas, Maria.

16. Modlitba před jídlem.

Oči všech doufají v tebe, Hospodine, a ty jim dáváš pokrm v čas příhodný; otvíráš ruku svou a naplňuješ všelikého živočicha požehnáním.

Sláva Otci.

Pane, smiluj se nad námi. Kriste, smiluj se nad námi.

Pane, smiluj se nad námi.

Otče náš. Zdrávas, Maria.

Požehnej, Hospodine, nás i těchto darů svých, kterých nyní ze štědroty tvé požívati budeme. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Modlitba po jídle.

Děkujeme tobě, všemohoucí Bože, za všechna dobrodiní tvá. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Pane, smiluj se nad námi. Kriste, smiluj se nad námi.

Pane, smiluj se nad námi.

Otče náš. Zdrávas, Maria.

Račiž, Hospodine, životem věčným odplatiti všem, kteříž nám dobře činí pro jméno tvé. Amen.

(Odpustky 50 dní dvakrát za den.)

17. Tajemství sv. růžence.

I. Tajemství růžence radostného,
který se modlíváme hlavně od adventu až do postu:

1. Kterého jsi, Panno, z Ducha svatého počala.
2. Se kterým jsi, Panno, Alžbětu navštívila.
3. Kterého jsi, Panno, v Betlémě porodila.
4. Kterého jsi, Panno, v chrámě obětovala.
5. Kterého jsi, Panno, v chrámě našla.

II. Tajemství růžence bolestného,
který se modlíváme hlavně v době postní:

1. Který se pro nás krví potiti ráčil.
2. Který pro nás bičován býti ráčil.
3. Který pro nás trním korunován býti ráčil.
4. Který pro nás těžký kříž nésti ráčil.
5. Který pro nás ukřižován býti ráčil.

III. Tajemství růžence slavného,
který se modlíváme hlavně od velikonoc až do adventu:

1. Který z mrtvých vstáti ráčil.
2. Který na nebe vstoupiti ráčil.
3. Který nám Ducha svatého seslati ráčil.
4. Který tě, Panno, na nebe vzíti ráčil.
5. Který tě, Panno, na nebi korunovati ráčil.

18. Modlitba „Pod ochranu tvou“ a ke sv. Josefu.

Pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží rodičko; prosbami našimi nezhrdej v potřebách našich, nýbrž ode všeho nebezpečství vysvobod' nás vždycky, slavná a požehnaná Panno, paní naše, prostřednice naše, orodovnice naše! Se Synem svým rač nás smířiti, Synu svému rač nás poroučeti, k Synu svému rač nás přivésti!

Ů. Oroduj za nás, svatá Boží rodičko.

Ř. Abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

Milost svou, prosíme, ó Pane, rač v mysli naše vlíti, bychom, andělským zvěstováním vtělení Krista, Syna tvého, poznavše, skrze umučení a kříž jeho ke slávě vzkříšení přivedeni byli. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Ů. Oroduj za nás, svatý Josefe.

Ř. Abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

Prosíme tě, ó Pane, by nám pro zásluhy a na přímluvu ženicha tvé nejsvětější rodičky uděleno bylo, čeho pro svou nedostatečnost sami dosáhnouti nemůžeme. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

19. „Zdrávas královno.“

Zdrávas královno, matko milosrdenství! Živote, sladkosti a naděje naše, buď zdráva! K tobě voláme vyhnání synové Evy; k tobě vzdycháme lkajíce a plačice v tomto slzavém údolí. I protož, orodovnice naše, obrať k nám své milosrdné oči, a Ježíše, kterýž jest požehnaný plod života tvého, nám po tomto putování ukaž, ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladrká Panno Maria!

Ů. Oroduj za nás, svatá Boží rodičko.

B. Abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

Modleme se.

Všemohoucí, věčný Bože, kterýž jsi tělo a duši přeslavné panny a matky Marie spolupůsobením Ducha svatého tak připraviti ráčil, aby důstojným příbytkem Syna tvého státi se zasloužila, dejž, abychom, z její památky se radujíce, milostivou její přímluvou ode všeho nastávajícího zlého i od věčné smrti vysvobozeni byli. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

20. „Memorare.“

Pomni, ó nejdobrotivější Panno Maria, že od věků není slýcháno, bys koho byla opustila, kdo pod ochranu tvou se utíkal aneb o pomoc tě vzýval anebo za přímluvu tě žádal. Důvěrou touto jsa posilněn, k tobě, Panno panen a matko, spěchám, k tobě přicházím a jako lkající hříšník stojím před tebou. Ó Matko Slova, slovy mými nezhrdej, nýbrž milostivě slyš a vyslyš mne. Amen. (Odpustky 300 dní pokaždé.)

21. Modlitba k andělu strážci.

Anděle Boží, strážce můj!
Rač vždycky být ochránce můj,
Mne vždycky řiď a napravuj,
Ke všemu dobrému mne vzbuzuj.
Ctnostem svatým mne vyučuj,
Ať jsem tak živ, jak chce Bůh můj,
Tělo, svět, ďábla přemáhám,
Na tvá vnuknutí pozor dávám.
A v tom svatém obcování
Ať setrvám do skonání,
Po smrti pak v nebi věčně
Chválím Boha ustavičně. Amen.

22. Obnovení slibu křestního.

Ó Bože, Otče, Synu i Duše svatý! — Já, dítko tvé, —
v pokoře klekám — před božskou velebností tvou —
a klaním se tobě v úctě nejhlubší. — Děkuji tobě
z celého srdce — za všechna dobrodiní, — která jsi mně
prokázal; — zvláště pak tobě děkuji za milost křtu
svatého. — Ačkoliv jsem při křtu svém nevěděl, — jakou
to svatou úmluvu — ty se mnou činíš a já s tebou: —
obnovuji nyní přece — dobrovolně a s vroucími díky —
tuto svatou úmluvu — a chci na věky — býti a zůstatí —
věrným a poslušným dítkem tvým. — Odříkám se tedy —
ďábla — a všech skutků jeho — i vší pýchy jeho. —
Věřím v tebe, — Bože Otče, — všemohoucí Stvořiteli —
nebe i země. — Věřím v tebe, — Ježíši Kriste, —
v pravého a jediného Syna Božího, — Pána našeho, —
jenž jsi se pro nás narodil — z Marie Panny — a za
nás trpěl. — Věřím v tebe, — Duše svatý. — Věřím —

jednu, — svatou, — katolickou a apoštolskou církev, — svatých obcování, — hříchův odpuštění, — těla vzkříšení — a život věčný. — Slibuji, ó Bože můj, — že budu svatá přikázání tvá zachovávat, — svaté svátosti přijímat — a všech prostředků milosti — horlivě užívat, — a že jako poslušné dítě tvoje — chci žít a umřít. — Dej mi milost, — abych tomuto svému slibu nikdy se — nezpronevěřil — a hned se zase polepšil, — kdybych do hříchu upadl, — abych podle milostivého — zaslíbení tvého — života věčného dosáhl. — Maria, matičko, — stůj při mně! — Svatý anděle strážce, — ochraňuj mne! — Svatý patrone můj, — oroduj za mne! Amen.

23. Kratší modlitby.

Když jdeme mimo kostel anebo vůbec k pozdravení nejsvětější svátosti oltářní.

Svatý, svatý, svatý jsi, Hospodine, Bože zástupů, země jest plna velebnosti tvé. Sláva Otci, sláva Synu, sláva Duchu svatému! (100 dní odpustků jednou za den.)

Pochválena a pozdravena budiž nejsvětější svátost oltářní od tohoto času až na věky! Amen.

Chvála a díky buďtež nyní a bez ustání nejsvětější, božské svátosti oltářní! (100 dní odpustků jednou za den.)

Když se kropíme svěcenou vodou.

(Dělajíce kříž, říkáme:)

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.
(Odpustky 100 dní pokaždé.)

Když jdeme mimo kříž.

Klaníme se tobě, ó nejsvětější Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme tobě, neboť skrze svatý kříž svůj svět jsi vykoupil. (100 dní odpustků jednou za den.)

Nábožné vzdechy.

K Pánu Ježíši.

Pochválen buď Ježíš Kristus! — Na věky! Amen. (Odpustky 50 dní pokaždé při vzájemném pozdravení.)

Ježíši, Bože můj, nade všechno tě miluji. (Odpustky 50 dní pokaždé.)

Můj Ježíši, smilování! (Odpustky 100 dní pokaždé.)

Ježíši, tichý a pokorný srdcem, učiň, aby srdce mé srdci tvému se podobalo. (300 dní odpustků jednou za den.)

K nejblahoslavenější Panně Marii.

Sladké srdce Mariino, budiž mou spásou! (Odpustky 300 dní pokaždé.)

Velebena budiž svaté a neposkvrněné početí nejblahoslavenější Panny Marie, matky Boží. (Odpustky 300 dní pokaždé.)

Ke svatému Josefu.

Ó svatý Josefe, vzore a patroně ctitelů nejsvětějšího srdce Ježíšova, oroduj za nás! (Odpustky 100 dní jednou za den.)

V pokušeních.

Raděj umřítí nežli zhřešiti.

Ó paní má, ó matko má, pomni, že tobě náležím!
Chraň a opatruj mne jako statek a majetek svůj! (Odpustky
40 dní, kdykoli se tak v pokušeních modlíme.)

Při práci a v utrpení.

Ó Ježíši, všechno z lásky k tobě!

Zrcadlo zpovědní.

Po vzývání Ducha svatého ptej se sama sebe:

1. Kdy jsem byl naposledy u svaté zpovědi?
2. Nezamlčel-li jsem některého těžkého hříchu?
3. Litoval-li jsem tenkrát upřímně svých hříchův a umínil si, že se jich už nedopustím?
4. Nepřijal-li jsem ve stavu těžkého hříchu nejsvětější svátosti oltářní? — I v čas velikonoční?
5. Vykonal-li jsem zevrubně uložené pokání?
6. Nahradil-li jsem, co možná, škodu, kterou jsem bližnímu učinil?

Potom zpytuj, a to napřed bez zrcadla zpovědního, čím jsi se prohřešil.

1. Připomínej si přikázání Boží a přikázání církevní jakož i sedmero hlavních hříchův a ptej se při tom vážně a opravdově, co jsi zhřešil myšlením a žádostmi, slovy a skutky neb opominutím dobrého.
2. Vzpomínej si, zda-li jsi se dopustil cizího hříchu, a zda-li jsi plnil povinnosti stavu svého.
3. Byl-li jsi tak nešťasten, že jsi se dopustil hříchů těžkých, rozpomínej se též na jejich počet jakož i na okolnosti, jimiž se druh hříchu mění. Vzpomínej si, zda-li jsi se těžkého toho hříchu dopustil každý den, každý týden, každý měsíc, a kolikrát za den, za týden, za měsíc.

Potom teprv můžeš použití zrcadla zpovědního, bys byl snadněji upozorněn na hřích, jehož jsi se dopustil, ale na nějž jsi snad zapomněl.

I. Proti desateru přikázání Božích.

1. přikázání.

1. Nepochyboval-li jsem dobrovolně o některé pravdě svaté víry?
2. Neposlouchal-li jsem rád řeči proti víře? — Nečetl-li jsem věci víře nepřátelských?
3. Nezanedbával-li jsem vyučování svatému náboženství?
4. Nereptal-li jsem proti Bohu?
5. Nečinil-li jsem věci pověrčivých?
6. Nemodlil-li jsem se nepobožně?
7. Nezanedbával-li jsem denních modliteb?
8. Neopominul-li jsem z lichého studu náboženských cvičení?

2. přikázání.

1. Neposmíval-li jsem se svatým věcem?
2. Nevyslovoval-li jsem svatých jmen lehkomyšlně?
3. Nevyslovoval-li jsem svatých jmen ve hněvu? — Neklel-li jsem?
4. Nepřisahal-li jsem bez potřeby nebo křivě?

3. přikázání.

1. Nekonal-li jsem v neděli a ve svátek bez potřeby práce služebné?
2. Nezanedbával-li jsem v neděli a ve svátek vlastní vinou mše svaté?

3. Nepřišel-li jsem v neděli a ve svátek vlastní vinou na mši svatou značně pozdě?
4. Nechoval-li jsem se v kostele nepobožně nebo neuctivě?

4. přikázání.

1. Nebyl-li jsem k rodičům anebo představeným vzdorovitým anebo hrubým?
2. Nepřál-li jsem jim něco zlého?
3. Nezarmoutil-li, nerozhněval-li jsem jich? — Modlil-li jsem se za ně?
4. Nebyl-li jsem jich neposlušen?
5. Neposmíval-li jsem se starým lidem?

5. přikázání.

1. Nebil-li jsem jiných? — Neublížil-li jsem jim?
2. Nenadával-li jsem jiným? — Nepřál-li jsem jim něco zlého?
3. Nechoval-li jsem proti jiným v srdci zášti a nepřátelství?
4. Nesvedl-li jsem jiných ke hříchu?
5. Netrápil-li jsem zvířat?

6. a 9. přikázání.

1. Nemyslí-li jsem dobrovolně na něco nestydatého?
2. Nežádal-li jsem si dobrovolně něco nestydatého viděti, slyšeti nebo činiti?
3. Nemluvil-li jsem něco nestydatého? — Nezpíval-li jsem nestydatých písní?
4. Neposlouchal-li jsem se zalíbením něco nestydatého? — Nečetl-li jsem něco takového nebo nedal čísti jiným?

5. Nedíval-li jsem se dobrovolně na něco nestydatého?
6. Nečinil-li jsem něco nestydatého? — Zda-li sám anebo s jinými?
7. Nepřipustil-li jsem, aby se jiní ke mně nestydatě chovali?

7. a 10. přikázání.

1. Nebral-li jsem rodičům věcí k jídlu nebo peněz?
2. Nevzal-li jsem jinému něco? — Co a kolik?
3. Neošidil-li jsem někoho?
4. Nenechal-li jsem si něco nalezeného nebo vypůjčeného?
5. Nepoškodil-li jsem cizích věcí?
6. Nepřijal-li jsem něco ukradeného?
7. Nechtěl-li jsem něco ukrásti?

8. přikázání.

1. Nelhal-li jsem? — Neuškodil-li jsem svou lží jiným?
2. Nedomýšlel-li jsem se bez příčiny o jiných něčeho zlého?
3. Nevymýšlel-li jsem chyb o jiných?
4. Neroznášel-li jsem bez potřeby chyb jiných?

2. Proti přikázáním církevním.

1. Nejedl-li jsem v ustanovené posty masa?
2. Nezanedbal-li jsem předepsané zpovědi a svatého přijímání, zvláště v čas velikonoční?

3. Hlavními hříchy.

1. Nebyl-li jsem pyšným nebo marnivým? — Nepohrdał-li jsem jinými?
2. Nebyl-li jsem lakomým? — Nebyl-li jsem tvrdým k chudým?

3. Nebyl-li jsem závistivým? — Neradoval-li jsem se z cizí škody?
4. Nebyl-li jsem nestřídmým v jídle a pití?
5. Nebyl-li jsem hněvivým? — Nebyl-li jsem svárlivým?
6. Nebyl-li jsem lenivým v práci, v učení, ve službě Boží?

4. Cizími hříchy.

1. Nepomáhal-li jsem ke hříchu jiných?
2. Nemlčel-li jsem ke hříchu jiných, když jsem jej měl oznámiti rodičům nebo katechetovi?

Pak se ptej ještě sama sebe, kterého hříchu se nejčastěji dopouštíš, abys poznal, která jest tvoje hlavní chyba. Tuto chybu že napraviš, máš sobě zvláště pevně předsevzíti.


~~~~~  
**Tiskem Karla Goriška ve Vídni.**  
~~~~~